загальнодержавна українська газета 45

культура і життя

К*Ж

всеукраїнський тижневик 16–23 листопада 2009 р.

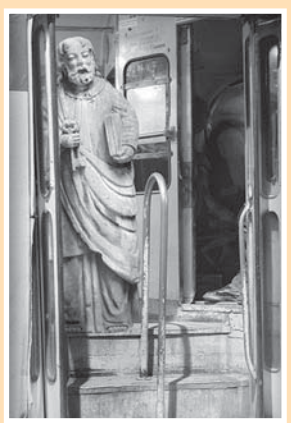

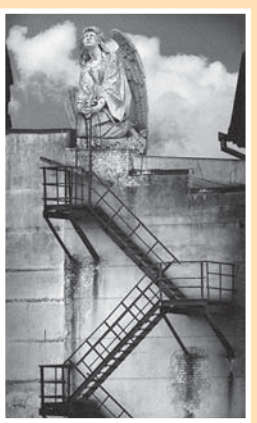

Інтроверсія фото стор. 30

Перед постаттю Тараса стор. 4

стор. 31

СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА

Кругосвітня подорож

стор. 10–14, 19–22

КОЛОНКА МІНІСТРА

акценти

У часи активного суспільного пошуку національних цінностей в Україні міністр Василь Вовкун своїм посадовим кредом вважає гасло «Національна культура – це і є національна ідея»

Упродовж останніх двох років пріоритетним, одним із стратегічних напрямків своєї роботи Міністерство культури і туризму України вважає упорядкування нормативно-правової бази сфери культури в державі, приведення її у відповідність до сучасних міжнародних стандартів. Нормативно-правова діяльність, звісно, не така ефектна і помітна, як, скажімо, проведення концертів, виставок тощо.

Проте саме вона є визначальною для забезпечення успішного розвитку національної культури, адже задає цивілізовані правила гри для всіх суб'єктів культурного процесу, незалежно від форм власності й підпорядкування, і таким чином дає змогу знаходити адекватні відповіді на найгостріші виклики часу. Власне у цьому і полягає місія міністерства як центрального органу виконавчої влади.

Внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу» – цей законопроект у четвер 5 листопада схвалила Верховна Рада України – підсумувало складну чотирирічну й величезну працю фахівців Міністерства культури і туризму, відповідних комітетів Верховної Ради України, музейних працівників, незалежних експертів. Підготовка законопроекту супроводжувалася фаховими дискусіями, публічними і кулуарними суперечками, які, зрештою, ще раз підтвердили значущість музеїв і музейної справи у житті суспільства.

Документ, за який проголосувало 375 народних депутатів, до певної міри став результатом компромісу і порозуміння між усіма зацікавленими сторонами.

Доповнений і скорегований, він відкриває нові перспективи для розвитку музейної справи в Україні, управління музеями та їхніми колекціями. Зокрема: уточнено і закріплено на законодавчому рівні термінологію, чітко розмежовано державну та недержавну частини Музейного фонду України, визначено відповідальність за збереження музейних пам'яток.

Закон передбачає такі основні напрямки діяльності музеїв: науково-дослідний, культурно-освітній, комплектування музейних зібрань, експозиційний, фондовий, видавничий, реставраційний, виставковий, пам'яткоохоронний, а також регламентує роботу, пов'язану з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією колекцій та усіма видами оцінювання предметів, котрі можуть бути визначені як культурні цінності.

Отже, тепер значно розширено можливості для ведення господарської діяльності й збільшення переліку платних послуг музеїв, залучення додаткових джерел фінансування, надано соціальні гарантії працівникам музеїв.

І головне – вдалося відстояти позицію щодо віднесення видатків на охорону музеїв до захищених статей бюджету. Останнє унеможливить повторення ситуації зі зняттям охорони в музеях.

Тож музеям віднині варто максимально скористатися перевагами оновленого правового поля і надалі активніше виявляти ініціативу й креативність.

Сьогодні перед міністерством постає завдання завершити розробку Інструкції щодо обліку та зберігання музейних предметів, Національного стандарту обліку музейних предметів в електронному вигляді, концепції розвитку музейної справи в цілому і, звісно, продовжити законотворчу працю.

Зараз у Верховній Раді перебувають на розгляді законопроекти, підготовані МКТ: «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони культурної спадщини», «Про внесення змін до Закону України "Про курорти"», «Про внесення змін до ст. 15 Закону України "Про кінематографію"», «Про внесення змін до Закону України "Про бібліотеки і бібліотечну справу"».

«КИЇВСЬКУ ІНІЦІАТИВУ» ПІДТРИМАЛИ В ЛЮБЛЯНІ

Як ми вже повідомляли в попередньому номері газети, в столиці Словенії, котра нині головує в Комітеті міністрів Ради Європи, відбувся офіційний старт проекту «Реабілітація культурної спадщини історичних міст»

Головами делегацій України, Вірменії, Молдови, Азербайджану та Грузії під час міжнародної конференції «Реабілітація нашої спільної Європейської спадщини» було підписано спільну заяву міністрів країн «Київської ініціативи», відповідальних за культуру, щодо імплементації пілотного проекту «Реабілітація культурної спадщини історичних міст».

Країни висловили спільне бажання ініціювати та успішно втілити проект реабілітації культурної спадщини, скориставшись досвідом роботи відповідної регіональної програми в Південно-Східній Європі. Учасники «Київської ініціативи», використовуючи спільну методику програми, задекларували своє бажання створити дієвий регіональний координаційний форум, зміцнювати багатостороннє співробітництво і гармонізувати політику у сфері збереження культурної спадщини.

«Культурна спадщина України – невід'ємна частина європейського та світового культурного надбання» – такою була тема виступу міністра культури і туризму України Василя Вовкуна на Люблянській конференції 6 листопада 2009 року. Глава української делегації докладно розповів про набутки нашої держави у цій царині.

Україна – держава у центрі Європи, наділена потужним культурним потенціалом. Наша культура формувалася на перетині великих цивілізаційних шляхів, які зв'язували Балтику і Причорномор'я, Кавказ і Балкани, у ній поєдналися пошана до традицій давнини та енергія переосмислення сучасності.

Збереження і примноження культурних цінностей належать до пріоритетних напрямів політики держави у сфері культури. Україна приєдналася до низки міжнародних конвенцій та угод у сфері культурної спадщини. Саме зараз експертами опрацьовується Рамкова конвенція про значення культурної спадщини для соціального розвитку, триває підготовка до ратифікації згаданого документа.

Загалом на державному обліку в Україні перебуває понад 130 тисяч пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, архітектури, містобудування, садово-паркового мистецтва та ландшафту (у тому числі понад чотири тисячі – національного значення).

Законом України «Про охорону культурної спадщини» визначене і захищене поняття «історичне місто». З метою захисту традиційного характеру їхнього середовища вони заносяться до Списку історичних населених місць України, який налічує сьогодні 401 населений пункт.

Розвиток менеджменту культурної спадщини в нашій державі визначається сьогодні двома ключовими чинниками: з одного боку – необхідністю подальшого подолання наслідків імперських і тоталітарних режимів на території України та формуванням національної ідентичності, з іншого – інтеграцією у сучасний високотехнологічний і глобалізований світ, що вимагає відповідних змін у політичній, адміністративній системі та економіці.

Наймасштабнішими ініціативами за останні два роки стали створення культурно-мистецького та музейного комплексу «Мистецький арсенал» на базі пам'ятки історії і містобудування XVIII–XIX ст. Старий Арсенал, розташованої в історичній частині Києва, та відродження двох столиць Гетьманської України – Батурина та Чигирина.

Для України досвід, набутий країнами Південно-Східної Європи під час реалізації «Спільного реабілітаційного проекту дослідження архітектурної та археологічної спадщини», безперечно є надзвичайно цінним та цікавим.

У заключний день роботи конференції (7 листопада) Василь Вовкун виголосив доповідь «Від реабілітації спільної європейської культурної спадщини до спільного майбутнього», в якій зокрема наголосив, що Україна є членом Ради Європи з 1995 року. Культурно-мистецька співпраця України з Радою Європи відбувається дуже активно. Українські делегації традиційно беруть участь у колоквіумах міністрів культури країн Ради Європи, присвячених найактуальнішим питанням культурної політики та міжкультурного діалогу.

Він повідомив, що міністерство щойно – 30-31 жовтня – здійснило масштабний проект «Всеукраїнський форум національних культур «Україна: мистецьке розмаїття та діалог культур». Широка програма заходів форуму наочно продемонструвала відповідальне ставлення державної влади України – толерантної поліетнічної європейської країни – до культурного розмаїття як значного потенціалу розвитку країни.

Офіційний старт нового пілотного проекту «Реабілітація культурної спадщини історичних міст» є одним з ключових моментів роботи «Київської ініціативи». У міжнародному вимірі «Київська ініціатива», на думку міністра, є прикладом конструктивної та ефективної взаємодії в форматі багатостороннього культурного співробітництва, що може слугувати базою для подальшого розвитку співпраці з ЄС, зокрема в межах «Східного Партнерства».

Міністерство культури і туризму України вітає приєднання як партнерів до різних проектів «Київської ініціативи» не тільки країн Чорноморського регіону, а й інших сусідів. Зараз активно розвиваються стосунки між Україною, Білоруссю та Литвою. Зокрема, готуються до підписання угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь та між Міністерством культури і туризму України та Міністерством культури Литовської Республіки про співробітництво у сфері охорони історико-культурної спадщини.

У липні у м. Гомелі (Білорусь) відбулася тристороння зустріч, на якій було обговорено питання можливості підготовки нових транскордонних номінацій від Білорусі, Росії та України для включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Міністерства культури і туризму та закордонних справ України вивчають питання щодо приєднання до ініційованого Міністерством культури Литовської Республіки проекту «Ознайомлення зі спадщиною регіону», зокрема створення спільного Інтернет-порталу. Ми особливо зацікавлені у розвитку такого напряму, як менеджмент об'єктів культурної спадщини, пов'язаних з історією обох країн, зокрема пам'яток Литовської доби, розташованих на території України.

Василь Вовкун запропонував провести у жовтні 2010 року в Києві зустріч країн-учасниць «Київської ініціативи», представників Ради Європи та Європейської Комісії. На ній доцільно розглянути результати реалізації першої стадії проекту реабілітації культурної спадщини та обговорити перспективи подальшої реалізації «Київської ініціативи».

Усіма учасниками міжнародної конференції було схвалено Люблянську декларацію щодо значення культурної спадщини для розвитку суспільства «Від примирення до забезпечення сталого соціально-економічного розвитку». Декларація стверджує, що спільна європейська культурна спадщина є загальним джерелом пам'яті, взаєморозуміння, ідентичності, згуртованості та творчості.

Спільні ідеали, принципи та цінності європейських країн сприяють розвитку мирного та стабільного суспільства, заснованого на взаємоповазі та діалозі між культурами. Схвалення учасниками Люблянської декларації є підтвердженням індивідуальної та спільної відповідальності за збереження і розвиток загальноєвропейської культурної спадщини.

Країни-учасниці визнали ключову роль спадщини в процесі примирення та діалогу культур, соціальної інтеграції, охорони навколишнього середовища, регіонального та економічного розвитку.

Співпраця між державними і приватними установами та організаціями на національному й міжнародному рівнях, а також залучення громадянського суспільства як рівноправного партнера в управління спільною спадщиною мають велике значення для процесу її відновлення і збереження.

хроніка

НА ЗАПРОШЕННЯ CNN

8 листопада 2009 року одна з провідних телерадіомовних компаній світу CNN International напередодні відкриття в Лондоні найбільшої та найпопулярнішої виставки «World Travel Market 2009», присвяченої світовій туристичній індустрії, влаштувала офіційний прийом.

На запрошення телеканалу до Лондона прибув міністр культури і туризму України Василь Вовкун. Він спілкувався зі старшим віцепрезидентом CNN по Європі, Близькому Сходу, Африці та країнах СНД Рані Раадом, директором з розвитку CNN в країнах континентальної Європи Сільвеном Рожером та іншими представниками телеканалу.

Також на офіційному прийомі були присутні міністри туризму та голови туристичних агенцій країн Європи, Близького Сходу, Африки та Азії, відповідальні за просування національного бренда своїх держав. Загалом захід відвідало понад 140 почесних гостей.

На окремій зустрічі з паном Рані Раадом у лондонському офісі CNN International Василь Вовкун висловив великий інтерес до рекламних кампаній міжнародного рівня. Наголос було зроблено на необхідності акцентувати увагу на досягненнях України у підготовці до Євро-2012. Міністр зауважив, що 2010 року буде проведено роботу зі створення двох відеороликів для просування українського туризму та створення позитивного іміджу України у міжнародному інформаційному просторі.

Також порушувалося питання про можливість реалізації проекту «Eye on Ukraine». Було досягнуто попередньої домовленості щодо запуску програми у вересні 2010 року, оскільки тоді Україна вже матиме видимі результати підготовки до Євро-2012, висвітлення яких має стати невід'ємною складовою програми.

«Я високо ціную важливість розпочатого партнерства між Міністерством культури і туризму України та CNN і бачу гарну перспективу розвитку таких відносин. Ми відчули, який потужний резонанс викликали ролики про туристичну привабливість України і про роковини Голодомору 1932–33 років в нашій державі та світі. Ми щиро віримо, що діалог, який веде Україна через канал CNN, дозволяє світові більше дізнатися про нашу державу, і запевняю керівництво CNN, що такий підхід завжди залишатиметься серед найбільших пріоритетів у сфері української державної інформаційно-культурної політики», – заявив Василь Вовкун.

ІМІДЖ УКРАЇНИ

11 листопада 2009 року в прес-центрі Укрінформу відбувся круглий стіл на тему «Імідж України в контексті Євро-2012»

У заході взяли участь: Ілля Шевляк – заступник міністра Кабінету Міністрів, директор Координаційного бюро з питань підготовки до Євро-2012, Владислав Корнієнко – перший заступник міністра культури і туризму України, Анатолій Пахля – голова Державної служби туризму і курортів України, Маркіян Лубківський – директор турніру «Євро-2012 в Україні» та керівник Місцевого організаційного комітету, Юрій Мушка – посол з особливих доручень МЗС України, Денис Богуш – директор агентства «Bohush Communications», Олена Дерев'янко – креативний директор агентства «PR Service», посадовці та представники громадських і комерційних організацій.

«Україна являє собою унікальний комплекс історичних, культурних, природних пам'яток, і саме презентація цього ресурсу на європейському рівні, підготовка інфраструктури є наріжним каменем роботи міністерства разом з Державною службою туризму і курортів», – зазначив Владислав Корнієнко. Міністерство як координуючий орган з розміщення та організації дозвілля гостей і учасників ЧЄ-2012, розвитку придорожньої і туристичної інфраструктури, до Євро-2012 планує залучити близько 3 млрд грн. «Зараз програма розвитку придорожньої і туристичної інфраструктури перебуває у стадії узгодження. Це будуть засоби як держбюджету, так і приватних інвесторів».

Як наголошували учасники круглого столу, потрібно розробити і впроваджувати цільові програми популяризації та рекламування нашої країни до початку Євро-2012. «Ті інформаційні продукти, які створюватимуться державою та іншими організаціями, обов'язково повинні пройти громадську експертизу на об'єктивність і позитивне сприйняття. І, насамперед, дуже важливим для формування позитивного іміджу України до Євро-2012 має бути воля, а також велике бажання працювати», – підсумував голова Державної служби туризму і курортів України А. Пахля.

ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

10 листопада 2009 року в Державній службі з питань національної культурної спадщини відбулося засідання науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України, на якому розглянули такі питання:

– Генеральний план розвитку Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили»;

– Межі та режими охоронних зон об'єктів культурної спадщини с. Бучак Канівського району Черкаської області;

– Зони охорони пам'ятки археології національного значення Греко-скіфського городища «Чайка», смт Заозерне, м. Євпаторія, АР Крим;

– Порядок виявлення й обліку об'єктів культурної спадщини;

– Затвердження висновку експертної комісії від 4.11.09 № 4/09 щодо занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

– Інформація щодо виїзного спільного засідання президії науково-методичної ради з питань охорони культурної спадщини Міністерства культури і туризму України та бюро Українського національного комітету ІКОМОС у містах Кам'янці-Подільському та Чернівцях 21-22 жовтня 2009 року.

«ЗУСТРІЧ ІЗ САЛЬВАДОРОМ ДАЛІ»

11 листопада 2009 року в Національному музеї Тараса Шевченка у Києві відбулось урочисте відкриття виставки живопису та графіки Михайла Демцю.

Виступаючи на вернісажі, міністр культури і туризму України Василь Вовкун відзначив талант і майстерність Михайла Демцю, які художник з притаманним українським колоритом утілив у полотнах: «Багато виставок художника відбуваються за кордоном – і всюди вони є достойною презентацією України в європейському культурному просторі».

Уперше привезені до Києва акварелі раннього періоду творчості майстра. Особливу увагу глядачів привертає таємничий образ людини з птахом із серії «Зустріч із Сальвадором Далі». Ця колекція презентує близько п'ятдесяти живописних полотен та акварелей, написаних упродовж останнього року в Україні, Франції, Іспанії та Німеччині.

«Чи на цьому полотні зображений Далі із «пташкою часу», чи сам Демцю, буде для шановних гостей таємницею. Пташка відлетить, і тоді проясниться, хто там сидить», – сказав художник, і запросив друзів та гостей виставки на нові та яскраві творчі зустрічі у майбутньому.

«Це є знакова постать. Він створив той стиль, який може належати тільки Демцю. Він рухає полотно – і я люблю в ньому цей живий драйв, який збуджує, який не є байдужим, який дає мотивацію, що завтра ще щось буде, що це не крапка», – наголосив генеральний директор Національного художнього музею України Анатолій Мельник.

Майстер – один з найвідоміших митців у сучасному українському малярстві. Народний художник України, член Національної спілки художників України, заслужений діяч мистецтв України, член Клубу українських митців. Має ІІІ премію з живопису Всеукраїнського триєнале (2001) та І премію фестивалю кераміки в Музеї кераміки, Вестервальд, Німеччина (2003).

Михайло Демцю – єдиний український художник, який створив авторську серію для славетної фірми «Розенталь», виробника колекційної художньої порцеляни, для якої працювали Далі, Вазареллі, Воргол.

УКРАЇНА – ТУРЕЧЧИНА

12 листопада 2009 року відбулася зустріч голови Державної служби туризму і курортів Анатолія Пахлі з аташе з питань культури та інформації Посольства Турецької Республіки в Україні Бератом Йилдизом.

Гість відзначив зростання кількості українських туристів у Туреччині навіть у скрутний час міжнародної економічної кризи і висловив побажання про розширення взаємних контактів у розвитку нових для Туреччини видів туризму, таких як археологічний, медичний, бізнесовий та інші, які наші сусіди хочуть широко презентувати до сторіччя заснування Турецької Республіки у 2023 році, щоб показати Туреччину світу сучасною європейською країною.

А. Пахля поінформував гостя, що Україна є відкритою країною для туристів з Туреччини, яких можуть зацікавити не тільки подорожі нашими теренами, а й великі можливості для зміцнення здоров'я та лікування у санаторно-курортних закладах України. «Ми розглядаємо Туреччину не як конкурента, а як партнера серед причорноморських держав, – наголосив він. – Сьогодні в світі стають дуже популярними мобільні тури, коли мандрівники мають змогу за невеликий проміжок часу побачити дві-три держави та при цьому ще й відпочити на курортах чи на морі. Ми могли б зробити такий спільний турпродукт. Треба лише разом розробити механізм його реалізації із зацікавленими представниками туристичного бізнесу причорноморських країн. Ми маємо багато альтернативних шляхів для співпраці і сподіваємося, що наші турецькі колеги нас підтримають».

Водночас голова Держтуризмкурортів наголосив, що незважаючи на реальні можливості щодо збільшення обсягів туризму між двома країнами та взаємну зацікавленість в оптимізації двосторонніх зв'язків, інвестиції в туристичну галузь України з боку Туреччини ще не відповідають нашим взаємним бажанням.

Гість схвально сприйняв висловлену А. Пахлею надію, що постійні контакти посадовців і бізнесменів обох країн дадуть змогу розширити горизонти нашої співпраці в галузі туризму, вивчити можливості та напрацювати нові програми.

Голова Держтуризмкурортів запросив очільників держорганів з туризму, туристичні підприємства й організації Туреччини до участі в 17 міжнародному туристичному салоні «Україна'2009», що відбудеться 6–8 жовтня 2010 року в Києві.

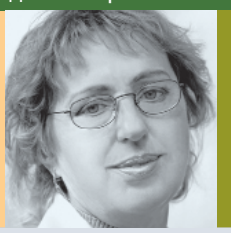

редактор рубрики
Наталія ЗІНЧЕНКО

репортер

Шевченківський заповідник потребує особливої уваги

Наталія ЗІНЧЕНКО

Минулої середи у Каневі в Шевченківському національному заповіднику відбулося виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності, у якому взяли участь представники Національної ради з питань культури і духовності при президентові України, Міністерства культури і туризму України, Міністерства регіонального розвитку та будівництва України, діячі культури

Високоповажні гості поклали квіти на могилу великого Кобзаря і відправилися знайомитися з ходом реставраційно-ремонтних робіт у заповіднику. Бо як сказав голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Володимир Яворівський, прийшли сюди не лише вклонитися Тарасові, а зайнятися чорновою роботою – оборонити, захистити Тарасову гору.

«Нічого не змінилося з нашого останнього приїзду», – констатував голова підкомітету з питань творчої діяльності, мистецтва, культурно-просвітницької та мовної політики Павло Мовчан. Як виявилося, останнього разу депутати і діячі культури були в Каневі в травні 2009-го. Нині музей похмуро дивився підсліпуватими вікнами – світло в ньому відключили за несплату. Не було й опалення. В приміщенні здавалося ще холодніше, ніж на вулиці.

За словами президента корпорації «Укрреставрація» Миколи Орленка, цього року на реставрацію не виділено жодної копійки. Більш того, «Укрреставрація» не могла повірити, що на музей Шевченка в Каневі не знайдуться кошти і продовжувала роботи, через це утворився державний борг корпорації в 3 млн грн. Кошти, а це немало – 22,4 млн грн, виявляється, спрямували не туди – не тому замовнику, до того ж при направленні було ще й змінено назву об'єкта. І ось вже 10 місяців будівельники разом із міською й обласною радами намагаються виправити цю помилку. А будівництво тим часом завмерло. Зовнішні роботи майже завершено. Розширено й піднято нижній поверх. Завдяки цьому утворено ще один – цокольний поверх. Зведена мансарда нагорі.

Гості відвідали й Успенський храм, де відспівували Кобзаря при перепохованні. У ньому завершені зовнішні роботи, позолота, ще не закінчено внутрішні розписи.

Виїзне засідання Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності відкрив його голова Володимир Яворівський. Перший узяв слово заступник міністра культури і туризму Микола Яковина. Він подав динаміку фінансування заповідника протягом 2003-2008 років. Так, 2003-го виконано робіт на 899,9 тис. грн., 2004-го – 1785,1 тис грн, 2005-го – 9560, 2006-го – 5100, 2007-го – 2796,4, 2008-го – 34397 тис. грн.

Для завершення робіт необхідні кошти у сумі 41913,942 тис. грн. Розпорядженням Кабінету міністрів будинок-музей Т. Шевченка у 2009-му включено до переліку об'єктів, що фінансуються у поточному році за рахунок коштів стабілізаційного фонду. Мінкульт неодноразово звертався до мінфіну з приводу прискорення виділення грошей зі стабілізаційного фонду та збільшення видатків. А в бюджетному запиті на прийдешній рік передбачається, що кошти стабілізаційного фонду спрямовуються на створення рекреаційних зон, меморіальних і музейних комплексів, а також розвиток історико-культурних пам'яток і заповідників.

Науково-методична рада з питань охорони культурної спадщини під головуванням Миколи Яковини неодноразово проводила засідання, на яких заслуховувала звіти виконавців про стан реставраційних робіт, їхнього науково-технічного забезпечення, розробку проектної документації нової експозиції тощо. Опікується реставрацією комплексу і голова Національної ради з питань культури і духовності при президентові України, директор Інституту літератури, який носить ім'я великого Кобзаря, голова наглядової ради Шевченківського національного заповідника Микола Жулинський.

Міський голова Василь Коломієць розповів, що реставрація триває вже шість років. 1 млн 100 тис. грн витрачено на Шевченківський культурний центр з бібліотекою, конференц-залою і кабінетами. Реставровано будівлю Успенського собору. Прокладено також і дорогу до собору. Утім, щоб вона не зруйнувалася, потрібен ще один млн грн. Бо там тонкий шар покриття усього в 5 мм. 2009-го фінансування припинилося. На запит до мінфіну отримали відповідь, що гроші виділять після стабілізації фінансово-економічної ситуації в країні. Але 2011 року – 150-ліття від дня перепоховання Тараса Шевченка на Чернечій горі. І ця дата невпинно наближається і не може чекати «стабілізації ситуації».

Окрім відбудови музею і церкви місту необхідна розвинена інфраструктура — готелі, кафе, ресторани і безперечно, дороги. Можливо, навіть особливий статус, який би убезпечив його від відчуження земель, котрі оточують заповідник. Нині в Каневі виникла ще одна реальна загроза – забудова охоронної зони. Після того як відбулася приватизація, селяни почали продавати свої земельні ділянки. Депутати вважають, що потрібно призупинити цей процес. В охоронній зоні можуть бути тільки луки, сіножаті й пасовища. Одного разу вже вдалося відстояти лівий берег від забудови завдяки Петрові Троньку і Борису Олійнику. Нині ситуація склалася не менш загрозлива, ніж була раніше. Заступник голови Комітету з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи Іван Заєць запропонував створити громадський комітет по координації реставраційних робіт, який би відстежував надходження та використання коштів.

Голова правління Українського фонду культури Борис Олійник запевнив, що вже сам факт акції запишеться на небесах як позитив. І пояснив, щоправда, мовою Езопа: «Проти нас працюють системи, йде атака на Канів, на Київ. Столиця вже змінила історичне обличчя... Кроти й щури працюють тихо і вночі. І можуть виповзти прямо біля пам'ятника Тарасові». Єдиним виходом із ситуації він вважає надання цьому будівництву розряду позачергових.

За громадський оргкомітет агітував і голова Національної спілки театральних діячів України Лесь Танюк, а ще він запропонував подати листа до ЮНЕСКО, аби ввести в її календар пам'ятних дат 150-ліття від дня перепоховання Кобзаря. Тоді дата набуде міжнародної ваги і можна навіть отримати під це фінансування від ЮНЕСКО.

Павло Мовчан згадав про будівництво надбрамної церкви, на яку всім миром з його ініціативи збирали гроші. Щоправда, зібрали не так вже й багато. Утім, думки з цього приводу розійшлися. Якщо реставрувати музейний комплекс, дотримуючись проекту, розробленого ще Василем Кричевським, то не потрібно зводити там нові будівлі. Адже будь-які новобудови на території можуть негативно вплинути на рішення ЮНЕСКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА

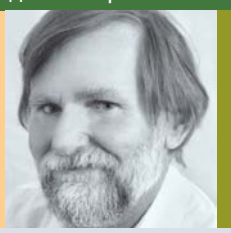

редактор рубрики
Орест КОГУТ

репортер

«Медвін» – місце зустрічі змінити не можна, концепцію – так...

Олена МАКСИМЕНКО

У вихідні, що минули, столичний експоцентр «Спортивний» НУФВСУ зібрав під своїм дахом найбільш оптимістичних видавців, письменників і читачів

Там, незважаючи на грип, проходив дванадцятий київський міжнародний книжковий ярмарок «Медвін: книжковий світ». «Медвін» традиційно вважається другою за масштабністю і розмахом книжковою подією у країні після «Львівського форуму видавців».

А дехто ставить його навіть вище. «Зважаючи на відсутність на виставці політичного бомонду, зазвичай байдужого до книги», – зазначає письменник Лесь Танюк. На жаль, цієї осені присутність у повітрі новітнього вірусу відлякала чи не половину видавництв, заявлених серед учасників, та скасувала всі заплановані організаторами культурні заходи («Книжка і кухня», «Книжка і спорт», «Книжка і діти», «Книжка і влада», «Книжка і Інтернет» тощо). Лишилися просто «Книжка», без жодних «і», та ще її автори, що проводили автограф-сесії.

Проте, як зазначив генеральний директор виставкової компанії «Медвін» Едвін Задорожний, виставка відбувалась і в скрутніших умовах, – отже, гріх було б позбавити молодь, для якої, насамперед, вона функціонує, книжкового свята. Відсутність традиційного для «Медвіна» аншлагу мала свої переваги: читачі та журналісти мали змогу докладніше поспілкуватися з письменниками та видавцями. Серед перших, що презентували на стендах власні твори, особливою популярністю в публіки користувалися Люко Дашвар (Ірина Чернова), Маріанна Малина, Василь Шкляр, Андрій Курков, Андрій Кокотюха та інші. «Я не скажу, що зустріч із читачами проходить жваво, бо, бачите, вони злякалися грипу, – поділився з «КіЖ» враженнями Андрій Кокотюха. – Ніхто не винен, що Україну налякали і що вона показала, що лякається. Половина видавців відмовилися від участі, тому половина стендів порожня, проте серед читачів, які прийшли на виставку, випадкових точно немає».

Проте, сказати, що дванадцятий «Медвін» залишився зовсім без подій, теж не можна. Так, під час роботи виставки літературно-критичний часопис «Київська Русь» презентував свіжий, очікуваний усіма номер під назвою «Polska». Редактор Дмитро Стус зазначив, що був приємно вражений, відкривши для себе польську публіцистику: «Такого рівня у нас, на жаль, немає і найближчі 10 років не буде. В журналі відсутні імена польських популярних авторів, яких ми знаємо, для українського читача цей номер, так би мовити, – відкриття Польщі інакшої. Той же репортаж Яцека Гуго-Бадера про події на донецькій шахті імені Засядька показав, наскільки глибоко й професійно працюють поляки... Своїм студентам цей номер я показую як зразок літератури і журналістики», – розказав нам пан Дмитро.

Презентували свої новинки і видавництва «Грані-Т», що пропустило цьогорічний форум у Львові і тепер надолужує втрачене численними новинками («Фадо» Анджея Стасюка, «Риби» Олеся Ельченка, «КГБ та інші» Ігоря Помаранцева тощо), «Смолоскип», «Факт», «Видавництво Старого Лева»... Нез і Лана Світлі (творчі псевдоніми подружжя філософів і письменників Назіпа Хамітова та Світлани Крилової), представляючи свою казково-фентезійну «Магічну Книгу», влаштували цілу філософську лекцію-екскурс на вічні теми світла і темряви, завершивши її кінопоказом на відповідну тематику. Газета «День» представила 11-ту виставку фото.

Не обійшлося цього року і без «слонів»: так, гран-прі «Книжка виставки» був присуджений виданню Ніни Буряк «Борис Буряк. Альбом» (видавництво «АДЕФ-Україна»). У номінації «Краще літературно-художнє видання» перше місце отримала книга Валерія Стрілки «Тріада слов'янської поезії» (видавництво «Книга»), друге – «Зелена Євангелія» Богдана-Ігоря Антонича (видавництво «Веселка»), третє посів Василь Шкляр із «Чорним вороном» (видавництво «Ярославів Вал»). Фантасмагоричну книгу Лесі Вороніної та Катерини Штанко «Сни Ганса Християна» (видавництво «Грані-Т») відзначили двічі – у номінаціях «Краща дитяча книжка» та «Краще поліграфічне виконання».

Отже, книгомани залишилися задоволені: хай і в скороченому вигляді, але виставка відбулася. До того ж організатори обіцяють у грудні дати «другий шанс» видавництвам, що не брали участі у виставці-ярмарку, та заходам, що не відбулися. Зачекаємо?..

Фото Юрія ШКОДИ

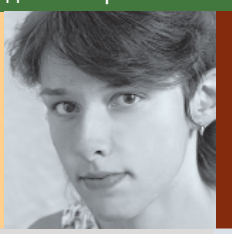

редактор рубрики
Олена МАКСИМЕНКО

сучасне мистецтво

ЗАБОРОНИТИ НЕ МОЖНА ДОЗВОЛИТИ

Днями у столиці під Лук'янівським СІЗО відбувся пікет протесту проти затримання художника Олександра Володарського, одного з учасників нашумілого перформансу під стінами Верховної Ради України. Він зімітував процес кохання, таким чином протестуючи проти дій Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі, яку очолює Василь Костицький.

Можна багато сперечатися щодо креативності методу боротьби артистів та художньої цінності їхньої акції під стінами Верховної Ради, а тепер і Лук'янівки. Але то, напевне, справа арт-критиків – вирішувати, чи має мистецький сенс провокативний перформанс. Олександрові ж опісля втручання «моралізаторів» різних рівнів він може коштувати ув'язнення. Отже, фактом є ефемерність «заборони цензури», декларованої Конституцією?..

На захист Володарського вже з'явилися петиції в Інтернеті – і кількість підписів на його підтримку зростає. Знов – опісля не вщухлого ще скандалу із забороною роману Олеся Ульяненка як «порнографічного», – збурена й власне культурна спільнота. Так, письменник Сергій Жадан висловив підтримку активістам і заявив про дії «моральної» комісії: «Сьогодні вони вишукують порнографію в мультфільмах та художніх романах, а завтра почнуть вішати на ліхтарях африканців та лесбіянок, борючись за «утвердження здорового способу життя та належного стану моральності в суспільстві».

Що ж, справді, відбувається, панове? Навіть якщо абстрагуватися від конкретного випадку з Олександром Володарським, не можна забувати: сучасне мистецтво назагал контроверсійне. Невже його треба заборонити в Україні – від Олега Кулика (який, до речі, вже, напевно, й забув, як вимощував оголеними людськими тілами українську вулицю) до Херста? Проект останнього у ПінчукАртЦентрі і справді хотіли заборонити. Завадив лише міжнародний скандал, що миттєво почав розгорятися...

Олена МАКСИМЕНКО

КІНА НЕ БУДЕ?

Занепокоєні перспективою появи цензури в Україні не лише художники. Про скликання термінової пресової конференції 16 листопада заявили провідники кіноспільноти.

Об'яві Національної спілки кінематографістів України про прес-конференцію на тему «Привид нової цензури. Урядовий комітет проти громадських кіноекспертів» передувала подія, поки що не помічена широким загалом. 10 листопада відбулося засідання Урядового комітету з питань гуманітарної та соціальної політики. Основним питанням, що розглядалося на ньому, була історія видачі прокатних посвідчень на фільми «Гостел-2» та «Пилка-6» (стрічки у жанрі «хорор», виробництво США). У підсумку урядовий комітет вирішив провести службове розслідування «злочинного», на думку членів комітету і віце-прем'єра Івана Васюника, рішення експертної комісії з публічного демонстрування кіно- і відеофільмів.

«Організатори прес-конференції вважають це рішення черговим «наїздом» на інститути громадянського суспільства. І це на тлі очевидного нехтування питань розвитку національної кінокультури та кіноіндустрії. Досі той самий урядовий комітет жодного разу не згадував про існування нашого кіно», – заявляють кінематографісти. На зустріч із пресою за участю голови Національної спілки кінематографістів Сергія Тримбача та членів експертної комісії при Мінкультури запрошено й голову Національної експертної комісії з питань захисту суспільної моралі Василя Костицького. Коментарів з боку останньої на час, коли верстався цей номер «КіЖ», не було...

Кольори Михайла Демцю

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

У Національному музеї Тараса Шевченка – персональна виставка живопису та графіки знаного художника Михайла Демцю «Зустріч із Сальвадором Далі». Закохайтеся у полум'я фарб львівського чародія разом із нами!

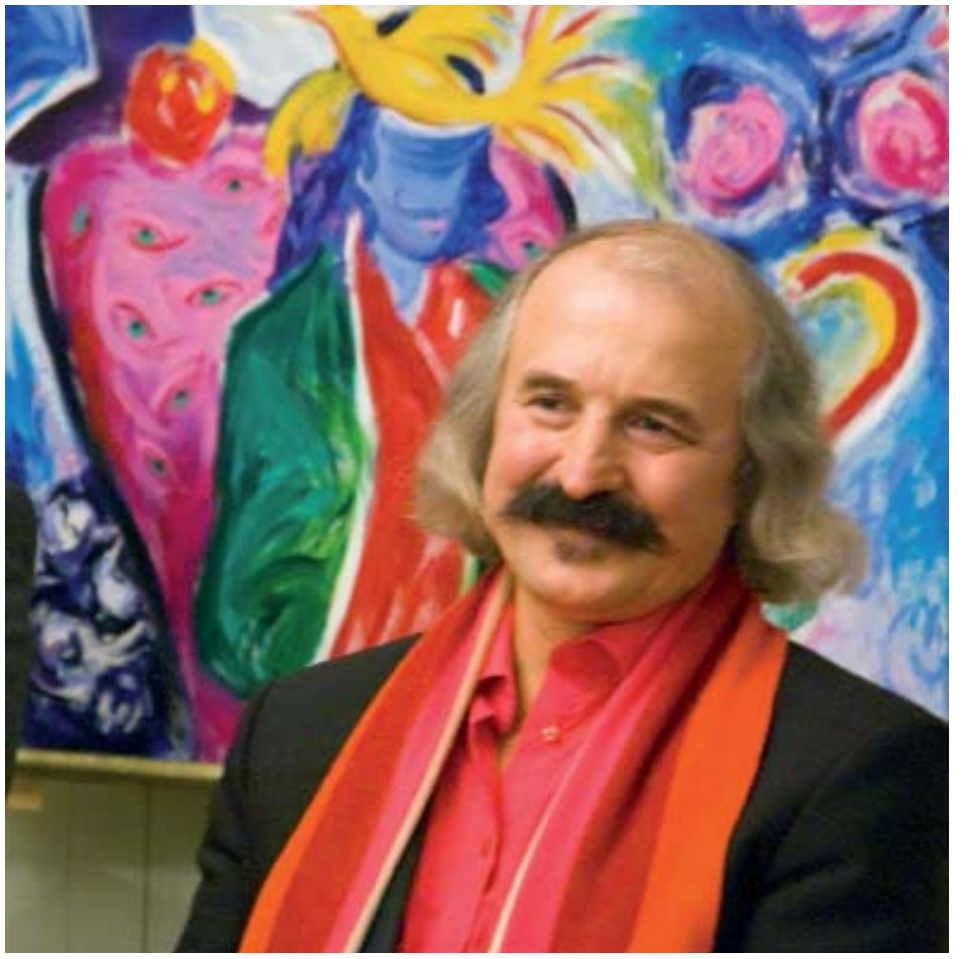

Дощ, мряка, а в будинку музею на бульварі Шевченка ніби яре сонце тішить око та зігріває. Помаранчеві «Соняшники» проростають з полотен, червоні півні ведуть «Чоловічу розмову», червоний кінь везе на спині жовтогарячу постать, червоний гуцул танцює, немов літає, на тлі чи то синього-синього неба, чи то гір, «Аркан», струменять між кольоровим камінням гірські річки...

– Чому, – питаю в автора картин (до речі, нібито «виліплених» олією – будь-які західні «експериментатори» живопису були б у захваті!) – у вас так багато червоного кольору?

– Всі так питають, – хитро посміхається у відповідь пан Демцю.

– А назву своєму стилеві ви, часом, не вигадали? Це ж зараз модно...

– Експресіонізм, – дещо розгублено відповідає мій візаві. – Та й навіщо слова, якщо кожен може подивитися картини й скласти власне враження?

Михайло Демцю – справді дуже скромна людина, хоча художник непересічний. Він – єдиний з вітчизняних колег – створив авторську серію для легендарної фірми «Розенталь», що виробляє колекційну порцеляну. Як, до речі, свого часу й Далі, Воргол, Вазареллі та багато інших артзнаменитостей.

Якщо брати офіційні регалії, Демцю – народний художник України, заслужений діяч мистецтв, член Клубу українських митців, володар І премії фестивалю кераміки у Музеї кераміки, Вестервальд, Німеччина (2003), та інших відзнак. Зараз пан Михайло чимало часу проводить за кордоном, – він справді європейська величина, визнана, скажімо, у Франції. Але чим більше пізнає Європу, тим «українськішими» стають його картини. Навіть якщо їх героєм, як на одному з полотен новітнього циклу «Зустрічі із Сальвадором Далі», є геніальний сюрреаліст-іспанець. Завдяки Демцю і Європа пізнає Україну з найкращого боку.

Неперевершений колорист, у своїй творчості пан Михайло об'єднав традиції європейського живопису з народним українським. Це «нашими» кольорами буяють написані ним уже цього року неоекспресіоністичні пейзажі Бретані та Іспанії. Натомість, його українські жінки в національних пишних шатах чимось нагадують Пікассо. А як роздивляєшся неперевершені демцівські букети квітів, на думку спадають водночас...

Матісс та наша рідна Марія Приймаченко! Диво та й годі – цей Демцю. До речі, на виставці у Музеї Тараса Шевченка вперше представлені акварелі майстра. Вони стриманіші у палітрі й, на відміну від олій, не мають навіть натяку на арт-брют. Уміння влучно «процитувати» чужий художній текст чи використати ті чи інші прийоми сьогодні, серед сучасних художників, теж річ рідкісна.

Точка прояву

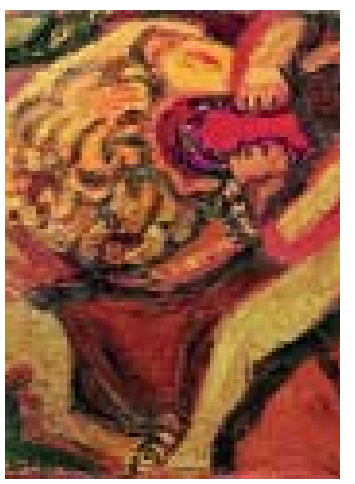

«Олена Рижих стрімко, буквально на моїх очах, увійшла до плеяди передових художників по двох лініях образотворчих мистецтв України

Одну з них я можу назвати фігуративною. Друга, швидше, для неї головна лінія — це так звана безсюжетна пластично-образотворча режисура, з надзвичайно багатою колористичною симфонічністю», – написав колись про зовсім юну Олену Рижих геніальний Данило Лідер. Донька відразу двох класиків українського живопису, Галини Неледви та Віктора Рижих, вона й справді віднайшла свій, оригінальний шлях у мистецтві. І сьогодні є одним з найцікавіших наших художників.

Можете не повірити, але новий проект «Точки сили» у галереї «Боттега» пані Олені... наснився. Як наслідок, опісля років нефігуративного живопису Рижих повернулася до сюжетних полотен. Хоча... «Прагну до синтезу обох шляхів, щоб на їх перехресті зосередити власну «точку сили», – запевняє художниця. А може, жаданий синтез уже відбувся? Самі подивіться на картини – як ви вважаєте?..

Антон КЛОЦ

редактор рубрики
Антоніна ЖИХОРСЬКА

спадщина

ФРАГМЕНТ БЕРЛІНСЬКОЇ СТІНИ

Німеччина відсвяткувала двадцятиріччя падіння Берлінської стіни. Ця подія, яка сталася 9 листопада 1989 року, є символом єднання країни. Вона принесла великі зміни не лише Німеччині, а й усій Європі. З цієї нагоди 9 листопада в Києві біля посольства Німеччини в Україні встановлено фрагмент історичного муру, привезеного з Берліна.

Надзвичайний і повноважний посол Німеччини в Україні Ганс-Юрген Гаймзьот вибирав фрагмент заввишки 3,5 метра вагою 2, 5 тонни власноруч. Подібні невеликі уламки стіни, яка роз'єднувала понад тридцятиріччя столицю Німеччини на Західний і Східний Берлін, встановлені нині в багатьох містах світу, зокрема в Нью-Йорку, Мадриді, Буенос-Айресі, Ризі, а також перед Європейським парламентом.

Напередодні посольство Німеччини в Україні та Ludmila Bereznitska & Partner Gallery влаштували виставку плакатів «Від мирної революції до Німецької Єдності». Світлини нагадали присутнім про мирну революцію громадян Німецької Демократичної Республіки та возз'єднання Німеччини після неї. Ці події стали можливими лише на тлі історичного зламу в Європі. Експозиція налічує 20 плакатів, які розповідають про процес самодемократизації НДР та про солідарність між західними і східними німцями. Окрім виставки, присутні подивилися документальний фільм, відзнятий в ті історичні дні.

Виставку «Від мирної революції до Німецької Єдності» можна подивитися впродовж листопада в Києві, а також в Одесі, Сімферополі, Донецьку, Чернівцях, Харкові, Миколаєві, Дніпропетровську, Львові, Тернополі, Луцьку.

У листопаді заплановано лекційний тур Україною Вольфганга Темпліна, правозахисника і журналіста, та професора Ніколауса Верца, політолога з Університету міста Ростока. У Києві, Львові, Одесі, Донецьку вони візьмуть участь у дискусіях про сприйняття і вплив падіння стіни в Німеччині та Україні.

Наталія ЗІНЧЕНКО

Діти біля фрагмента Берлінського муру
Фото Віктора ПЕНСЬКОГО

На згадку про Олену Пчілку

Наталія ЗІНЧЕНКО

Український музей у Нью-Йорку передав на батьківщину комірець Олени Пчілки. Цей малесенький білий комірець Олена Пчілка – мати славетної поетеси Лесі Українки – вишивала власноруч. У ньому вона на фото 1901 року. Отож раритету понад століття. Донедавна це був експонат Українського музею в Нью-Йорку. І ось до 160-річного ювілею Олени Пчілки дирекція вирішила передати його до науково-дослідного інституту Лесі Українки при Волинському національному університеті

У Луцьку мали відбутися науковий семінар і виставка «Перегук поколінь», присвячені 160-літньому ювілею Олени Пчілки і 100-річчю від дня народження її онука Юрія Косача. Саме до цих дат готувалася урочиста передача раритету на батьківщину. У зв'язку з тим, що на Волині лютує грип і оголошено карантин, а представники Українського музею в Нью-Йорку вже приїхали в Україну, директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України, академік Микола Жулинський люб'язно запросив товариство до свого кабінету. Передача відбувалася у присутності голови державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через Державні кордони Юрія Савчука. Журналісти «КіЖ» також не стояли осторонь цієї знаменної події.

Заступник директора науково-дослідного інституту Лесі Українки при Волинському національному університеті, головний хранитель архівних фондів в Українській академії наук Нью-Йорка Тамара Скрипка боїться навіть дихати на комірець, не дозволяє нікому торкатися його руками і наполягає, аби зберігали обов'язково у сейфі. Адже цей малесенький білий клаптик тканини, котрий належав матері великої доньки українського народу, безцінний.

– На жаль, речей цієї сім'ї збереглося в Україні дуже мало, – розповіла «КіЖ» пані Тамара. – Доля родини Лесі Українки склалася трагічно. Її родичі постраждали під час репресій, і в 1943 році змушені були виїхати за кордон. Тож ми втратили майже 40 % сімейного архіву і родинних речей. Цей комірець на шиї Олени Пчілки на груповому фото 1901 року і окремо на її портреті. Його передала до Українського музею в Нью-Йорку дочка Олени Пчілки Ізидора Косач-Борисова. Оскільки комірчик там не експонується в головній експозиції, ми звернулися з проханням, щоб його повернули в Україну. Ця річ із гардеробу Олени Пчілки, яку ми знаємо як любительку етнографії, народної творчості, але й аристократку, надзвичайно цікава. Олена Пчілка завжди дотримувалася аристократичного стилю, адже закінчила в Києві пансіон шляхетних дівчат. Тож у своєму одязі вона відображає епоху.

– Пані Тамара першою створила Музей Лесі Українки у Волинському університеті, – представив науковця Микола Жулинський. – Цей музей дуже популярний і знаний сьогодні в Україні та світі. Він ліг в основу науково-дослідного інституту Лесі Українки, який створено спільно з Інститутом літератури.

Маленьким урочистим святом назвав передачу раритету голова управи Українського музею в Нью-Йорку, куратор багатьох виставок Ярослав Лешко, який прибув в Україну разом із дружиною Аллою Лешко (до речі, вона також родом із Волині).

– Ми планували приїхати на Західну Україну і в Луцьку представити цю річ, – каже пан Ярослав. – Я радий, що, попри все, ми створили свято тут, у Києві. І сталося це завдяки Миколі Жулинському. Я був у Києві й раніше, представляв виставку «Україна – Швеція на перехресті історії», а в березні 2010-го ця експозиція буде демонструватися в Нью-Йорку.

Микола Жулинський в свою чергу передав до Українського музею в Нью-Йорку факсимільне відтворення рідкісного видання, підготовленого за оригіналом рукописної збірки творів («Кобзар» 1840 року, поем «Гайдамаки» і «Гамалія») Тараса Шевченка, переписаних латиницею та проілюстрованих художниками Михайлом Башиловим та Яковом де Бальменом, що зберігається у відділі рукописних фондів та текстології Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України, а також книгу спогадів про свого батька, який 45 літ прожив в Америці, а в 100-річному віці повернувся в Україну.

Ярослав та Алла Лешки (праворуч) передають комірець Олени Пчілки Миколі Жулинському, Юрію Савчуку (позаду) та Тамарі Скрипці (ліворуч)
Фото Сергія МАРЧЕНКА

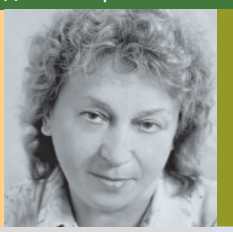

редактор рубрики
Віра КАРПЕНКО

український рід

ПРО АВТОРА

Олена Леонтович – письменниця, перекладач, журналістка, літературознавець, член Національної спілки письменників України. Закінчила філологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка.

Їй належать переклади з французької, зокрема новел і оповідань, що склали збірку «Велична Жульєна» (2001) та праці Олександра Шульгина «Україна і червоний жах (Погроми в Україні)» (2001) разом з Марією Муловою-Войтовецькою. Олена Леонтович – автор книжки «Осінні соняшники» (2003), в яку увійшли новели, оповідання, вірші, казки, мініатюри, ліричні етюди, а також есе, присвячені видатним представникам козацько-старшинських родів Устимовичів і Леонтовичів.

Олена Леонтович є ініціатором повернення на Батьківщину імені та творчості письменника, культурно-громадського і державного діяча та мецената Володимира Леонтовича, її двоюрідного діда. Вона є автором проекту, упорядником і редактором видання чотирьох томів творів Володимира Леонтовича (2004–2006). Книжка Олени Леонтович «Окрилений Україною: життєпис Володимира Леонтовича з уступами і роздумами» видана 2008 року.

У доробку письменниці близько 200 статей і нарисів, опублікованих у літературних збірниках, альманахах, журналах і газетах.

У серії «Бібліотека журналу «Пам'ятки України» готується книга Олени ЛЕОНТОВИЧ «ШУЛЬГИНИ: батьки, діти, онуки».

На фото Віра Карпенко з Оленою Леонтович.
Фото Віктора ПЕНСЬКОГО

Сотник Городиський Софрон (Сахно), засновник мого, по матері, роду, загинув 1678 року, обороняючи Чигирин, а його син Устим Сохненко неповнолітнім потрапив у полон до турків під час руйнації Чигирина...

Коли оживає історія

Олена ЛЕОНТОВИЧ

Як у пралісі, блукала серед імен дідів і бабусь, а між ранішими предками запам'ятала лише прабабу Єфросинію. Та й мама не могла розповісти про всіх і про вся, бо мала лише дванадцять років, коли стався жовтневий переворот і все життя пішло шкереберть. Але на допомогу прийшли «Малоросійський родословник» Вадима Модзалевського (титанічна праця якого – справжній подвиг), розвідка професора Олександра Оглоблина, «Предки Олександра Шульгина» та «Помянник Устимовичів»

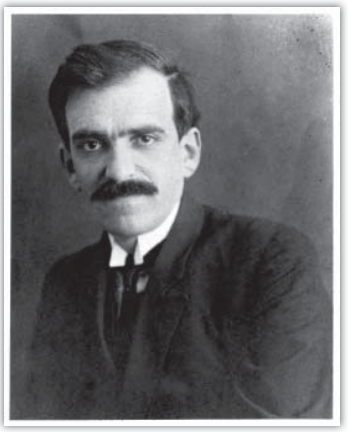

Ось, знайомлячись з родом Устимовичів (прізвище походить від латинського імені Юстус – справедливий), переконалася, що українці постали не з пороху, що в них була своя еліта і вони можуть нею пишатися.

Читала – й історія України ніби оживала в персоналіях.

Усі ми знаємо, що козаки захищали рідну землю. Та ось реальна особа – сотник Городиський Софрон (Сахно), засновник мого, по матері, роду, який загинув 1678 року, обороняючи Чигирин. Яким він був? Уявляється сильний, мужній запорозький козак-характерник з гарячим, хоробрим серцем...

Чуємо в думах і піснях як страждали козаки в турецькому полоні, як прагнули будь-що звільнитися. Ось так і син Софрона (Сахна) Устим Сохненко (адже так звали синів) неповнолітнім потрапив у полон до турків під час руйнації Чигирина. Провів у неволі чимало років, спромігся втекти і 1691 року вже був товаришем (тобто рядовим козаком) Власівської сотні Миргородського полку. Та, мабуть, відважним, вправним, здібним вояком виявився, бо у 1704–1705 роках став уже відомий як сотник цієї самої сотні. (А обирали ж не за вуса!) Успішно він і господарював, мав від гетьмана Мазепи універсал на володіння землею. На старість пішов у ченці (а хіба не гопакував Семен Палій із Києва аж до Межигірського монастиря?) під ім'ям Іларіона (за «Помянником» – Софрона), був ігуменом Мотронинського монастиря (можливо, того знаменитого козацького в Холодному Яру на Черкащині?), прийняв схиму і помер у Софронинській пустині. Може, й пустинь назвали на честь його терпіння?..

Старший син Устима Василь, уже Сахно-Устимович, народився в селі Устимівка на Кременчуччині. Коли досліджують топонімічні назви, то часто-густо зазначають, що вони походять від імені того, хто перший оселився на тому місці. То чи не Устим Сохненко заснував це село? До цієї думки схиляє і те, що нащадки Устима жили в селі протягом століть. Там, можливо, народився мій двоюрідний дід, Василь Устимович, який мав великі статки й заклав дендропарк, що існує і досі.

Василь Сахно-Устимович розпочав службу з чотирнадцяти років, був значковим товаришем Миргородського полку, брав участь у війнах із Персією і Туреччиною та в будівництві Дніпровської лінії. Одружився з Марією Яківною Апостол, троюрідною небогою гетьмана Данила Апостола. Його старший син, Андрій, теж починав служити в Миргородському полку.

Отже, три покоління Устимовичів служили в одному полку. Хіба міг молодший схибити, вчинити щось негідне, недостойне честі старших? Адже його вирядж ав батько, напучуючи: «Служи, синку, вірою й правдою Україні, виконуй свій обов'язок, як це робив я. Не зганьби честь нашого роду». Втратилася та добра традиція...

Служив Андрій і в Генеральній військовій канцелярії, був бунчужним товаришем.

Другий син Андрія Сахна-Устимовича Прокіп (1756–1814) спершу вступив до недоброї слави Малоросійської колегії, з якою змагався, обороняючи автономію України, наказний гетьман Павло Полуботок. Обіймав різні посади. Був, до речі, і поліцмейстером (1789–1793 роки), і городничим (з 1700 року) у Кременчуку. Та, мабуть, не таким недоумкуватим, спритним хабарником, якого зобразив Микола Гоголь, бо став дійсним статським радником і директором Департаменту морських військових сил у Петербурзі.

Таким чином розумні, обдаровані, енергійні та освічені Устимовичі робились за тих умов, як і багато інших талановитих українців, донорами Російської імперії.

Тішить душу, що старший син Прокопа Устимовича Адріян був ад'ютантом і службовцем із особливих доручень князя Миколи Рєпніна, генерал-губернатора українського краю, який немало для нього зробив, батька Варвари Рєпніної, котра кохала Тараса Шевченка, одна з перших відчула геніальність поета, була, за його словами, «добрим янголом» під час заслання. Адріян Прокопович став курським губернатором. Одружився з Надією Григорівною Милорадович. Їй завдячують наступні покоління Устимовичів тим, що є прямими нащадками гетьманів Павла Полуботка та Данила Апостола.

І тепер, коли читаю про цих гетьманів, ставлюся до них не лише як до історичних осіб. Тому одного разу, завітавши до Національного музею українського мистецтва, перетнула довгу, безлюдну на той час залу, попрямувала до портрета Павла Полуботка, перебувала з ним ніби наодинці, і, дивлячись йому в очі, поставила запитання, яке мучило: «Пращуре, чому в Полтавській битві ти був не на боці МАЗЕПИ?!» Та він мовчав...

Значно пізніше дізналася про непростi стосунки з Мазепою, про те, що старшинський суд не без відома Мазепи позбавив (з яких причин?) родину Полуботків усіх маєтків, а

український рід

БАТЬКІВ ЗАПОВІТ

– Перед останньою дорогою мене підкликав до себе батько і сказав: «Мені необхідно побачити всіх наших родичів за мого життя». Ці слова стали для мене батьківським заповітом. Я вирішив дослідити свій родовід і написати про нього книжку, – розпочав розмову Юрій Кобринський і поклав на стіл гарно ілюстровану, товстелезну книжку «У дзеркалі родоводу».

– Це її друге видання, виправлене й доповнене, – пояснив він. – Перше було видрукуване 2003 року.

Книжка про родовід Кобринських, здавалося, могла б мати вузьке коло поціновувачів – себто представників цього роду. Але сталося так, що її залюбки прочитали чимало черкащан, а надто звенигородців. Адже досліджуючи родовід Кобринських, автори видання розповіли історію Звенигородщини, дослідили традиції, звичаї свого краю.

І ось я тримаю в руках нове, доповнене видання «У дзеркалі родоводу». Його автори Гавриїл, Юрій та Дмитро Кобринські присвятили ювілею – 200-річчю українського роду Кобринських. У книзі 406 сторінок, 13 розділів, 609 світлин, 134 документи.

Гортаю. Перше, що одразу ж спадає на думку, – дослідити свій родовід і також видати книжку.

– Напевно, дорого? – запитую Юрія Кобринського.

Сивочолий ветеран лише усміхається.

– Ви як почнете «трусити» гілками свого генеалогічного дерева, то таких багатіїв у ньому виявите…

Гадаю, що й ти, читачу, загорівся ідеєю дослідити свій родовід. Тож я свідомо не акцентуватиму уваги на найшанованіших, найповажаніших представниках роду Кобринських. Радше зупинюся на розділах та зазирну з допомогою авторів видання на їхню письменницьку «кухню».

Отже, перший розділ називається «Звенигородка – наша мала батьківщина». Тут і історія міста, і участь представників роду у його розвитку. За ним йдуть розділи «Історія роду», «Генеалогія роду», «Фотохроніка роду», «Географія роду», «Добрі справи роду». Поетична творчість роду Кобринських також має свій розділ. Ще б пак! Вірші, статті кобринців свого часу друкували «Літературна Україна», «Правда Украины», «Культура і життя». Як на мене, журналіста, найдужче припав до душі розділ про улюблені приказки та примовки роду Кобринських: «Очі бояться, а руки роблять», «Хліб – усьому голова», «Не буди лихо, поки воно тихе», «Козаки без диму не гуляють» та багато інших. А ось і найголовніший розділ «Пам'ять». Тут зібрані біографії тих із роду Кобринських, перед ким Господь Бог зачинив двері життя.

Отже, до праці, панове. Що більше знайдете і довідаєтесь про своїх родичів, то легше вам буде видати книжку. І, можливо, її наклад буде не 200 примірників, а значно більший. Адже козацькому роду не те, що нема переводу. Йому немає й ліку.

Орест КОГУТ

самого Павла ледь не стратили. І хоча не без сприяння гетьмана Полуботок став згодом чернігівським полковником, та не пробачив йому наруги і ще у листопаді 1708 року прибув на заклик Петра І на козацьку старшинську раду. Але цар, уже тоді відчувши вільний дух Павла Полуботка, остерігся обрати його гетьманом, сказавши: «Достатньо розумний, з нього може вийти другий Мазепа».

Так само видатною постаттю свого часу був і Данило Апостол, великий знавець військової справи, талановитий дипломат (чи не від нього успадкував цей талант його нащадок Олександр Шульгин?). Безперечно, він мав добру освіту, у 28 років став уже полковником і 45 років утримував цей високий чин, а наприкінці життя здобувся на гетьманство і встиг прислужитися українській державі, розширити її автономію, домігся скасування ненависної Малоросійської колегії. Данило Апостол спрямовував свою діяльність на зміцнення внутрішнього державного устрою України. Він був утаємничений у плани Мазепи щодо вибоpення її суверенності за допомогою Швеції, 1708 року відкрито підтримав гетьмана, але після роздумів у листопаді того ж року повернувся до Петра. Чому?

Можливо, рішучі й хоробрі українські полки Данила Апостола допомогли б здолати сум'яття у шведських військах після поранення короля Карла XII і відповісти на атаку козаків Семена Палія, який з особистої образи на Мазепу пішов проти матері-України…

Тепер, коли читаю про канцлера Росії, мецената князя Олександра Безбородька, ставлюся до нього не тільки як до видатного державного діяча, високого сановника, а й як до прапрадядька і думаю, що це ж наш українець був другою особою в імперії. Майже 20 років скеровував політику Росії і ніколи не зрікався свого українства.

Та повернімося до Устимовичів. Зазначу, що мої предки свого часу перестали додавати до прізвища першу його частину – Сахно, а інші відомі саме як Сахно-Устимовичі.

До цього роду, за твердженням відомого історика Олександр Оглоблина, належав Петро Максимович Устимович (бл. 1786 – після 1865), декабрист (з 1821 року), приятель Олександр Грибоєдова, під час служби – член Кавказького таємного товариства, метою якого було здобуття незалежності Грузії.

Доцільно розповісти і про небожа Миколи Устимовича, двоюрідного брата Любові Шульгиної (Устимович), а мого двоюрідного діда Василя Васильовича Устимовича, який прислужився рідній землі. Творіння його думки та рук – дендропарк – ще й нині існує в селі Устимівці.

Про Миколу – сина Миколи Устимовича, Миколу Миколайовича, брата Любові Миколаївни, можу сказати, що його називали «останнім козаком Полтавщини». Мріяв він про волю для України, був соратником гетьмана Павла Скоропадського, першим головою Ради Міністрів Української держави. Загинув від рук зрадників, виконуючи державне доручення.

Олександр Шульгин. 1920-ті роки. (с. 4)

Микола Миколайович Устимович з дружиною Любов'ю Олександрівною (с. 4)

Григорій Петрович Милорадович

Павло Полуботок (є припущення, що на цьому портреті зображений Леонтій Полуботок, його батько)

Олександр Безбородько

Молодша дочка Миколи Устимовича Марія (моя бабуся) вийшла заміж за Костянтина Леонтовича, брата Володимира Леонтовича, українського письменника, культурно-громадського і державного діяча та мецената.

Устимовичі були поріднені або посвоячені з цілою низкою старшинсько-шляхетських родів України.

В. Кабаченко. Тарас, Остап, Андрій… 2008 р.

РЕПОРТЕР

«Пустіть мене в Антарктиду!»

Учора, 9 листопада, співробітники «КіЖ» та Газетно-журнального видавництва Міністерства культури і туризму України проводжали у далекі мандри безмежними просторами світового океану відомого кінорежисера Михайла Іллєнка. Про творчу і громадянську позицію митця йшлосяу №35/36 «КіЖ». Сьогодні, 10 листопада, наш спецкор Сергій Марченко веде репортаж із причалу яхт-клубу

Фото автора

Сергій МАРЧЕНКО,
кореспондент «КіЖ»

Мабуть, тільки політ у відкритий Космос міг зібрати більше журналістів, аніж ця кругосвітня вітрильна експедиція, що за дві години мала вирушити

Приміщення яхт-клубу не було розраховано на таку кількість преси й усіх небайдужих поспілкуватися з екіпажем вітрильника «Купава»: з капітаном Юрієм Бондарем, членами екіпажу: Андрієм Губенком, Михайлом Іллєнком та Валерієм Деймонтовичем.

Найближче до команди сидять ветерани кругосвітніх подорожей. Першим вітає екіпаж Валерій Петущак, який упродовж чотирьох років 1996–1999 був у кругосвітній подорожі разом із своєю дружиною Наталією Македон. На яхті «Лелітка» вони пройшли тридцять тисяч миль, три океани, дванадцять морів, близько двадцяти країн, про що сивий капітан нещодавно видав книгу «Солоний гопак», «Ходіння за три океани»... Співчуває хлопцям, бо йому з жінкою було веселіше, можна було і нагримати на неї при нагоді...

Напутнє слово дає команді Дмитро Бірюкович, піонер бетонного суднобудування в Україні, поважний ветеран яхт-клубу, капітан шхуни «Батьківщина», яка перетинала Атлантику, бувала в Америці, подорожувала по світу з місією «Нехай світ пізнає Україну». Про цю шхуну на параді вітрильників у Нью-Йорку у вітальній промові згадав свого часу Білл Клінтон, нею тоді цікавилися кореспонденти «Нью-Йорк Таймс», її відвідувала чисельна українська діаспора, допомагала харчами і матеріально. Далі шхуна пройшла Панамський канал, Гавайські острови, острови Різдва, острови Кука, відвідала Нову Зеландію, Австралію...

Кілька відеокамер, не потрапивши до зали, чекають надворі, сподіваючись взяти інтерв'ю опісля прес-конференції. А ті, кому пощастило бути у залі, сипали запитання як горох.

– Ну, як оце ви покидаєте своїх подруг, свої родини на цілий рік?.. – запитує сердешна журналістка. А у залі дружина когось з членів команди привітно відповідає, що ми вже звикли: чоловіки наші роками перебувають тут, у яхт-клубі, то нехай вже йдуть у кругосвітку.

Хтось серйозно запитує, а чи є на вашому судні зброя, якою можна буде одбиватися від піратів? Командир яхти Юрій Бондар, бувалий моряк, – тримає паузу, відповідає, що зброя є. Запевняє, що вона стратегічна, і годиться на будь-який нештатний випадок: це сало. Переконує журналістів, що за допомогою цього українського продукту він зможе порозумітися з піратами на будь-яких широтах.

Та найбільше запитань дістається Михайлу Іллєнку: чого він, кінорежисер, йде у подорож? Що йому там треба? І чи йому не страшно? Михайло Герасимович відповідає, що йому страшно лише за тих, хто лишається тут, в Україні, що нині він – безробітний український режисер, що дві третини його ігрового фільму знято, витрачено мільйони гривень, експерти оцінюють відзнятий матеріал як дуже цікавий.

А далі – зась: грошей нема! Зупинка фільму більше аніж на півроку неприпустима, фільм може так і не народитися, а справжній тато ніколи не покине свою дитину. Пояснює, що їде на Антарктиду дознімати епізод, який в ідеалі можна було б реалізувати на Чукотці, або й ближче, скажімо, у Норвегії, але так вже складається, що найближчою до України є Антарктида.

Виникають запитання про фільм. У цей час продюсер фільму Володимир Філіппов з кіногрупи передає Михайлові пакет – режисер виймає шинель головного героя, надягає вушанку, пояснює, що виконавця ролі Івана Даценка (нашого земляка, Героя Радянського Союзу, який потрапив у полон – і в цьому уся його провина), головного героя фільму «Той-хтопройшовкрізьвогонь», актора Дмитра Лінартовича в Антарктиду не беруть, на яхті немає зайвого місця.

Михайло пояснює, що бере в експедицію професійну цифрову камеру, що у шинель він убереться сам або її одягне в якісь моменти хтось із команди, а він зрежисує, як має герой утікати з гулагівських таборів через Чукотку й замерзлу Берингову протоку на Аляску.

Ще Михайло Іллєнко дістає коробку з дисками – бере в Антарктиду колекцію найкращих фільмів фестивалю «Відкрита ніч». Ділиться, що цього літа фестиваль пройшов як завжди велелюдно, щедро на нові імена, кіношні призи й добру пресу.

Лише Перший національний чомусь не погодився, як це було у минулі роки, показати у прямому ефірі фільми цієї «Відкритої ночі» (її транслював ICTV, підтримало, як і щороку, Міністерство культури і туризму України). А головне управління культури і мистецтв Києва від фестивалю відвернулося, і навіть за минулорічний фестиваль не розрахувалося. Певно, і мерія, і телевізія мислять однаково, вважають, що українцям на очі шкодить дивитися кіно власного виробництва.

То Михайло радий, що хоч в Антарктиді українське кіно не матиме владних перепон – покаже фестивальну колекцію команді української станції імені В. Вернадського, також і на сусідніх станціях інших країн, яких на Антарктиді багато – там має відбутися «Велика антарктична «Відкрита ніч» українського кіно – так що й пінгвіни кіно наше побачать!

Яхта – дев'ятиметрова, власноруч побудована її командиром Юрієм Бондарем. Кожен елемент яхти, стійки й інші металеві частини виблискують нержавіючою сталлю – усе виглядає надзвичайно надійно, доброякісно: відчувається, що на такій яхті негода не страшна. Якщо заглянути усередину – акуратні сидіння, посередині – маленький дерев'яний столик, ще менший, збоку – штурманський, де мають бути мапи маршруту, GPS-навігатор, радіостанція. На кормі надійний вітрогенератор англійського виробника, а як немає вітру – буває, що потрапиш у тривалий штиль – передбачена сонячна батарея.

Електричної енергії має бути досить, щоб живити короткохвильові радіостанції, ноутбук, заряджати акумулятори усіх пристроїв, ліхтарів... Але для калорифера цієї енергії вже не вистачить. Та він і не потрібен, це тут, в Україні – люди у масках, листопад і грип, тумани і дощі, а команда йде на Південь, йде цілодобово. А хто на вахті – мусить підкеровувати вітрилами й уночі, під зорями і штормами, а перетнувши екватор, яхта потрапить у володіння літа.

Тим часом іде завантаження яхти провізією: ще лежать на причалі пакети з гречкою, пляшки олії, ліхтар-прожектор, паста-герметик, теплі спальники... Фотокори намагаються вибудовувати кадр, просять Михайла взяти пластикову діжечку з медом і занести на яхту. З другого дубля знімок ніби вдається.

Несподівано лунає голос командира Юрія Бондаря: «Команда, на яхту, стартуємо!» А до Михайла, мабуть, вже всьоме підходять журналісти з різних телеканалів, з камерами, розпитують, цікавляться, дивуються – чому в Україні так важко почувається українське кіно? – Михайло терпляче пояснює, але почувши голос командира, просить журналістів: «Пустіть мене в Антарктиду...» День похмурий, дві яскраві сигнальні ракети спалахують у небі, і яхта «Купава» у супроводі численних яхт-побратимів, відчалює...

СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА

Подих далеких мандрів

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У колективу нашого тижневика справжнісіньке свято. Ще б пак – можливість поспілкуватися із звичайним киянином Валерієм Петущаком, якому вдалося здійснити свою дитячу мрію – разом з коханою дружиною перетнути три океани! Йому було про що розповісти.
І робить він це так майстерно, з гумором, а подекуди ділиться філософськими роздумами – адже море спонукає до того, аби замислитись. Сподіваємось, що і вас, шановні читачі, захоплять його уривки-розповіді із книжки «Солоний гопак».
А ось Михайло Іллєнко давній приятель нашого часопису. Він завітав перед кругосвітньою мандрівкою, аби поділитися своїми планами й почути напутні слова підтримки.
Він також закоханий в океани, а ще – має свою мрію.
Як тільки вона здійсниться, ми неодмінно вам повідаємо!

«Культура і життя» – генеральний інформаційний спонсор навколосвітньої вітрильної експедиції

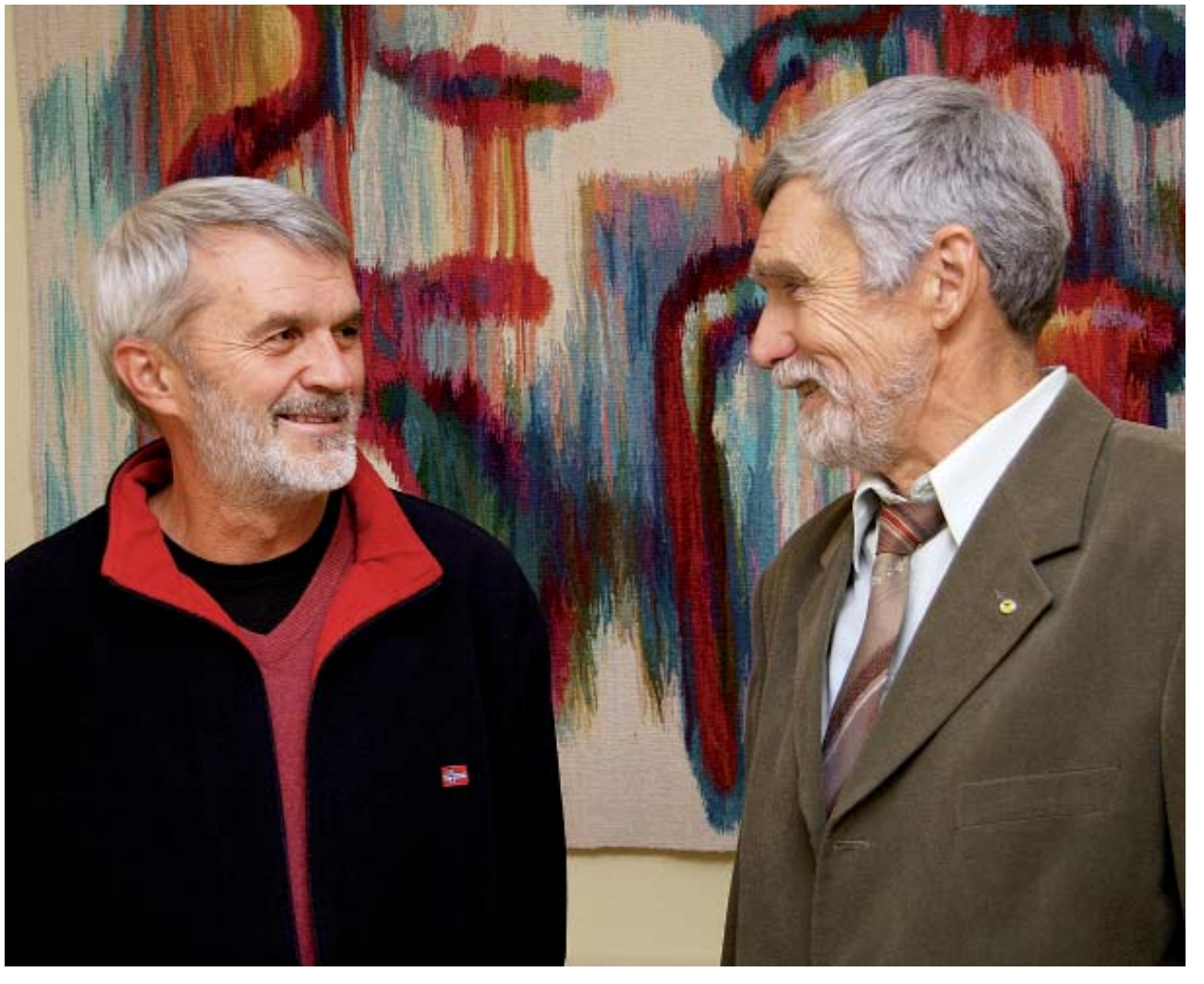

Михайло Іллєнко та Валерій Петущак в редакції «КіЖ»

Фотознімки: Валерій ГРИЦЕНКО Микола ЗАВГОРОДНІЙ Сергій МАРЧЕНКО

До складу екіпажу яхти класу напівтонник «Купава», на якій вирушать у навколосвітню мандрівку моряки, увійшло четверо яхтсменів: неодноразовий учасник морських та океанських переходів капітан Юрій Бондар, ветеран Київського міського крейсерського яхт-клубу Валерій Деймонтович, чемпіон України з вітрильного спорту Андрій Зубенко та відомий кінорежисер і яхтсмен Михайло Іллєнко.

Подорож розрахована на рік-півтора. За цей час екіпаж яхти «Купава» має побувати в Іспанії, на Канарських островах, у Бразилії, Уругваї, Аргентині, обійти мис Горн, відвідати українську антарктичну станцію «Академік Вернадський», острів Робінзона Крузо (Чилі).

Далі маршрут експедиції проляже Тихим океаном із зупинкою в Австралії, через Індійський океан із заходом в порт Кейптаун (ПАР) і, нарешті, через Атлантику до Гібралтару і Середземним морем через Босфор моряки повернуться в Україну. Загальна відстань, яку подолають мандрівники, становитиме в середньому 58 тис. км, тобто 1,5 екватора!

Ця навколосвітня вітрильна експедиція сприятиме зближенню українців, які живуть у різних частинах світу, адже учасники подорожі відвідають країни, в яких проживає численна українська діаспора, зазначив Михайло Іллєнко. Зокрема, це осередки українства в Аргентині, Бразилії, Австралії та наші співвітчизники на антарктичній станції «Академік Вернадський».

Окрім того, режисер та президент кінофестивалю «Відкрита ніч» Михайло Іллєнко має на меті особливе завдання – продемонструвати колекцію фільмів цього фестивалю українським полярникам та представникам діаспори в країнах Південної півкулі.

Під час подорожі Михайло Іллєнко планує зйомки епізодів свого нового фільму «Тойхтопройшовкрізьвогонь». «Назва цього фільму пишеться одним словом, бо це – друге ім'я унікальної людини, нашого співвітчизника Івана Даценка, військового льотчика, Героя Радянського Союзу, який побував у німецькому полоні, а згодом став в'язнем ГУЛАГу. Через кілька років він звідти втік і став вождем індіанського племені в Канаді», – пояснив назву свого майбутнього фільму митець.

На зустріч, яка відбулася в редакції тижневика «Культура і життя», прибув Валерій Петущак, яхтсмен, майстер спорту з вітрильних перегонів. Він уже подолав навколосвітню подорож. І прийшов побажати друзям удачі, успіхів і пригод, які мали б добрий кінець.

Козацькому роду немає переводу. Сильні, мужні, завзяті люди ставлять перед собою мету і досягають її.

У крові київської родини Петущаків-Македонів озвалися гени славних лицарів степу, що не мали собі рівних у морських походах. Про український морський гопак – подорож навколо світу, яка тривала 1399 днів і ночей, пристрасно-захоплено Валерій Петущак розповідає у книжці «Солоний гопак». Наш герой перетнув три океани. На щоглі яхти «Лелітка» прапор України майорів у портах 18 країн світу.

У 1990 році у складі екіпажу яхти «Дніпро» пройшов Тихий океан від Владивостока до Нової Зеландії. У 1994–1998 рр здійснив кругосвітню подорож на власній яхті «Лелітка».

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

За Босфором – праворуч...

Той, хто бачив мій фільм «Фучжоу», пам'ятає у фінальних кадрах біловітрильну красуню шхуну «Dream», яка долає океанські хвилі без жодного моряка на палубі. Розкрию дві таємниці: перша – шхуна була не такою великою, якою її зробили комбіновані зйомки; друга – шхуною керував капітан Юрій Бондар, прихований від глядача у трюмі

Крім нього, на борту нікого не було – в тісному просторі під палубою міг розміститися лише він, наче пілот «Формули 1». Шхуна була іграшковою, але хвилі і вітер справжніми. Якщо перерахувати масштаби ляльковой шхуни і справжніх хвиль, Юрію Бондарю під час зйомок доводилося самотужки долати дев'ятибальний шторм.

Колись я запросив Юрія Бондаря розділити зі мною мою мрію. Тепер це зробив він.

Я вдячний капітану яхти «Купава» за запрошення і приєднуюсь до експедиції як режисер документального фільму на етапи від Києва до української Антарктичної станції імені Вернадського.

Далі не зможу, бо треба вертатися, щоби завершити зйомки мого нового повнометражного художнього фільму, а для цього потрібно літо. Тим більше, що минуле літо я вже прогуляв – не виходив на знімальний майданчик. Власне, як режисер, я прогуляв не одне літо. Останній свій повнометражний фільм «Сьомий маршрут» я зняв десять років тому.

Відтоді намагаюсь звабити Міністерство культури та студію імені Довженка сценарієм за поемою Тараса Шевченка «У тієї Катерини хата на помості», але грошей на цей фільм поки що немає. Взагалі, на героях Тараса Шевченка Україна сильно зекономила – чотири або п'ять екранізацій за весь час існування кіновиробництва. Всі фільми, крім останнього, зроблені в радянські часи – до шістдесятого року, та й той останній, за повістю «Капітанша», мало хто бачив.

Юрій Бондар надає мені несподіваний шанс наздогнати літо в Антарктиді і не припиняти роботу над фільмом, який відзнято вже на 65 відсотків. Її продовження можливе лише в режимі доброчинної ініціативи – удвох з продюсером фільму Володимиром Філіпповим, який шукає для цього технічні та фінансові можливості.

Розподіл на відсотки умовний – режисер так само любить свою ненароджену дитину, як і крикливе немовля. Ненароджена дитина – це фільм, який має назву «Тойхтопройшовкрізьвогонь». Пишеться одним словом, бо це – друге ім'я унікальної людини, нашого співвітчизника Івана Даценка – військового льотчика, Героя Радянського Союзу. Після того, як Іван Даценко побував у німецькому полоні, на Батьківщині його чекала одна доля – ГУЛАГ. Потім була втеча з табору. Минуло кілька років поневірянь, і втікач став вождем індіанського племені у Канаді.

Сюжет фільму двома реченнями: Герой, якого зреклося королівство, має право вибрати собі іншого короля. Історія Героя, який сам став королем.

Починаючи роботу над фільмом, режисер бере на себе велику відповідальність за перетворення вкладених, в тому числі державних, грошей на товар – готовий фільм. Зупинка фільму на шість місяців – це реальний ризик не завершити його, адже кожна технологія (будівельна, агрономічна, промислова, кінематографічна) має свої обмеження консервації процесу, за якими доводиться все починати з нульового циклу або закривати проект і списувати витрати – неможливо відкласти збір врожаю буряків на грудень, неможливо довго летіти на літаку, в якого зупинився мотор.

«Тойхтопройшовкрізьвогонь» – не рекордсмен «консервації». Приклади можна множити – проблема ширша, ніж персональна справа одного фільму. Йдеться про системне, послідовне, цільове, наполегливе, багаторічне усунення з конкурентного поля України вітчизняного кіновиробника. Про знищення структур і технологій, які повинні створювати енергетичне поле суспільства, культивувати власні легенди, власні ідеали, народжувати власних героїв. Колись цим опікувалися література, поезія, театр. Сьогодні – кіно, телеефір, Інтернет, DVD-диск, супутникова антена. За відсутності законів та фінансування, наш ринок продовжують звільняти для іноземного капіталу, для імпортованих фільмів, ідей, міфів, героїв.

Нашим тут не місце – від Тараса Шевченка до дебютанта з призами міжнародних кінофестивалів.

Спробую в іншому місці – в Антарктиді. Везу з собою більше сотні фільмів; з величезної колекції кінофестивалю «Відкрита ніч». Не для пінгвінів, звичайно. Покажу на українській антарктичній станції імені академіка Вернадського. Крім наших, там є ще й аргентинські, американські, російські, китайські зимівники. Влаштуємо разом з командою «Купави» перший антарктичний кінофестиваль. Досвід є – «Відкрита ніч» де тільки не побувала. Щоправда, вдома їй не дуже радіють – Головне управління культури і мистецтв Києва цього року від фестивалю відмовилося, так і не розрахувавшись за минулорічний фестиваль.

Що ще везу з собою, крім українських фільмів? Бібліотеку української сучасної літератури для наших зимівників, яку склали брати Капранови, останні числа журналу «Пам'ятки України», газети «Культура і життя» та костюм головного героя фільму «Тойхтопройшовкрізьвогонь». Вдягну його і пройдусь дублером перед камерою, як у те-

Прес-конференція 10 листопада у Київському крейсерському яхт-клубі

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

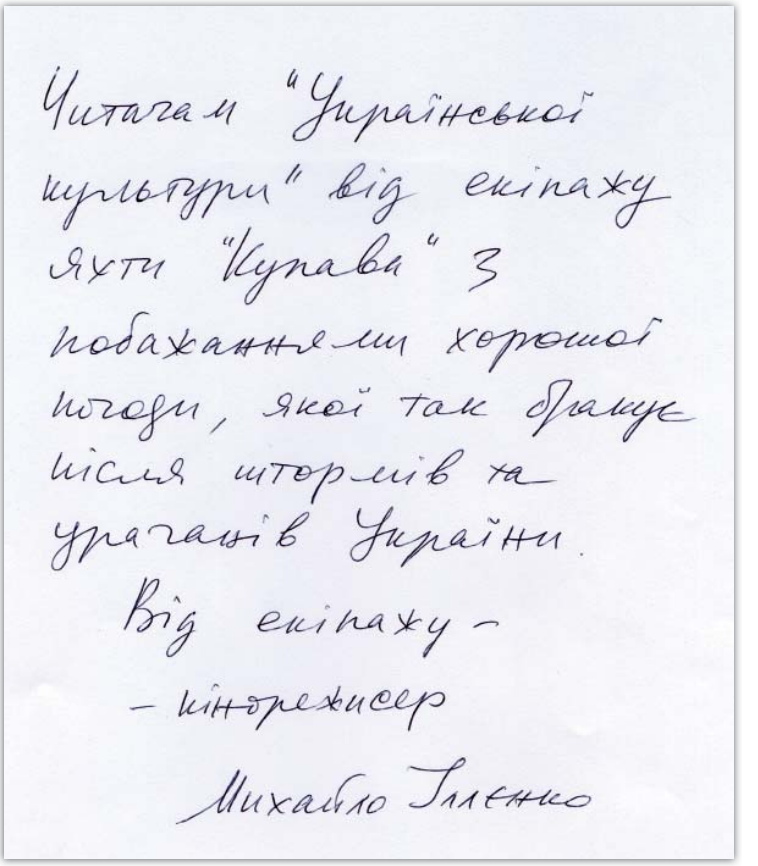
Читаючи "Української культури" від екіпажу яхти "Купава" з побажанням хорошої погоди, якої так бракує після штормів та ураганів України.

Від екіпажу –
– кінорежисер
Михайло Іллєнко

левізійних програмах про виживання в пустелях та джунглях.

Я не хочу, щоби дворічна робота нашої знімальної групи, яка на останньому етапі працювала авансом, і наших чудових українських акторів – Олі Гришиної, Дмитра Лінартовича, Віталія Линецького, Галини Стефанової, Олександра Ігнатуші, Олексія Колесника, Марини Юрчак, Артема Антонченка, Іванни Іллєнко та інших так і залишилася без права листування з глядачем.

Хотів написати про вітрила, про Мис Горн, про Мрію, про те, як сорок два роки тому мій брат Юрій посадив мене на яхту і навчив відрізняти правий галс від лівого, а бейдевінд від галфвінду; як на цій яхті я відкривав невідомі Дніпровські острови, а потім ще раз відкривав їх разом з дочкою Іванкою та племінником Пилипом; як під час нічної грози бачив на леєрах вогні Святого Ельма біля затопленої церкви проти Ржищева... а з голови не виходить інше.

Я вдячний всім, із ким разом вже подолав більшу частину дистанції фільму і йду на яхті в Антарктиду з друзями для того, щоби вождь Іван «Тойхтопройшовкрізьвогонь»-Даценко не зупинився на шляху до екрана, подолавши перед тим всі перешкоди, що випали на його долю. Сподіваюсь відзняти заготовки для епізодів, події яких розгортаються на Чукотці та Алясці.

Позаяк Міністерство культури і туризму зараз не може профінансувати завершення фільму, доводиться шукати інші шляхи реалізації сценарію, затвердженого міністерством до виробництва.

Черговий етап роботи над фільмом для мене – 9419 морських миль.

Герой мого фільму «Фучжоу» Орест мав коротку адресу своєї мрії: «After Bosphorus to the left».

Я можу сказати навздогін йому за ним: «After Bosphorus to the right».

До зустрічі в Україні!

Михайло ІЛЛЄНКО,
режисер фільму «Тойхтопройшовкрізьвогонь»,
лауреат премії імені Олександра Довженка,
заслужений діяч мистецтв України,
член-кореспондент Академії мистецтв України,
президент кінофестивалю «Відкрита ніч»

Кінорежисер демонструє костюм головного героя фільму «Тойхтопройшовкрізьвогонь»

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

Солоний гопак

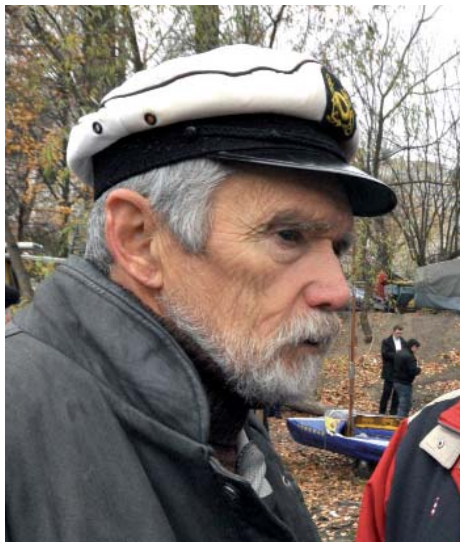

Капітан «Лелітки» Валерій Петущак та капітан яхти «Акварель» Мішель Ероуарт біля старовинної діжки, в якій залишали кореспонденцію мореплавці починаючи з XVI століття. Поштова затока, о. Санта-Марія, Тихий океан

Валерій ПЕТУЩАК

БУХТА ТРАЙФЕНА

На православне Різдво, сьомого січня, Ігор Гріс умовив нас «трохи провітритись». Вийшли на «Дніпрі» на північ повз острів Рангітото до острова Кавау, де стали на якір у мальовничій затоці Бон Аккорд Харбор, що перерізає острів майже навпіл. Ловили рибу, збирали новозеландські мушлі, які відливають усіма кольорами веселки, та мандрували лісовими заростями острова. Мені дуже дивно було бачити дерева-папороті, які збереглися ще з третинного періоду.

Наступного дня Ігор запропонував перейти до острова Грейт Беррієр, ще далі на північ. Грейт Беррієр – це дійсно природний бар'єр, що захищає акваторію навколо Окленда від океанських хвиль. Погода зранку не віщувала нічого доброго, а надвечір, коли нарешті дісталися острова, північно-західний вітер став штормовим. У широкій, відкритій південним вітрам бухті Трайфена, де стали на якір під захистом берега, він не дошкуляв, але настрій був зовсім не святковий. Мучили якісь передчуття, неспокій, тривога...

Не розрадила настрій і пляшка добре витриманого портвейну, якою пригостив Ігор. Ігор захоплено дивувався – який букет, який букет. Який там букет, коли нема горілки до столу. Так і полягали спати розчаровані й засмучені.

Шторм тим часом розгулявся добрячий. Хоч ми й стояли у відносному затишку, на ніч, безумовно, треба було покласти другий якір. Чіф сказав про це Віктору. «Одного достатньо! Не панікуй!» – відрубав Кеп, який був явно не в гуморі. Я вирішив не розпалювати пристрасті. Нехай засне, тоді й віддамо другого якоря. Та коли щось повинно скоїтися, воно скоїться, недарма ж нас гризли передчуття.

Як я не тримався, та заснув раніше Кепа (мабуть, той «букет» подіяв як снодійне). Години о другій ночі мене розштовхав Дундук – нас зносило на берег. Потягнув за якірний кінець – якір не тримає. Вітер повернув з півдня, з відкритого боку бухти, розігнав великі хвилі. Берег дуже близько. Поспіхом удвох з Чіфом піднімаємо грота. Яхта на улоговинах хвиль вже почала торкатися дна. Навряд чи допоміг би грот, не встигли б набрати ходу під вітрилом, але іншого виходу не було. Та на палубу вилітає Камкін: «Якого біса! Знімайте грот!» Скинули грот і за кілька хвилин яхта вже б'ється бортом об дно. Хвилі налітають на неї, немов зграя злодіїв. І кожна наступна штовхає яхту ближче до берега!

Камкін витяг ракетницю й випалив кілька червоних ракет у напрямку берега. На наше щастя, жоден будинок не запалав від цих ракет. Далі він стрибає у воду й пробивається крізь хвилі заносити подалі якір, поки не впевнився, що безнадійно. Важкі холодні хвилі піднімають «Дніпро» і б'ють об дно, піднімають і б'ють. Кожний удар завдає такого болю, що розумієш – це навіть не ляпас тобі по пиці, а страшної сили нокаутуючий удар по твоїх сподіваннях. Я, мабуть, перебільшую. Були просто біль, розпач і намагання хоча б чимось зарадити нещасному човнові, який пройшов тисячі морських миль, вистояв під тайфунами й штормами, а тепер безпорадно бився об каміння, якого було чимало на піщаному дні. Проте нам ще поталанило: вітер та хвилі гнали безпорадну яхту кілометрів три від того місця, де ми стали на своєму ненадійному якорі, та викинули на берег на невеличкому пляжі поміж берегових скель.

Ситуація виглядала кепсько. Горобина ніч, вітер, хвилі, і ми – абсолютно безпомічні. Віктор ходить навколо яхти й у відчаї від повної безпорадності розмахує руками, кричить, скаржиться на долю, яка нищить роботу, якій присвятив життя.

На сигнали тривоги почали збиратися люди. Але чим вони могли нам зараз зарадити? Фари кількох автомобілів з берега висвічували гнітюче тривожне видовище. Троє чоловіків, які то зникають під пінистими валами, то, коли хвилі відкочуються, дають дрижаків по коліна у воді, намагаються якось захистити свого понівеченого човна. Ми намагались руками утримувати, пом'якшувати удари яхти об дно. Було холодно у воді, та коли хвиля відкочувалась, холодний вітер пронизував до кісток.

Якісь відчайдухи підійшли до нас на гумовому човні з підвісним мотором, щоб завести подалі й глибше наш якір. На крутих хвилях їх човен ставав майже вертикально. Але цирковий номер не допоміг – наш якір не тримав на дні Трайфени.

Ілліч участі в тих нічних рятувальних роботах не брав – в нього боліли вуха. Кетрін та Ігор Грис вийшли на берег організовувати допомогу. Через деякий час до мене підійшли двоє мешканців, щось запитали, а я... Відкриваю рота, щоб відповісти, та замість слів – безпомічне белькотіння – ва-ва-ва...

Мене взяли під руки й повели відігріватися у розташований поблизу будинок. За мною з'являються й інші жертви нічної пригоди. Хазяї – літнє подружжя – зовсім недавно втратили сина-рибалку, що не повернувся з моря. Обоє клопочуться біля нас, і вже тільки від цього одразу теплішає. Гарячий душ і кава остаточно повертають нас до життя, і ми знову поспішаємо на берег. Нам поталанило не тільки тому, що новозеландці виявились такими щиросердними, а й тому, що аварія відбулася під час відпливу, коли вода вже наполовину впала. Якби трагедія розвернулася б на припливі, яхту занадто далеко винесло б на берег. А так під час припливу навколо «Дніпра» буде глибина метр, метр двадцять сантиметрів. Недостатньо – осадка яхти метр вісімдесят, але можливість врятувати яхту є.

У похмурих досвітніх сутінках роздивляємось наше судно, яке безпорадно лежить на лівому борті на кам'янистому пляжі далеко від смуги води. Наче викинутий на берег тулуб велетенського кита. Визначаємо ушкодження. Дуже обідраний лівий борт, наскрізної пробоїни немає, але вода просотується всередину. Свинцевий плавник побито камінням і трохи зігнуто. Половина пера руля обламана, сильно погнутий балер руля. Більше, здається, нічого не постраждало. Начебто відбулися легким переляком. Доля дослухалася до стенань Кепа. Дивно й просто не віриться, що яхта змогла витримати сильні удари з такими малими пошкодженнями, усі шпангоути цілі. Хлопці будували човна на совість. Це школа Грищенка – все робити на совість.

Продовження на стор. 19

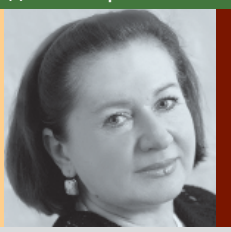

редактор рубрики
Наталя ПОТУШНЯК

телерадіотиждень

Телеканал «Культура» 16–22 листопада 2009 року

Понеділок, 16 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Іван Франко. Львівські сторінки життя
07.00 Мелодії карпатських гір
07.30 Мультфільми
08.00 Усиновлення
08.35 Х/ф «Дім батька твого» •
09.45 Вистава на телеекрані. «Олександр Вертинський. Бал Господень»
11.10 Лесині джерела
12.10 Майстри великої родини
12.35 Місто сонця
12.55 Незабутня Сіді Таль
13.50 Т/с «Пастка»
14.55 Співає Василь Литвин
15.15 Студія сучасного танцю «Майстер-клас»
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультфільми
17.30 Гра долі. Микола Яковченко
17.45 Дві маленькі симфонії С. Крутікова
18.00 Театральні силуети. Катерина Осмяловська
18.30 Д/с «Українська ніч 33-го»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Острів скарбів Давида Черкаського
20.00 Богдан Кістяківський
20.30 А. Адан «Жізель». Вистава Національної опери України
22.10 Телебачення про телебачення. Юрій Федоров
23.10 Капусник, частина 1
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Острів скарбів Давида Черкаського
01.00 Богдан Кістяківський
01.30 А. Адан. «Жізель». Вистава Національної опери України
03.10 Капусник, частина 1
04.00 Гра долі. Микола Яковченко
04.15 Д/с «Українська ніч 33-го»
04.45 Студія сучасного танцю «Майстер-клас»

Вівторок, 17 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Микола Яковченко
06.15 Дві маленькі симфонії С. Крутікова
06.30 Театральні силуети. Катерина Осмяловська
07.00 Д/с «Українська ніч 33-го»
07.30 Мультфільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 А. Адан. «Жізель». Вистава Національної опери України
09.55 Острів скарбів Давида Черкаського
10.40 Співає Василь Литвин
11.00 Телебачення про телебачення. Юрій Федоров
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.30 Капусник, частина 1
13.20 Богдан Кістяківський
13.50 Т/с «Пастка»
14.55 К. Орф. Кантата «Карміна Бурана»
15.55 Вистава на телеекрані. «Гоголь з Google»
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультфільми
17.30 Гра долі. Павло Тичина
17.45 Розповідає Олександр Сизоненко. «Автопортрет», частина 1
18.15 Маестро оперети
18.30 Д/с «Українська ніч 33-го»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 «Мистецький арсенал», частина 1
19.45 Родове гніздо князів Острозьких, частина 1
20.00 В майстерні художника
20.20 Бойові мистецтва Грузії
20.30 Х/ф «Нехай він виступить» •
22.05 Пам'яті Богдара Которовича, частина 1
22.40 Капусник, частина 2
23.30 Подих слова. Василь Стус, частина 1
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 «Мистецький арсенал», частина 1
00.45 Родове гніздо князів Острозьких, частина 1
01.00 В майстерні художника
01.20 Бойові мистецтва Грузії
01.30 Х/ф «Нехай він виступить» •
03.05 Капусник, частина 2
03.55 Гра долі. Павло Тичина
04.10 Д/с «Українська ніч 33-го»
04.40 Пам'яті Богдара Которовича, частина 1
05.15 Подих слова. Василь Стус, частина 1
05.45 Маестро оперети

Середа, 18 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Павло Тичина
06.20 Розповідає Олександр Сизоненко. «Автопортрет», частина 1
06.50 Маестро оперети
07.00 Д/с «Українська ніч 33-го»
07.30 Мультфільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Х/ф «Нехай він виступить» •
09.50 «Мистецький арсенал», частина 1
10.20 Родове гніздо князів Острозьких, частина 1
10.35 В майстерні художника
11.00 Пам'яті Богодара Которовича, частина 1
11.30 Подих слова. Василь Стус, частина 1
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.25 Капусник, частина 2
13.15 Бойові мистецтва Грузії
13.25 «У тім раї. . .»
13.50 Т/с «Пастка»
15.00 Концерт «З криниць натхнення»
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультфільми
17.30 Гра долі. Пантелеймон Куліш, частина 1
17.45 Розповідає Олександр Сизоненко. «Автопортрет», частина 2
18.05 Акордеоніст Сергій Барвік–Карпатський
18.30 Д/с «Українська ніч 33-го»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 «Мистецький арсенал», частина 2
19.40 Родове гніздо князів Острозьких, частина 2
20.00 Золоте руно. Олег Вергеліс
20.30 Х/ф «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» •
21.50 Пам'яті Богодара Которовича, частина 2
22.35 «Річард після Річарда». Моновистава Лідії Данильчук
23.30 Подих слова. Василь Стус, частина 2
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 «Мистецький арсенал», частина 2
00.40 Родове гніздо князів Острозьких, частина 2
01.00 Золоте руно. Олег Вергеліс
01.30 Х/ф «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» •
02.50 «Річард після Річарда». Моновистава Лідії Данильчук
03.45 Гра долі. Пантелеймон Куліш, частина 1
04.00 Д/с «Українська ніч 33-го»
04.30 Пам'яті Богодара Которовича, частина 2
05.15 Подих слова. Василь Стус, частина 2
05.45 Повернення королеви. Олександра Екстер

Четвер, 19 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Пантелеймон Куліш, частина 1
06.20 Розповідає Олександр Сизоненко. «Автопортрет», частина 2
06.40 Акордеоніст Сергій Барвік–Карпатський
07.00 Д/с «Українська ніч 33-го»
07.30 Мультфільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Х/ф «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» •
09.35 «Мистецький арсенал», частина 2
09.55 Родове гніздо князів Острозьких, частина 2
10.15 Золоте руно. Олег Вергеліс
10.45 Пам'яті Богодара Которовича, частина 2
11.30 Подих слова. Василь Стус, частина 2
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.25 Творчий вечір Мирослава Скорика
13.50 Т/с «Пастка»
14.55 Д/ф «Світлячки»
15.35 «Річард після Річарда». Моновистава Лідії Данильчук
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультфільми
17.30 Гра долі. Пантелеймон Куліш, частина 2
17.45 Розповідає Олександр Сизоненко. «Автопортрет», частина 3
18.05 Музикант народний. Дмитро Біланюк
18.30 Д/с «Українська ніч 33-го»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Неформат
20.00 Портрет. Володимир Максименко
20.30 Золота колекція «Золотих воріт». Л. Толстой. «Живий труп». Київський театр драми та комедії на Лівому березі Дніпра
22.55 Костянтин Віленський. «Мої університети»
23.30 Подих слова. Василь Стус, частина 3
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Неформат
01.00 Портрет. Володимир Максименко
01.30 Золота колекція «Золотих воріт». Л. Толстой. «Живий труп». Київський театр драми та комедії на Лівому березі Дніпра
03.55 Гра долі. Пантелеймон Куліш, частина 2
04.10 Д/с «Українська ніч 33-го»
04.40 Костянтин Віленський. «Мої університети»
05.10 Подих слова. Василь Стус, частина 3
05.40 Мелодії української душі

П'ятниця, 20 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Пантелеймон Куліш, частина 2
06.20 Розповідає Олександр Сизоненко. «Автопортрет», частина 3
06.40 Музикант народний. Дмитро Біланюк
07.00 Д/с «Українська ніч 33-го»
07.30 Мультфільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Золота колекція «Золотих воріт». Л. Толстой. «Живий труп». Київський театр драми та комедії на Лівому березі Дніпра
10.40 Неформат
11.25 Подих слова. Василь Стус, частина 3
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.20 Портрет. Володимир Максименко
12.50 Гала-концерт учнів Київської академії танцю імені Сержа Лифаря, частина 1
13.50 Т/с «Пастка»
15.00 Костянтин Віленський. «Мої університети»
15.35 Кохання і любов Володимира Винниченка
16.05 Дивосвіт граючої ляльки
16.30 Т/с «Таємничий острів»
17.00 Мультфільми
17.30 Гра долі. Олександр Купрін
17.45 Наш Шевченко
18.10 Грають Анна Середенко та Павло Качнов
18.30 Д/с «Українська ніч 33-го»
19.00 Прайм-тайм культури
19.15 Усе починається з дитинства
19.40 Сергій Якутович. Гомін
19.55 Нариси історії культури України з Мирославом Поповичем. Леся Українка
20.30 Фільм-опера «Спокута» за поемою Т. Шевченка «Наймичка»
22.50 «Рояль – моє життя. . .». Костянтин Віленський
23.15 Згадуючи Івана Світличного
00.00 Прайм-тайм культури
00.15 Кохання і любов Володимира Винниченка
00.40 Сергій Якутович. Гомін
00.55 Нариси історії культури України з Мирославом Поповичем. Леся Українка
01.30 Фільм-опера «Спокута» за поемою Т. Шевченка «Наймичка»
03.50 Гра долі. Олександр Купрін
04.05 Д/с «Українська ніч 33-го»
04.30 Наш Шевченко
04.55 Грають Анна Середенко та Павло Качнов
05.15 Згадуючи Івана Світличного

Субота, 21 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 Гра долі. Олександр Купрін
06.20 Наш Шевченко
06.45 Грають Анна Середенко та Павло Качнов
07.00 Д/с «Українська ніч 33-го»
07.30 Мультфільми
08.00 Прайм-тайм культури
08.15 Фільм-опера «Спокута» за поемою Т. Шевченка «Наймичка»
10.35 Усе починається з дитинства
11.00 Нариси історії культури України з Мирославом Поповичем. Леся Українка
11.35 «Рояль – моє життя. . .» Костянтин Віленський
12.00 Т/с «Таємничий острів»
12.20 Музичний фільм «Фантазії дитинства»
12.40 Гала-концерт учнів Київської академії танцю імені Сержа Лифаря, частина 2
13.20 Сергій Якутович. Гомін
13.35 Е. Портер. «Поліанна». Вистава Київського театру юного глядача на Липках
15.35 Згадуючи Івана Світличного
16.20 Державний академічний духовий оркестр України, частина 1
17.00 Мультфільми
17.40 IV Батумський міжнародний кінофестиваль
18.35 Смоллоскип Осипа Зінкевича
19.00 Лариса Кадирова. «Моя Марія Заньковецька», частина 1
19.40 P. S. Після себе. Анатолій Алексанян
20.00 Будь мені мати і заступниця
20.30 Х/ф «Гори димлять», серія 1 •
21.50 KYIV ROUND TRIP. Міські поїздки туди і назад. Бессараби і Бесарабка
22.15 30 хвилин для душі з Оленою Шнипко
22.45 Архистратиг Михаїл – покровитель Києва. Собор
23.25 Співає Ярослав Гнатюк
00.00 Лариса Кадирова. «Моя Марія Заньковецька», частина 1
00.40 P. S. Після себе. Анатолій Алексанян
01.00 Будь мені мати і заступниця
01.30 Х/ф «Гори димлять», серія 1 •
02.45 IV Батумський міжнародний кінофестиваль
03.45 Д/ф «Глобус»
03.55 KYIV ROUND TRIP. Міські поїздки туди і назад. Бессараби і Бесарабка
04.15 Архистратиг Михаїл – покровитель Києва. Собор
04.55 Співає Ярослав Гнатюк
05.30 30 хвилин для душі з Оленою Шнипко

Неділя, 22 листопада

06.00 Молитва за Україну
06.05 IV Батумський міжнародний кінофестиваль
06.55 Смоллоскип Осипа Зінкевича
07.20 Мультфільми
08.00 Лариса Кадирова. «Моя Марія Заньковецька», частина 1
08.40 Державний академічний духовий оркестр України, частина 1
09.20 P. S. Після себе. Анатолій Алексанян
09.45 Будь мені мати і заступниця
10.10 KYIV ROUND TRIP. Міські поїздки туди і назад. Бессараби і Бесарабка
10.30 Співає Ярослав Гнатюк
11.05 Архистратиг Михаїл – покровитель Києва. Собор
11.45 Обереги. Венеціанські маски
12.00 30 хвилин для душі з Оленою Шнипко
12.30 Д/ф «Глобус»
12.40 Гала-концерт учнів Київської академії танцю імені Сержа Лифаря, частина 3
13.30 Золота колекція «Золотих воріт». Л. Толстой. «Живий труп». Київський театр драми та комедії на Лівому березі Дніпра
15.55 Почерк долі
16.20 Державний академічний духовий оркестр України, частина 2
17.00 Мультфільми
17.30 Д/ф «Клавдія Шульженко»
18.20 Тетяна Винник. «Сізіфова Україна»
18.35 Світло і Тінь. Режисер Олександр Довженко
19.00 Лариса Кадирова. «Моя Марія Заньковецька», частина 2
19.40 Павло Зібров. 30 років творчої діяльності
20.10 Місто сонця
20.30 Х/ф «Гори димлять», серія 2 •
21.40 «Бризки шампанського». Гала-концерт Київського театру оперети
00.00 Лариса Кадирова. «Моя Марія Заньковецька», частина 2
00.40 Павло Зібров. 30 років творчої діяльності
01.10 Місто сонця
01.30 Х/ф «Гори димлять», серія 2 •
02.35 Д/ф «Клавдія Шульженко»
03.30 Тетяна Винник. «Сізіфова Україна»
03.45 «Бризки шампанського». Гала-концерт Київського театру оперети

Радіоканал «Культура» (ІІІ програма Українського радіо) 16–22 листопада 2009 року

Нас можна почути по трипрограмовому приймачу на третій «кнопці» по всіх областях України, а у Києві та області у діапазоні УКХ (FM) на частоті 72, 86 МГців.
Телефон прямого ефіру 239–62–95.
Про радіоканал «Культура» та наші передачі можна дізнатися, а також почути нас в мережі Інтернет на офіційному сайті Національної радіокомпанії України в режимі Real Audio за адресою: www.nrcu.gov.ua та через супутник «Хеллас Сат 2» на орбітальній позиції 39 східної довготи, частота 11512 МГців, поляризація горизонтальна, швидкість цифрового потоку 27500, корекція помилок ¾.

Понеділок, 16 листопада

7.55 Поезія з поштової скриньки радіо «Культура».
8.00 «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір)
10.30 «Музеї України». Авторська програма С. Гальченка і С. Кролевця (прямий ефір).
11.30 (23.25) «Поезія»
12.05 «Пізнай себе» з Г. Короненко. Гість – кандидат психологічних наук О. Губенко
12.45 «Поетична мозаїка»
13.05 «Україна і час». Авторська програма В. Стрілько (прямий ефір)
13.45 «Літературні читання». С. Кириченко «Люди не зі страху»
15.25 «Голос українського радіо». До Дня працівників радіо, телебачення і зв'язку (прямий ефір).
16.05 «Жива душа поетова святая...». Ведучий В. Портяк
16.45 «Літературний серіал». В. Врублевська «Соломія Крушельницька»
17.15 «Художній всесвіт літератури» Авторська програма М. Наєнка (прямий ефір)
19.05 «На перетині думок» Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір)

Вівторок, 17 листопада

8.00 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір)
8.05 (19.05) «Тарасова доля. День за днем»
10.30 «Прем'єра книги». Культурологічна програма
11.35 «Вільна генерація» з Г. Балакир
12.05 «Духовні пристані»
13.05 «Огонь в одежі слова» Авторська програма П. Осадчука
13.45 «Літературні читання». С. Кириченко «Люди не зі страху»
15.05 «На вірність Україні» Авторська програма О. Кобець.
15.45 «Роки. Актори. Ролі. . .» зі С. Гудзь-Войтенко. Артист театру і кіно, радіомайстер В. Довжик
16.45 «Літературний серіал». В. Врублевська «Соломія Крушельницька»
17.05 «Українське державництво». Авторська програма В. Сергійчука (прямий ефір)
17.55 «Драматична мініатюра» Н. Коломієць «Ні – тютюнопалінню»
19.05 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір)
21.40 «Ім'я»
23.25 «Поезія»

Середа, 18 листопада

7.45 «Святині України» Ікона Божої Матері Годувальниці
8.00 (19.05) «Тарасова доля. День за днем»
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір)
10.30 «Журнали-журналики-журнальчики» (прямий ефір)
12.05 «Наш родовід» з Г. Яровою і доктором історичних наук Т. Чухлібом
12.45 «Поетична мозаїка»
13.05 «Профілактика розуму і совісті з Є. Дударем»
13.45 «Літературні читання». С. Кириченко «Люди не зі страху»
15.05 «Культура здоров'я» з М. Щербою Науково-популярна програма
15.45 «Книжковий ярмарок» з В. Карпінським
16.05 «Свою Україну любіть». Культурологічна програма
16.45 «Літературний серіал». В. Врублевська «Соломія Крушельницька»
17.05 «Радіопрезентації». Ведучий В. Марусик.
19.10 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір)
21.15 «У дзеркалі сучасності». Авторська програма М. Сидоржевського
23.05 «Поетична мозаїка»
23.25 «Поезія»

Четвер, 19 листопада

7.55 «Поезія».
8.00 (19.05) «Тарасова доля. День за днем»
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір)
10.30 «Мова і нація» з Г. Короненко (прямий ефір)
13.15 «Моя література»
13.45 Т. Шевченко. З «Кобзаря»
15.05 «Від гримерки – до галерки». Прямий ефір
15.45 «Поетична мозаїка»
16.05 «Як ми говоримо». Ведучі – професори, письменники І. Ющук, А. Ткаченко
16.45 «Літературний серіал». В. Врублевська «Соломія Крушельницька»
17.05 «Політика і мораль». Авторська програма Л. Танюка (прямий ефір).
18.50 «Співана поезія»
18.55 «Співана поезія». Л. Горова «Розкидана країна»

П'ятниця, 20 листопада

7.45 «Святині України»
8.00 «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір)
10.15 Авторська програма Ю. Мицика «Джерела національної пам'яті» (прямий ефір).
11.30 «Поезія».
12.05 «Сімейний лікар плюс». Авторська програма Л. Порохняк-Гановської (прямий ефір)
12.45 Т. Шевченко. З «Кобзаря»
13.05 «Про минуле і сьогодення з Б. Червяком» (прямий ефір)
15.05 «Українська література: учора і сьогодні». Авторська програма М. Жулинського
15.40 «Поезія»
16.05 Авторська програма директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології імені М. Рильського НАНУ Г. Скрипник «Наукові обрії»
16.45 «Літературний серіал». В. Врублевська «Соломія Крушельницька»
17.05 «Мистецтво жити». Авторська програма О. Кавуненка (прямий ефір)
17.55 «Драматична мініатюра». «Михайлівський золотоверхий собор»
19.10 «На перетині думок». Інформаційно-пізнавальний блок (прямий ефір)
21.15 «Таємниці та загадки України». Ведуча Г. Короненко (прямий ефір)

Субота, 21 листопада

8.00 «Тарасова доля. День за днем».
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма (прямий ефір)
10.30 «Суботні зустрічі з І. Драчем» (прямий ефір)
11.35 «Країна Моксель, або відкриття Великоросії» Сторінки книги В. Білінського читає з. а. України П. Бойко
12.35 «Поезія без кордонів». Авторська програма В. Ткаченка. Перекладацька діяльність О. Жупанського
12.55 «Драматична мініатюра». Твори переможців і лауреатів Другого конкурсу радіоп'єс. Н. Близнюк «Фауст і безсоння»
14.00 «Рідний край» з В. Марусиком
15.05 «Україна-Польща. Діалог двох культур» (прямий ефір)
16.30 «Національна ідея в постатях». Авторська програма професора О. Гриніва
17.05 «Мистецький щоденник» з Г. Короненко
18.05 «Поезія». Артистка О. Шевчук читає вірші О. Теліги
19.00 «Ідеали сучасності. Світло і тіні». Авторська програма М. Поровського (прямий ефір).
19.40 «Нобелівські лауреати» Авторська програма М. Слабошпицького
20.10 «Мистецька вітальня М. Єдомахи» (прямий ефір)
21.10 «Театр одного актора». З. а. України П. Панчук читає гуморески Остапа Вишні. До 120-річчя письменника. Передача 2.
21.55 «Живий голос поета»
22.15 «Радіоавтографи»

Неділя, 22 листопада

6.25 Актуальне інтерв'ю
7.25 «Поезія»
7.45 «З фондової скарбнички радіо «Культура». До дня свободи
8.00 «Тарасова доля. День за днем»
8.05 «Знакова постать». Інформаційно-музична програма
10.05 «Місяцелік»
10.55 «Драматична мініатюра». Історія життя Р. Лупул – невістки гетьмана Б. Хмельницького
11.05 Літературна кав'ярня. Ведуча – Л. Якимчук (прямий ефір)
12.05 «Мій театр». З. а. України В. Кошель
13.05 – «Твоє амбітне слово». Авторська програма Н. Герасименко
13.50 «Профілактика розуму і совісті з Є. Дударем»
14.05 «Хай святиться ім'я твоє». Авторська програма В. Крищенка
15.05 «Відродимо забутий жанр». Лауреат Першого всеукраїнського конкурсу радіоп'єс А. Маляров, радіовистава «Гра в минуле»
16.20 «Рукавичка». Передача для дітей. Ведуча кандидат педагогічних наук А. Мовчун (прямий ефір)
17.05 «Профіль». Авторська програма М. Слабошпицького.
17.45 «Дорогою назустріч». Польська культура і поезія. Авторська програма С. Шевченка
19.00 «Літературно-музична композиція з Н. Шаварською»
19.30 «Радіо «Культура» – школі». В. Барка «Жовтий князь». Радіокомпозиція.
22.20 «Таємнича спадщина Європи» Авторська програма Ю. Нікітіна. Про історичне минуле Криму

реклама

V ЦЕРЕМОНІЯ ВРУЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ МУЗИЧНОЇ ПРЕМІЇ

18 ЛИСТОПАДА

ОРГАНІЗАТОР ART-music www.art-music.com.ua

ГЕНЕРАЛЬНИЙ РАДІО-ПАРТНЕР Радіо Шарманка

МЕДІА-ПАРТНЕР Українська культура

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНТЕРНЕТ-ПАРТНЕР ukr.net

НП "УКРАЇНА" 19:00

ЗОЛОТА ШАРМАНКА

ВЕДУЧІ: Микола БАСКОВ та Оксана ФЕДОРОВА, Анастасія ЗАВОРОТНЮК та Володимир ЯРЕМЕНКО

Микола Басков, Ані Лорак, Анастасія Приходько, Тіна Кароль, ВІА ГРА, Потап та Настя , Бумбокс, Тетяна Буланова, Гості із Будущєго, Бі-2, Жасмін, Вінтаж, Марк Тішман, Євгенія Власова, Т9, Quest Pistols, Джамала, А.Сєдакова, В.Козловський, Пара Нормальні, Т.Недельська, Алібі, Міка Ньютон, Арктика, Gallina, Інь-Ян, Н.Бучинська, XS, Д.Клімашенко, В.Блайберг, Р.Алехно, Гарячий шоколад, DJ Sender, Dazzle Dreams, Ю.Федотов, В.Бондарчук, В.Павлік, Д.Каднай, Х-Президенти, З.Огнєвіч, дует «Ода».

організатор залишає за собою право змінювати та доповнювати склад артистів

РАДІО-ПАРТНЕР Радіо Шансон

РЕЗИДЕНЦІЯ Opera Hotel

ЗАМОВЛЕННЯ КВИТКІВ ТА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ СПОНСОРІВ: (063) 233-52-77

1989 2009

Мінливий світ - розказаний час

Виставка Ґете-Інститутів у регіоні Східної Європи та Центральної Азії

Сучасна фотографія та відеомистецтво з Білорусі, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Німеччини, Росії, Узбекистану та України

8.11. – 6.12.2009

Національний художній музей України
Київ, вул. Грушевського, 6

GOETHE-INSTITUT UKRAINE НІМЕЦЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

Технічний партнер MEDIA-ТРЕНД

Культурний центр "Кінотеатр "Київ"

Джеймі ФОКС
Джерард БАТЛЕР

з 19 листопада

ЗАКОНОСЛУХНЯНИЙ ГРОМАДЯНИН

Автовідповідач: 251-21-99, 521-30-12 Бронювання квитків: 234-73-81 Довідка: 234-33-80

вул. Червоноармійська, 19 Площа Льва Толстого www.kievkino.com.ua

реклама

СУПЕРЦІНИ
по четвергах!
АВІАКВИТКИ
- з Києва
- з Івано-Франківська
- зі Львова
* тариф в обидва боки
з урахуванням усіх зборів
498 77 77
windrose.aero
WINDROSE
AIRLINES
від $99
МОСКВА

ЄВРОПЕЙСЬКІ
ПЕРСПЕКТИВИ:
ГУДБАЙ,
СССР!
ТИЖДЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО КІНО І ДИСКУСІЙ
15–21 листопада 2009 року
кінотеатр «Жовтень»

АНТРЕСОЛЬ
Арт-кафе
"Антресоль"
Київ, бул. Т. Шевченка, 2
телефон: (044) 235-83-47
www.babuin.ua
MOCAFE

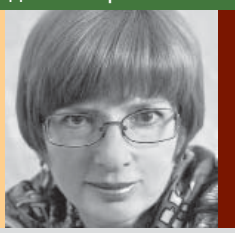

редактор рубрики
Алла ЯКОВЕНКО

столична афіша

МУЗЕЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ
www.namu.kiev.ua
Вул. М. Грушевського, 6, тел.: (044) 278-13-57
Виставка **«1989–2009: Мінливий світ – розказаний час».** Сучасна фотографія та відеомистецтво (до **6 грудня**).
Час роботи: ср., чт., нд. – з 10.00 до 17.00, пт. – з 12.00 до 19.00, сб. – з 11.00 до 18.00.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
www.shevchenkomuseum.com.ua
Бульвар Т. Шевченка, 12, тел.: (044) 234-25-56
Народний художник України **Михайло Демцю «Зустріч із Сальвадором Далі» (до 7 грудня).**
Час роботи: з 10.00 до 18.00 (каса до 17.00), пн. – вихідний.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНИ
www.museumlit.org.ua
Вул. Б. Хмельницького, 11, тел.: (044) 235-13-70
Літературно-мистецька виставка **«Хранителі вогню».** До 80-річчя від дня народження Алли Горської та Івана Світличного (до **25 листопада**).
Літературна виставка до 80-річчя від дня народження **Дмитра Павличка** (з **18** до **30 листопада**).
«Мистецтво одного села» (з **19** до **28 листопада**). Виставка народного мистецтва села Соболівка Теплицького району Вінницької області в рамках Всеукраїнської мистецької акції.
Час роботи: з 9.00 до 17.00, сб. – з 10.00 до 17.00, нд. – вихідний.

Національний центр народної культури «МУЗЕЙ ІВАНА ГОНЧАРА»
www.honchar.org.ua
Вул. І. Мазепи, 29, тел.: (044) 288-54-19
«Українське весілля: обрядова атрибутика» (до **16 листопада**).
Весільне та святкове вбрання різних регіонів України, рушники, посуд, меблі, живопис.
Час роботи: з 10.00 до 17.00, пн. – вихідний.

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА
www.mundm.kiev.ua
Вул. І. Мазепи, 21, корп. 29, тел.: (044) 280-36-93
Марко Галенко «Маю що сказати».
Керамічні композиції, скульптури, графічні твори (до **20 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 18.00, вт. – вихідний.

МУЗЕЙ КНИГИ І ДРУКАРСТВА УКРАЇНИ
Вул. Івана Мазепи, 21, корп. 9, (044) 290-22-10
Юрій Нагулко «Мережива на гранях часу».
Живопис на біблійну тему (до **30 листопада**).

Юрій Нагулко «Призма часу»

Час роботи: з 10.00 до 17.00, вт. – вихідний.

КИЇВСЬКИЙ МУЗЕЙ РОСІЙСЬКОГО МИСТЕЦТВА
Вул. Терещенківська, 9, тел.: (044) 234-62-18
Виставка графіки до 200-річчя від дня народження Миколи Гоголя з колекції київських музеїв та приватних зібрань (до **20 грудня**).
Час роботи: вт., пт. – з 11.00 до 18.00, ср., сб., нд. – з 10.00 до 17.00, пн., чт. – вихідні.

МУЗЕЙ ІСТОРИЧНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ КИЄВА
www.museum-ks.kiev.ua
Вул. Московська, 40-б, тел.: (044) 280-64-18
«Військова слава України XVIII – поч. XX ст.» з приватної колекції родини Шереметьєвих (мундири, ордени та відзнаки, фотографії, документи, зброя).
Час роботи: з 10.00 до 18.00; пн. – вихідний.

МУЗЕЙ ТЕАТРАЛЬНОГО, МУЗИЧНОГО ТА КІНОМИСТЕЦТВА УКРАЇНИ
Вул. І. Мазепи, 21, корп. 24, 26, тел.: (044) 280-18-34
Виставка **«Батько і син».** До ювілейних дат кінорежисера Віктора Іванова та кінооператора Михайла Іванова.
Час роботи: з 10.00 до 17.00, вт. – вихідний.

КИЇВСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ МАРІЇ ЗАНЬКОВЕЦЬКОЇ
Вул. Велика Васильківська, 121, тел.: (044) 529-57-32
«Жіночий силует». Актриси драматичного театру, опери, балету, кіно кінця XIX-початку XX ст. у старовинних фотографіях і листівках.
«Лауреати премії ім. Марії Заньковецької». Фотографії та документи.
Виставка до 90-річчя від дня народження актриси Ольги Кусенко.
Час роботи: з 10.00 до 17.00, пн. – вихідний.

ІСТОРИКО МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО
Вул. Паньківська, 9, (044) 288-28-82
Виставка **«По цей і по той бік грат».**
В експозиції зразки самвидаву, документи, особисті речі і мистецькі твори учасників українського руху опору 60-80-х років XX століття.
Час роботи: з 10.00 до 17.00, пн. – вихідний.

КИЇВСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО
Вул. М. Рильського, 7, тел.: (044) 525-24-71
Виставка до 120-річчя від дня народження Остапа Вишні (світлини, книги із меморіальної бібліотеки та фондів музею).
Час роботи: з 10.00 до 17.00; пт. – вихідний.

МУЗЕЙ ОДНІЄЇ ВУЛИЦІ
www.onestreet.kiev.ua
Андріївський узвіз, 2-б, тел.: (044) 425-03-98
«Роман Бориса Пастернака».
Прижиттєві видання поетичних збірок, автографи поета, світлини, документи, ноти, перші видання роману «Лікар Живаго».
Час роботи: з 12.00 до 18.00, пн. – вихідний.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «СОФІЯ КИЇВСЬКА»
www.sophia.org.ua
Вул. Володимирська, 24, тел.: (044) 278-26-20

Пам'ятка архітектури XVIII століття «ХЛІБНЯ»
«Агнець істини». Українське сакральне мистецтво кінця XX – початку XXI ст. (до **30 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 18.00, сер. – з 10.00 до 17.00.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ-МУЗЕЙ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ
Вул. Володимирська, 22-а, тел. (044) 278-44-81
Постійно діюча експозиція – меморіальні кабінети діячів української літератури і мистецтва: А. Малишка, П. Майбороди, М. Глущенка, Ю. Яновського, О. Довженка.
Виставка **«Повість полум'яних літ О. Довженка».**
Виставка **«Г. Дядченко в колі сучасників».**
Час роботи: з 10.00 до 17.00, пт. – до 16.00.

ГАЛЕРЕЇ

Культурно-мистецький та музейний комплекс «МИСТЕЦЬКИЙ АРСЕНАЛ»
www.artarsenal.in.ua
Вул. Івана Мазепи, 30, Старий Арсенал, Східне крило, 1-ий поверх
Виставка колекції шедеврів майстерні «Вальзуані». Скульптура (до **21 листопада**).
Огюст Роден,
Сальвадор Далі,
Франсуа Помпон,
Олександра Екстер,
Річард Гіно,
Леонардо Бенатов
Час роботи: з 10.00 до 19.00, вт. – вихідний.
Вхід вільний.
Телефони для довідок: (044) 288-52-25, (044) 278-34-36

ХУДОЖНЯ ГАЛЕРЕЯ «МИСТЕЦЬКОГО АРСЕНАЛУ»
Вул. Івана Мазепи, 28
Виставка «**Шедеври коростенської порцеляни».**
Час роботи: з 10.00 до 19.00, нд. – вихідний.

PinchukArtCentre
www.pinchukartcentre.org
Вул. Велика Васильківська/Басейна 1/3-2, блок А, Бесарабський квартал, тел.: (044) 590-08-58
Виставка 20 номінантів Премії PinchukArtCentre.
«Рудий ліс». Твори українських художників 90-х рр. XX ст. (С. Братков, О. Гнілицький, О. Ройтбурд, А. Савадов, Г. Сенченко, В. Цаголов, І. Чічкан).

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БУДИНОК ХУДОЖНИКА
Вул. Артема, 1-5, тел.. (044) 272-05-35
Міжнародна виставка сучасного мистецтва **«UKRAINIAN ART WEEK»** (Український тиждень мистецтв) **(з 17 до 23 листопада).**
Час роботи : з 12.00 до 19.00, вт. – вихідний.

УКРАЇНСЬКИЙ ФОНД КУЛЬТУРИ
Вул. Липська, 16
Мистецька виставка **«Козичанка – перлина Полісся»** (до **17 листопада**).
Роботи Оксани Іванюк, Олексія Іванюка, Анатолія Марчука, Євгена Марчука, Інни Пантелеймонової, створені під час пленеру в садибі заслуженого художника України Анатолія Марчука.

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР НаУКМА
Галерея мистецтв ім. О. Замостян
Вул. Іллінська, 9, тел.: (044) 425-21-54
Виставка **«Сценографія. Сезон 2009»** у рамках арт-проекту «Підсумки сезону» (до **24 листопада**).
Ескізи та макети, костюми, елементи декорацій, плакати, створені до театральних вистав минулого сезону провідними художниками сучасного українського театру.
Виставка плакатів **«Від Мирної революції – до Німецької єдності»** (до **24 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 19.00, пн. – вихідний.

Культурно-просвітницький центр «ALEX ART HOUSE»
вул. Хорива, 25/12
Олена Правик. Виставка гобеленових картин (до **22 листопада**).

Культурно-освітній центр «МАЙСТЕР КЛАС»
www.masterklass.org
Вул. Івана Мазепи, 34, тел.: (044) 280-88-99
25 (19.30) – Концертний проект «Три століття британської музики» (II частина).
Станіслав Звольський «Alfresco».
Живопис (до **21 листопада**).

Станіслав Звольський «Дівчина з кульбабою»

Час роботи: з 11.00 до 21.00.

«ANN gallery»
www.anngallery.com.ua
Вул. Басейна, 21-б, тел.: (044) 361-29-05
Олександр Богомазов «За межами синтаксису».
Живопис (до **17 листопада**).
Володимир Решетов «Мій Гурзуф». Живопис (з **18** до **30 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 19.00.

«BRUCIE COLLECTIONS»
www.bruciecollections.com
Вул. Артема, 55-б, тел.: (044) 353-12-34
Джозеф Хофленер (Австрія) **«Гармонія».**
Художнє фото (до **8 грудня**).
Час роботи: з 11.00 до 19.00, сб. – до 18.00, нд. – вихідний.

«GEORGIAN FINE ARTS GALLERY»
Вул. І. Мазепи, 24, тел.: (044) 254-44-27
Виставка картин відомих грузинських художників:
Звіада Гоголаурі, Емзара Хабуліані, Мамуки Дідебашвілі, Маії Рамішвілі, Отара Імерлішвілі, Мераба Гагіладзе.
Час роботи: з 12.00 до 20.00, пн. – вихідний.

«KYIV.FINE ART»
www.kyivfineartgallery.org
Вул. Дарвіна, 5, тел.: (044) 490-58-58
Лада Наконечна. «Облаштування середовища для попередження зайвих хвилювань» (до **30 листопада**).
Час роботи: з 13.00 до 19.00, нд., пн. – вихідні.

LUDMILA BEREZNITSKA & PARTNER GALLERY
Андріївський узвіз 2-б, тел.: (044) 425-03-20
Виставка плакатів **«Від мирної революції – до Німецької єдності»** (до **19 листопада**).
Час роботи: з 12.00 до 19.00, нд., пн. – вихідні

«БОТТЕГА»
www.bottega-gallery.com
Вул. Михайлівська, 22-б, тел.: (044) 279-53-53
Олена Рижих «Точки сили». Живопис (до **19 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 20.00, сб., нд. – з 11.00 до 18.00.

«ГАЛЕРЕЯ 36»
Андріївський узвіз, 36, тел.: (044) 278-29-85
Виставка литовських митців: **Ліга Скаріня** (кераміка), **Юріс Гагайніс** (металева інсталяція), **Дайдіс Гудовскіс** (акварель) (до **24 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 18.00, пн. – вихідний.

«ДУКАТ»
Вул. М. Грушевського, 4, тел.: (044) 278-84-10
Виставка-презентація журналу «Антиквар» (до **25 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 19.00.

«ІРЕНА»
www.irena-gallery.com
Вул. Артема, 35, тел.: (044) 484-00-10
Ірина Кіршина «Круговерть».
Текстильний колаж (до **2 грудня**).
Час роботи: з 10.30 до 18.30.

«КАЛИТА АРТ КЛУБ»
www.odetka.com.ua
Вул. Богомольця, 6, тел.: (044) 253-58-02
Олександр Сиротенко (1897–1975)
«Ознаки часу». Живопис, графіка (до **26 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 18.00, сб. – до 16.00, нд. – вихідний.

«КОЛО ЗАСПИ»
www.kologallery.kiev.ua
Конча-Заспа, дамба, 1-й км, тел.: (044) 520-80-20
Живописний проект **Ольги Петрової «Французька Рів'єра»** (до **20 листопада**).
Час роботи: з 12.00 до 20.00, нд. – вихідний.

«КАРАСЬ ГАЛЕРЕЯ»
www.karasgallery.com
Андріївський узвіз, 22-а, тел.: (044) 238-65-31
Вінні Реунов «Супер Обкладинка».
Живопис (до **18 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 18.00.

«КОЛЕКЦІЯ»
www.collectiongallery.com.ua
Вул. Паньківська, 8, тел.: (044) 287-37-66
Максим Мамсиков. Живопис (до **13 грудня**).
Час роботи: з 10.00 до 19.00, пн. – вихідний.

Київська міська галерея мистецтв «ЛАВРА»
www.lavra.ucoz.ua
Вул. Івана Мазепи, 17, тел.: (044) 280-02-90
Арт-проект **«Play ink ink play. Пекінська опера в сучасному китайському живописі»** з колекції Національного художнього музею Шанхая імені Лю Хайсу (до **25 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 18.00.

«МИСТЕЦЬКА ЗБІРКА»
www.artzbirka.com
Вул. Терещенківська, 13 (вхід в арку), тел.: (044) 234-14-27
Андре Лабан – оператор команди Кусто.
Ретро-фото та підводні картини (до **29 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 18.00, пн., вт. – вихідні

«НЕЦКЕ»
www.netsuke.org.ua
Вул. Круглоуніверситетська, 4, тел.: (044) 492-00-13
Постійно діюча виставка-продаж нецке.
В експозиції – роботи майстрів із України, Швейцарії, а також японських майстрів XVIII–XX ст.
Час роботи: з 11.00 до 18.00, нд., пн. – вихідні

«НЮ АРТ»
www.nuart.com.ua
Вул. М. Грушевського, 28/2, тел.: (044) 531-95-59
Виставка **«Український натюрморт XX століття»** (до **28 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 19.00, сб. – з 12,00 до 18.00, нд., пн. – вихідні.

«ПАРСУНА»
www.parsuna.com.ua
Вул. Хорива, 43, тел.: (044) 425-24-15
Настя Крава «Райські пташки».
Персональна виставка авторських ляльок (до **25 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 18.00, сб. – з 11.00 до 17.00, нд. – вихідний.

«ПЕЧЕРСЬКА»
Вул. І. Мазепи, 21, корп. 19, тел.: 280-20-16
Олександр Винник, Тетяна Коваленко.
Живопис **(до 24 листопада).**
Час роботи: з 11.00 до 18.00, нд. – вихідний

«РА»
www.ragallery.net
Вул. Б. Хмельницького, 32, тел.: (044) 235-36-19
Міжнародний фестиваль фотографії «KievFotoCom».
Олександр Верещак (Україна) (до **18 листопада**)
Час роботи: з 11.00 до 19.00, сб., нд. – з 12.00 до 17.00.

«РАРИТЕТ-АРТ»
www.raritet-art.com
Вул. Михайлівська, 24-б, тел.: (044) 237-59-09
Виставка графіки **Нікаса Сафронова.**
Час роботи: з 11.00 до 19.00.
У приміщенні готелю «Інтерконтиненталь»
Вул. Велика Житомирська, 2-б (вхід праворуч)
Виставка **«Сни поза часом»**, присвячена творчості **Нікаса Сафронова.**
Час роботи: з 11.00 до 20.00. Вхід – 50 грн. (для пенсіонерів та студентів – 25 грн.)

«ТРИПТИХ»
www.triptych-gallery.org
Андріївський узвіз, 34, тел.: (044) 279-07-59
Олексій Литвиненко. Живопис (до **25 листопада**).

Олексій Литвиненко «Ріка»

Час роботи: з 11.00 до 19.00, нд., пн. – до 18.00.

«ЦЕХ»
www.zeh.com.ua
Вул. Фрунзе, 69, тел.: (068) 118-51-57
Рей Барткус. «Межа міцності» (до **26 листопада**).
Час роботи: з 14.00 до 20.00, нд., пн. – вихідні.

«Я ГАЛЕРЕЯ»
www.yagallery.com.ua
Вул. Хорива, 49-б, (044) 492-92-03
Виставковий проект спільно з Родовід-галереєю **«Народне актуальне. Портрет у наївному та сучасному українському мистецтві»** (до **22 листопада**).

Панас Ярмоленко «Портрет молодих» (1930-ті рр.)

Вул. Волоська, 55/57, (044) 537-33-51
Ігор Янович «Діалог» (до **30 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 20.00.

Офіс програми ім. Фулбрайта в Україні
www.fulbright.org.ua
Вул. М. Грушевського, 4, кімн. 305,
тел.: (044) 279-18-50

Тетяна Хомутовська «Розмовляли ми з тобою»

Ганна Вершиніна, Тетяна Хомутовська «Різний і єдиний світ». Текстиль (до **20 листопада**).
Час роботи: з 10.00 до 17.00, сб., нд. – вихідні.

ФОНД СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ МИСТЕЦТВ
www.foundart.org.ua
Вул. Фролівська, 1/6, тел.: (044) 238-65-21
Фотовиставка **«Грузія очима українців»** (до **20 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 19.00.

ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «СОВІАРТ»
www.soviart.com.ua
Андріївський узвіз, 22-а, тел.: (044) 425-22-19
Міжнародний фестиваль фотографії «KievFotoCom».
Надя Беркані (Франція)
«Безмовне вигнання» (до **19 листопада**).
Час роботи: з 11.00 до 18.00, нд., пн. – вихідні.

ТЕАТРИ

ТЕАТР «БРАВО»
www.teatr-bravo.kiev.ua
Вул. Олеся Гончара, 79, тел.: (044) 486-40-22
17 – М.-Б. Маринье «Кохання у валізі»
18 – А. Соколова «Всесвіт відкриється… Двері розчиняться!!!»
19, 21 – Н. Птушкіна «Плачу наперед мільйон баксів»
20 – М. Камолетті «Метелики, що токують» (прем'єра)
22 – М. Мітуа, Р. Андерсон «Тріо кохання, або Травма впізнавання»
24 – А. Соколова «Всесвіт відкриється… Двері розчиняться!!!»
25 – Н. Птушкіна «Моя дружина йде до італійця»

ЦЕНТР СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА «ДАХ»
www.dax.com.ua
Вул.Велика Васильківська ,136, тел.: (044) 529-40-62
16, 17 – Ю. Клавдієв «АннА» (тільки для дорослих, у виставі використовується ненормативна лексика)
20, 21 – І. Лаузунд «Безхребетність. Вечір для людей з порушенною поставою»

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ
www.ktpd.ho.com.ua
Вул. Шовковична, 7-а, тел.: (044) 253-93-83
21, 22 – «Я – божевільна?!» (за П. Вежиновим)

ТЕАТР «ЧОРНИЙ КВАДРАТ»
www.artkvadrat.com
У приміщенні Будинку художника
Львівська площа, 1
20 – «Осінні історії» (серія 1. «До..»)
21 – «Осінні історії» (серія 2 «Після..»)

Мала сцена
Вул. Артема, 5-б
17, 18 – «Ножиці, або Лабіринти кохання» (за А. Нейоловим)
19 – С. Медведєв «Перукарка»

Сцена з вистави

Замовлення квитків за тел.: (044) 353-08-43.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР-СТУДІЯ «МІСТ»
www.teatr-mist.org.ua
У приміщенні Культурного центру видавництва «Смолоскип»
Вул. Межигірська, 21
20 – Н. Неждана «Той, що відчиняє двері»
21 (15.00) – Г. Барілліе «Він подзвонить ще…»
Довідки за тел.: (044) 230-25-09

ГАСТРОЛІ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ «УКРАЇНА»
www.palace-ukraina.kiev.ua
Вул. Велика Васильківська, 103
Замовлення квитків за тел.: (044) 247-23-16
18 – Церемонія вручення Міжнародної музичної премії «Золота Шарманка»
19 – Концерт **Тото Кутуньйо**

МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Вул. Інститутська, 1,
тел.: (044) 278-74-92, 279-15-82 (каса)
19 – «Ленінградський романс» (за О. Арбузовим) (Вистава за участі російських акторів)
21 – **Олег Гаврилюк.** Презентація нового альбому «Ключі від раю»
24 – Н. Птушкіна «Одружіться зі мною» (Вистава за участі російських акторів)

БУДИНОК ОФІЦЕРІВ
Вул. М. Грушевського 30/1, тел.: (044) 253-80-72
22 – Музично-танцювальна програма «Зірки аргентинського танго»
25 – Ювілейний концерт вокально-інструментального ансамблю «Українські барви»

ПРОСВІТНИЦЬКІ ЗАХОДИ

КИЇВСЬКИЙ ПЛАНЕТАРІЙ ТОВАРИСТВА «ЗНАННЯ»
www.planet.org.ua
Вул. Велика Васильківська, 57/3,
тел.: (044) 287-75-08
21 (11.00) – В гості до зірок
(12.30) – Подорожі Незнайка машиною часу
(14.00) – Міфи та легенди зоряного неба
(16.00) – Пошук позаземного розуму
(18.00) – Хаббл розкриває таємниці Всесвіту (рос. мовою)
22 (11.00) – Чарівна подорож Колобка (рос. мовою)
(12.30) – Космічні пригоди Трака
(14.00) – Зоряне небо над нами (рос. мовою)
(16.00) – Будова Всесвіту

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

Пл. Перемоги, 2, тел.: (044) 486-39-27
Нова циркова програма **«Тобі, столице на Дніпрі».**
Початок вистав: пт. – 19.00, сб., нд. – 13.00, 17.00.

Примітка. В афіші можливі зміни.

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

Початок на стор. 11

Але якби все трапилось метрів за 100 на схід або на захід, де берег ощирився високими скелями, від «Дніпра» залишилися б друзки.

Нарешті зійшло сонце. Пригуркотів трактор-екскаватор «Бєларусь». Тракторист налаштований щось робити. Але що – я не в змозі збагнути. І такий рішучий завжди Камкін десь подівся. Розгублено чухаю потилицю. Під'їжджає начальник пристані бухти Трайфена Тед Скотт: «Не хвилюйтесь, хлопці. Ось розпочнеться приплив, і яхта буде на плаву». Тед вже має багатий досвід рятування човнів, ми не перші бранці бухти Трайфена. Він пропонує трактористу вирити яму поруч з кілем човна. Всі, хто прийшов нам допомогти, принесли з собою (досвід!) порожні пластикові мішки. Насипаємо піском. Починаємо гуртом розкачувати яхту, підкладаючи під борта мішки. Поволі, поволі човен сповзає кілем у вириту яму й постає горизонтально.

Екскаватор викопує канаву від яхти до води, щоб була можливість витягти яхту на глибоке місце. Заносимо якнайдалі й закопуємо усі три наших якорі. Це необхідно, бо вітер не вщух і вранці і не змінив напрям, хвилі великі, а треба утримати яхту на місці до повного припливу.

Вже потім ми зрозуміємо, як багато важило, що поруч опинився саме Тед Скотт з його досвідом, золотими руками й вмінням блискавично орієнтуватися в екстремальних обставинах. Він-бо не тутешній. Кілька років тому придбав на острові чималий шмат землі, щоб поміняти рід занять – до того працював у пенітенціарній системі, простіше кажучи – з в'язнями. За військовим фахом Тед – моряк, судновий механік. От і вибрав місцину і роботу біля моря. Здається, немає такого ремесла, яким би Тед не володів. Вміє зварювати, точити, різати, класно водить автомобілі. В нього їх декілька, зібраних власноруч з усякого мотлоху, з нікчемного секондхенду, але вони старанно працювали у хазяйстві Теда. Певна річ, про все це ми дізнались дещо згодом.

О шостій ранку з'явився поліцейський на джипі. Він розповів, що передав на радіо інформацію про нашу катастрофу і вся Нова Зеландія з теле- і радіоповідомлень вже знала, що «рашн боат» зазнав катастрофи на Грейт Беррієр. Преса на чолі з провідною газетою «Нью Зіланд Геральд» розповіла про аварію на «Дніпрі» на своїх перших шпальтах. Десь о восьмій ранку прибув вертоліт з телевізійниками. Довелося давати перше в житті телеінтерв'ю англійською. Ввечері мав змогу побачити на екрані свій дебют. Схвильований дядько з розкуйовдженою бородою вимахує руками після кожного слова – йому бракує слів, щоб передати свої почуття.

Вода починає прибувати, знов накочуються хвилі й нам дуже важко втримати «Дніпро» на місці, не дати викинути далі на берег. Один за одним починають повзти наші якорі. Повного припливу не дочекатись. Викликаємо по

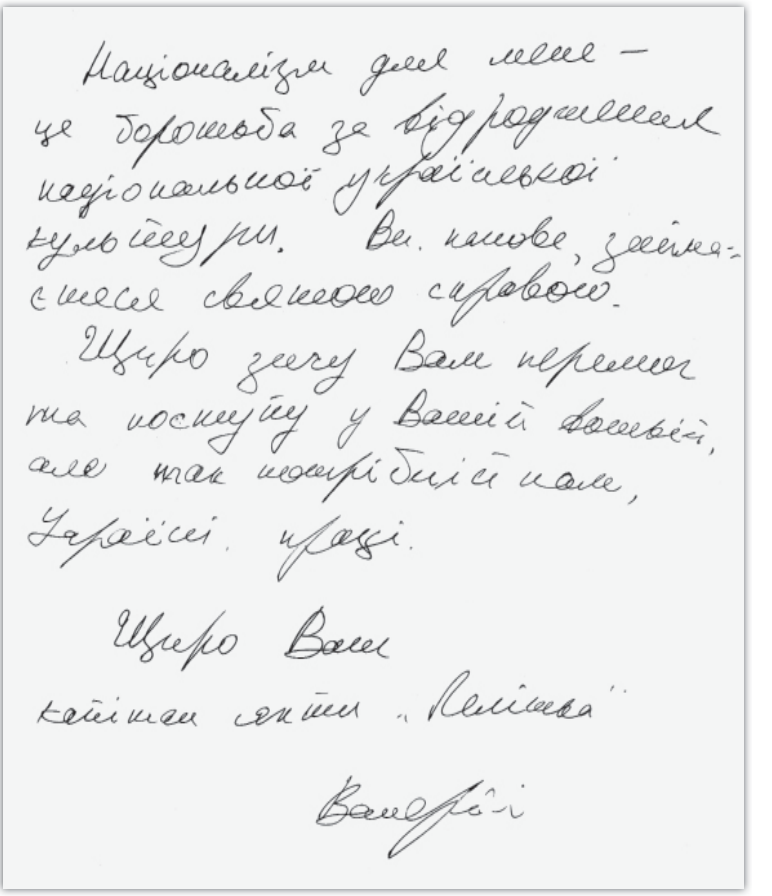
Націоналізм для мене –
це боротьба за відродження
національної української
культури. Ви, панове, займа-
ємося святою справою.
Щиро зичу Вам перемог
та поступу у Вашій вотьбі,
але так потрібній нам,
Україні, праці.
Щиро Ваш
капітан яхти „Лелітка"
Валерій

Нова Зеландія. Капітан «золоті руки» видовбує з червоного дерева шпангоут

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

радіо буксир – тягніть, панове, бо буде пізно. Закренили яхту – на грота-гіку, винесеному за борт, зависли чотири новозеландські добровольці в гідрокостюмах. Буксир потягнув, і от яхта поволі зрушила з місця, б'ючись свинцевим плавником об каменюки на дні. Нарешті ми на глибокій воді. Буксирний катер дотягнув нас до причалу Трайфени.

До нас знов з'являється наш ангел-охоронець Тед Скотт: «Знаєте, хлопці, а нам, мешканцям Грейт Беррієр, поталанило. Якби ви розбили вщент свого човна, довелося б побудувати вам нову яхту. А так – дрібниці, лише допоможемо відремонтувати. Тож з цієї хвилини ви – гості нашого острова. І для початку Грейт Беррієр запрошує вас до ресторану». А ще Тед повідомив, що в нашому розпорядженні майстерня (його власна), машина (його власна) і будиночок для гостей (звісно, Тедових).

ЗУСТРІЧ З КОСАТКОЮ

Провалююсь у важке, без сновидінь забуття. Вранці одчайдушними вигуками «Стріляй! Стріляй!» його перериває Наталка. Зрозумівши, що йдеться про щось цікаве, хапаю відеокамеру й вискакую на палубу. З боку корми на яхту повільно насувається здоровенне чорне блискуче рило, метрів зо два завдовжки. Очі сховані під водою, наміри зрозуміти важко. Переляканий Екіпаж вирішив, що зловісне створіння почне зараз атакувати яхту, щоб помститися за всі людські гріхи перед китовим плем'ям, й вимагає пальнути у кита ракетою. Та на його (кита або Екіпажу?) щастя, я зараз не стрілець, а кінооператор – йде зйомка. Незнайомець підійшов до корми метрів на три, потім розвернувся боком, і я побачив, що розмірами він якраз із нашу «Лелітку». Неподалік пливе його не така вже цікава подруга, що не має наміру знайомитись з нами. За кілька хвилин до неї приєднується кавалер, й, обмінюючись враженнями й здіймаючи фонтанчики води з парою, вони зникають з поля зору.

Півторатонний кіль-плавник капітан пересовує до яхти. Нова Зеландія

Ми з Наталкою також обмінюємось враженнями. «Все! З мене досить! Не в змозі таке переносити! В роті пересохло, в ногах мандраж! Такі гострі враження не для мене! З Канар відлітаю додому!» Таким у стислому вигляді був емоційний монолог дружини. Витрачаю усю красномовність, щоб заспокоїти Наталку. Мовляв, швидше за все то був найжорстокіший хижак, кит-убивця, що зветься косатка. Кажуть, вони інколи відправляють на дно маленькі судна. Та все вже позаду, чого хвилюватися? (Щодо моєї вправності в ролі заспокоювача, нехай читач складе думку, але нехай зважить на те, що мій вірний Екіпаж так і не наважився залишити капітана сам на сам із косатками). А щодо ідентифікації істоти, яка нам зустрілася, мушу визнати, що досі не знаю, хто ж то був, бо в жодному з музеїв не бачив подібного створіння, до речі, зовсім не схожого на косатку.

ПРИМХИ РАДИКУЛІТА

Якось уночі вибіг на палубу з-під теплої ковдри зовсім голий, щоб допомогти дружині вернути яхту на курс. Такою необачністю миттєво скористався холодний нічний вітер і розбудив мого вірного супутника – радикуліт. Вранці, відчувши різкий біль у спині, почав ефективне лікування.

Дружина називає мене дикуном, бо я ніколи не вживаю ліки й скептично ставлюсь до сучасної медицини. На відміну від мене вона завжди має добрий запас пігулок різного кольору й завжди знаходить причину для їх вживання. Наталі неважко знайти причину, щоб змусити і мене щось проковтнути. Категоричний протест сприймається по-різному: або зневажливо до мого невігластва, або презирливо до мого дикунства.

«Ефективне» лікування, на мій жаль, почало виправдувати прогнози дружини. Лікування було простим: кілька разів за день я «полоскав» радикуліт у прохолодній воді за кормою «Лелітки». Але хвороба не відпускала, почувався кепсько. Коли на третій день права нога почала втрачати чутливість, став шукати причину невдачі. «Занадто тепла вода», – нарешті осяйнула рятівна думка.

Причину невдачі я визначив, але холодної води в тропіках взяти було ніде. Змінюю засіб лікування – починаю голодувати, переходжу на «дієту» виключно з кип'яченої води. У лікуванні голодом я теж не новачок, одного разу вже придушив свій радикуліт десятиденним голодуванням. Екіпаж, який цим методом боровся з морською хворобою, до мого голодування поставився ще більш вороже, аніж до морських ванн. Перспектива можливої другої поразки в лікуванні, внаслідок якої йому доведеться самотужки провести яхту через другу половину океану, додавала натхнення в боротьбі з моїм дикунством. Але я був несхитним і на пігулки не погоджувався.

Безумовно, скептична ворожість, з якою дружина спостерігала мої муки, не сприяла скорому одужанню. Тільки після трьох діб голодування відчув, що у моєму тілі розгоря-

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

Малюнок Галини Севрук

ється пожежа. Саме тоді, вперше й востаннє, я безсовісно пропустив нічну вахту. Лежав під ковдрою, обливаючись потом. Жар у тілі не вщухав до ранку, зате на ранок я відчув, що хвороба відступила. На радість Наталці я знов почав їсти. Мені дійсно покращало й через два-три дні я зовсім забув про радикуліт.

Першого квітня врешті з'явилася попутна течія і це не розіграш. Був і розіграш: розповів Наталі, що вночі поруч йшли два кити й одному я почесав спину. Наталя зраділа, що кити трапилися не на її вахті й люто зиркнула, коли нагадав їй про перше квітня.

ДОКИ ЕКІПАЖ СПАВ...

Вітер трохи послабшав, ми розрифили грот. З боку атолів посунули важезні, налиті дощами хмари – вода на атолах значно тепліша, ніж в океані. Часом поливає теплий дощик, але шквали вже не дошкуляють, дме теплий приємний вітерець.

Нічну вахту двадцять другого серпня я запам'ятаю назавжди. Посеред ночі попереду яскравий вогонь. Найвірогідніше це рибальське судно, на якому ловлять рибу на світло прожекторів. Вмикаю ходові вогні й починаю міркувати, як краще його об'їхати. Обминати в морі рибалок буває іноді складно, бо зайняті рибною ловлею вони не вмикають ходових і рухаються з малою швидкістю, напрям руху дуже важко визначити, до того ж напрям може несподівано змінюватися. Рульовий, засліплений яскравим світлом прожекторів, не в змозі угледіти мої слабенькі ходові, тож можна зрозуміти, чому власні маневри можуть іноді мати печальний наслідок: як кролик, сам потрапиш у пащу удаву.

Визначити напрям руху судна не вдавалося. Відвернув праворуч, так мені було зручніше, щоб не міняти галса. На жаль, мої маневри особливого успіху не мали. Пеленг на судно майже не мінявся, а це означало, що може бути зіткнення. Та пеленг важко було точно визначити – яхту на малій швидкості розвертала хвиля з корми. Все більше відвертаю вправо. Мабуть, треба поміняти галс та йти вліво, але це в бік рибалки, якщо він зупиниться або змінить курс, теж можна наїхати.

Коли «Лелітка» опинилася на траверзі судна, відстань між нами була метрів 500. І тут... вмикають на повну потужність двигуни й судно стрімко мчить просто на «Лелітку». Не залишалось ані часу, ані можливості зметикувати, куди відхилитися. Встиг лише розгорнути яхту кормою до нього й очікувати, як на нашого човника з невідворотністю фатуму насувається біда.

Від форштевня в обидва боки розлітались потужні білі буруни, швидкість – вузлів 20. Я закам'янів, вчепився у румпель і, немов у страшному сні заціпенів, очікуючи зіткнення. Кажуть, в подібні хвилини перед людиною стрімким калейдоскопом «прокручується» все життя. Але мною заволоділо лише незбориме бажання відштовхнути, відсунути, відхилити «рибалку» плечем, і якась надпотужна сила все нахиляла й нахиляла мене в бік судна.

Ще мить – і чималий двопалубний катер довжиною метрів 30 стрімголов пролетів по лівому борту впритул до яхти, злегка черкнувши об борт – від того доторку лопнув фальшборт на міделі. Дякувати Богу, ми йшли лівим галсом, тож грота-гік був на правому борті. Кокпіт геть залило водою, чимало її потрапило до каюти через відкритий люк.

Катер, пройшовши метрів 500, зупинився й дав задній хід. «Не втопив з першого разу, збирається вдруге», – точать мозок невеселі думки. Викликаю катер по радіо. У відповідь – перелякана, плутана скоромовка капітана. Вибачається, каже, що не бачив моїх ходових. Заспокоїв його, сказав, що не маю проблем. Катер називається «Доррі». Домовляємось зустрітися у Папеете – головному місті Таїті.

Екіпаж вимагає негайного звіту: звідки цей холодний душ й дуже непокоїться, коли дізнається, що ледве не став жертвою катастрофи. Та у мене є засіб заспокоїти Наталю. Розповідаю про пригоду Маргарет Хікс, англійської яхтсменки-самітниці, з якою познайомився у Новій Зеландії. Десь поблизу Таїті (ми вже теж недалеко від Таїті) вона йшла на своїй яхті вдень на значній відстані від японського риболовного сейнера. Той несподівано повернув, наскочив на яхту, розколов надвоє й втопив. Так у Маргарет перервалася навколосвітня подорож.

«Як добре, що це відбулося не на моїй вахті!» – підсумовує Наталя, й ми починаємо вичерпувати воду з каюти.

Зустріч із катером була такою швидкою, що збагнути все й по-справжньому перелякатися я не встиг. Тільки коли прокинувся ранком

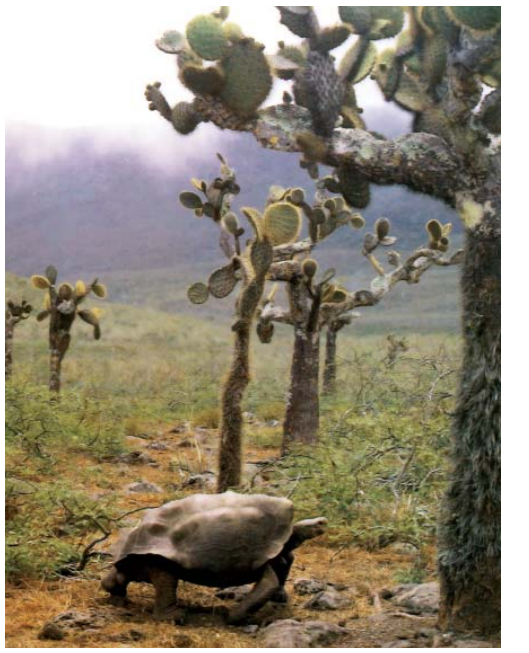

й «кадри» нічного трилера знов промайнули перед очима, стало непереливки. А якби катер пройшов на півметра праворуч? Якби не з лівого, а з правого боку ? Зніс би до дідька гіка, а може, й щоглу...

На ранок скидаємо вітрила й починаємо сушити все, що підмокло, а підмокло геть усе. Спокійний день змінюється неспокійною ніччю: раз по раз несуться дощові шквали, вітер зле виє в снастях. З середини ночі милуємося сяючою у місячному світлі короною Таїті – високченним гірським хребтом. Пульсує яскравий маяк. Раз по раз сідають літаки.

На ранок двадцять третього серпня спостерігаємо, як перші промені сонця запалюють над островом карколомну пурпурну корону з гострозубих скель. До входу в лагуну Папеете наближаємось одночасно з трищогловою шхуною «Грінпіс рейнбоу». «Це – доля», – сказав я Наталці. Ще в Панамі ми почули, що Франція збирається провести на атолі Мурурoа ядерні випробування, й активісти природоохоронної організації «Грінпіс» готуються до акцій протесту біля атолу. США, Росія, Велика Британія відмовились від ядерних випробовувань, Україна взагалі позбулась ядерної зброї, аж раптом французи вирішили так брутально «пограти м'язами». В Панамі мій Екіпаж без ентузіазму поставився до перспективи активної участі у політичних заходах. Наталя рішуче відмовлялась йти разом із зеленими на Мурурoа. Аж тепер, побачивши «Рейнбоу», несподівано погодилася.

Йдемо вздовж набережної до самого порту, тоді – назад. Біля берега з десяток добре облаштованих яхтових причалів – з водяними колонками, електрикою – є вільні місця. Проте більшість вітрильників розташувалися подалі на якорях, завівши швартови на берег. Сподіваючись, що за таку стоянку грошей не візьмуть, теж стаємо на якір. Щоправда, суворий Екіпаж так і не відпускає того дня на берег – далі сушимо матраци, яким підмочила репутацію нічна зустріч із «рибалкою».

На ранок, коли вигребли до берега на своєму надувному дінгі, Наталці галантно подає руку й допомагає вийти з човна поважний сивий джентльмен. «Ми йдемо протестувати на Мурурoа, то може ви підете разом з нами?» Пан скрушно відмовляється. Мовляв, він би з радістю, та справи не пускають. Справи, як виявляється, серйозні – він депутат австралійського

Дива галапагоські, гігантська черепаха. Острів Рінзон. Тихий океан

Хіва-Ова, Маркізькі острови. Біля могили Поля Гогена

КРУГОСВІТНЯ ПОДОРОЖ

Пам'ятна дошка у Вайрак-парку про прибуття полінезійців у Нову Зеландію 1340 року

Фотознімки Миколи ЗАВГОРОДНЬОГО та з архіву автора

парламенту. От якби не сесія, що починається... Але координати «Грінпісу» він дає.

АКУЛА

Копеланг описувала Токамаку як рибний рай – вечорами повз піщані обмілини ходили косяки риб. Щось не бачив я ніяких косяків. Майкл і Роза теж казали, що риби багато, та у них риба не ловилася. Прочитавши, як, об'ївшись рибою, Копеланги ловили лангустів на відливі на зовнішньому рифі, я на світанку пішов на океанську сторону Токамака і побрів мілкою лагуною по коліна у воді до зовнішнього рифу, до нього, здавалось, було десь 200 м. Глибина, де по пояс, де по коліно, де по шию. Пройшовши метрів 200, я побачив, що треба пройти ще 200 м, а потім ще пару раз по 200 м, бо відстань на око визначити було важко. Я весь час дивився під ноги, бо спотикався об гострі корали й ризикував наступити на їжака, що своїми чорними колючками легко міг проткнути підошву моїх черевиків.

Раптом, піднявши очі, побачив перед собою не далі 10 метрів трикутний плавець здоровенної акули, метрів до трьох завдовжки. Акула явно мною зацікавилася, бо, обдивившись, пішла по колу навколо мене, повернулася на попереднє місце й знов розвернулася на мене, тобто вирішила атакувати.

При собі завжди мав великий американський піхотний ніж, пристебнутий до правої ноги, але цього разу ніж залишив на березі, у руках був лише пластиковий пакет для лангустів. Я не чекав атаки акули, а напав на неї першим. Відчував у собі такі сили, що, здавалося, міг розірвати рибину навпіл. Це було щось подібне до того відчуття, яке пережив біля Таїті, коли вночі на нас летів риболовецький катер – тоді мені здавалося, що я плечем відштовхую його від яхти. Кинувся на акулу з люттю та злістю, викрикуючи страшні лайки й прокльони. Гігантська рибина рвонула від мене одразу на другій космічній швидкості. Навіть не уявляв, що риба може летіти під водою з такою блискавичною швидкістю.

За лічені секунди вона опинилася за сотню метрів від мене, заскочивши якусь здоровенну рибину, що дрімала в прогрітій на сонці воді. Зчинилася бійка, під час якої обидві рибини вилітали й плюхалися гучно у воду. Поки я роздивлявся цю бійку, бажання йти далі за лангустами поволі зникало. «На біса мені ці лангусти?» – вирішив і побрів до берега.

Петущак Валерій, народився в 1939 р. в м. Донецьку.

1963 р. закінчив Київський політехнічний інститут. Із 1962 р. співробітник Інституту кібернетики, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник.

Зараз працює головою правління страхової компанії «Рокада».

З дитинства викоханий на романах Жюля Верна, творах Пржевальського, Нанесена, Хейердала, Кусто. Мав нестримне бажання «зазирнути за горизонт». Захоплювався гірським, водним туризмом, на велосипедах, мотоциклах, автомобілях долав тисячі кілометрів дорогами України, республік Радянського Союзу.

У віці «за сорок» серйозно захопився вітрильним спортом на крейсерських яхтах, вчився мистецтву керування яхтою на спортивних змаганнях високого рангу, в екіпажах крейсерських яхт брав участь у всесоюзних змаганнях «Великий кубок Чорного моря», міжнародних змаганнях у Болгарії «Кубок Г. Димітрова», майстер спорту СРСР.

В 1990 році в складі екіпажу яхти «Дніпро» пройшов Тихим океаном від Владивостоку до Нової Зеландії, в 1994–1998 здійснив навколосвітню подорож на власній яхті «Лелітка». Написав книгу «Солоний гопак» про моря й океани, що долали крихітні вітрильні суденця, жорстокі шторми та тайфуни, про постійний пошук того цікавого й загадкового, що «за горизонтом». Довгих сім років писав цю книгу. Вона побачила світ 2005 р.

Громадянську позицію автор визначає так: «Одна калина за вікном, одна родина за столом і Україна, бо в нас іншої нема.» Саме тому під час комуністичного заколоту 20–21 серпня 1991 р. в складі української сотні захищав демократію під стінами Білого дому в Москві, бо був певен, там вирішувалася і доля України.

Член Української республіканської партії «Собор». Брав активну участь в акціях «Україна без Кучми», а також в усіх акціях протесту проти згортання демократії в країні.

Яхта «Лелітка» брала участь в експедиції УНП «Собор» «Дніпро єднає Україну» за маршрутом Київ – Севастополь в 2000 р. і в експедиції «Ми всі українці» за маршрутом Київ – Одеса в 2003 р.

2009 р. вийшла друком книга Валерія Петущака «Як козаки навколо світу обійшли. Ходіння за три океани» – гостросюжетний автобіографічний роман про навколосвітню подорож на яхті.

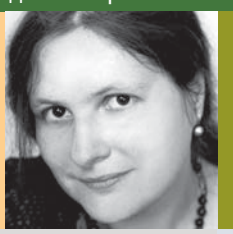

редактор рубрики
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

фотомистецтво

■ ШАХТАРСЬКА БАЛАДА

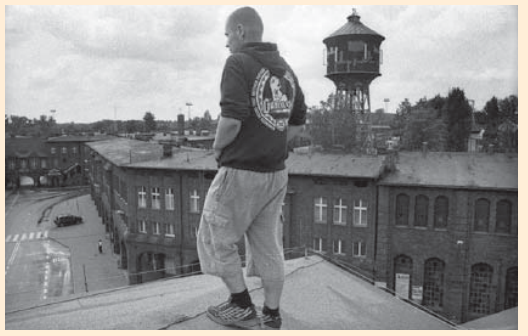

Шахтар – доля важка. Навіть у Польщі. Якщо не вірите, самі подивіться світлини Міхала Лучака!

Нікіш (повна назва «Нікішовець») – район міста Катовіце, що вважається архітектурною перлиною сілезького регіону. Нікішовець збудований на початку XX століття німецькими архітекторами Емілем та ґеоргом Зільманами відповідно до теорії «ідеального міста», запроектований як самодостатній район для шахтарських родин.

До початку 90-х, коли в Польщі розпочався процес реконструкції вугільних шахт, район функціонував згідно з первинним задумом: шахтарі жили неподалік шахти Wieczorek, їхні діти навчалися у школі поблизу, була розвинена інфраструктура – мешканці відчували себе великою родиною. Тепер усе виглядає інакше.

Фотопроект «Нікіш» показує, з одного боку, мешканців міста, які після розвалу комуністичної системи зіткнулися з проблемою безробіття та відмирання давніх традицій Сілезії. З іншого – фотознімки ілюструють, наскільки важливим для збереження сілезької ідентичності є культивування католицької церкви, піклування про історичний простір міста та збереження свят вугільників, наприклад, таких, як Барбурка – вшанування Святої Варвари, покровительки шахтарів.

Міхал Лучак народився 1983 року. Закінчив факультет іспанської філології у Сілезькому університеті в Катовіце (Польща) та завершує навчання в Інституті творчої фотографії в Опаві (Чехія). Працює фрілансером для кількох польських видань, співпрацює із фундацією IMAGO MUNDI (Краків). Від 2003 року представив кілька персональних виставок у Польщі. Бере участь у групових – у Польщі та Німеччині. У 2003-му Міхал Лучак посів третє місце на фотоконкурсі журналу Newsweek-Polska у категорії «Люди», а також отримав почесну відзнаку у категорії «Новини»; останній проект Міхала Лучака «Молоді шахтарі» вийшов у фінал Magnum Expression Award.

Фотопроекти Міхала були представлені у польських виданнях Przekrój, Newsweek-Polska, Tygodnik Powszechny, Pozytyw Magazine та італійському Private Mazagine.

Один із останніх проектів – «Білий Дім» митець створив в українському селі Чорномин Вінницької області. І саме з ним виграв цьогоріч стипендію Александри Булат для участі у Тосканському майстер-класі (Андерса Петерсена) з фотографії.

Інтроверсія світлин

Антон КЛОЦ

У Києві – міжнародний фестиваль фотографії KievFotoCom! Ви це вже бачили?

KievFotoCom – щорічний міжнародний фестиваль фотографії, що складається з основної події, яка включає проекти відомих фотографів із різних країн та безкоштовні майстер-класи для широкої аудиторії. Та, окрім того, індивідуальні фотопроекти, які реалізуються протягом року.

KievFotoCom незмінно проходить у столиці восени ще з 2006 року, президентом фестивалю є Андрій Триліський («Галерея РА»), оргкомітет очолює президент Асоціації галерей України Віктор Хаматов. Темою IV KievFotoCom стала «Інтроверсія». Головна подія – демонстрація авторських проектів «Нікіш» знаного польського фотохудожника Міхала Лучака та «Безмовне вигнання» французької художниці Наді Беркані. В традиційній Лабораторії KFC-2009 представлені Львівська школа фотографії та проект партнера фестивалю – «Школа фотографії Віктора Марущенка».

Проект «Нова львівська фотографія» об'єднує в рамках однієї експозиції роботи найпомітніших протягом останніх десяти років авторів зі столиці Західної України. У ньому беруть участь вісім митців, котрі пропонують свіжі, розкуті ідеї та візуальні рішення, демонструють нетривіальний підхід до фотографії. Це – жива зміна покоління старшого, котре волею історії було сильно обмеженим у інформації та можливості бачити альтернативу соцреалізму чи «салону». Сьогодні «Нові львів'яни» приносять до міста традиції світової фотографії, і це відчутно підживлює тамтешній артпроцес.

Найстаршим із «нових» і відомим далеко за межами Львова учасником проекту є Юрій Ковальчик, автор циклів «Запах жінки» та «Мої Карпати», виконаних у власноруч винайденій техніці емульсіографії. Юрій очолює львівський клуб «Білий квадрат», де вперше в Україні було відроджено старі техніки друку. Так, наприклад, його колега Олексій Піштар займається технікою бромойль і представив у рамках проекту світлини із серії «Тихе життя».

Творчість Анни Шашук – це багатолітнє вивчення якоїсь із обраних авторкою тем. Зазвичай вона не «говорить» однією карткою, а готує серії, візуальну розповідь, де окремі роботи доповнюють одна одну. На виставці представлено її «Байкерів», «Іподром» та «Дівчину з велосипедом». Олесь Качмар, своєю чергою, у циклі «Хрести і душі» об'єднує кілька робіт у «склейки», так звані логічні послідовності – спосіб фотографічного наративу, відомий на Заході з 70-х років.

Юрій Дячишин, напевно, є найбільш львівським (у буквальному розумінні цього поняття) автором із усіх учасників проекту. Його око бачило кожен закуток міста. Юрій знімає в жанрі «life». Ірина Неклеса, наймолодший учасник проекту, також «лунає» Львовом, проте її погляд є більш субтильним, інтровертним. Усе, що вона фіксує у своєму циклі «Тут і тепер», – це знаки, плями, тіні міського середовища.

Кирило Горішний та Олександр Панов – двоє фотографів, які свого часу обрали Львів як комфортне місце для творчості. Перший приїхав туди з Парижа, другий – з Москви. Кирило займається фотожурналістикою, і його роботам притаманний почерк західного репортера. Москвич Панов протягом кількох «львівських» років мав нагоду багато рефлексувати щодо того, наскільки ж це місто є справді європейським. Його цикл New Lemberg City – результат цих роздумів.

Фото Олександра ПАНОВА

Чужа на чужині

Надя Беркані – алжирка за походженням, що живе та працює в Парижі

Колись вона навчалася у Школі образотворчого мистецтва в Ліоні та у московському ВДІКу, зараз викладає в Університеті Париж III – Нова Сорбонна. Серед мистецьких зацікавлень Беркані – фотографія, відео, муляжі, імплікація, інсталяція.

Надя створює і презентує перформанси у Франції та за кордоном. Із 1999 року співпрацює з берлінською групою Tarwater, танцівницями-виконавицями та архітекторами-освітлювачами Michel & Speeg.

Надя Беркані отримала Премію Біржі фотографії міста Парижа (2003). Її роботи експонувалися на 6-му Стамбульському бієнале (1999), на Міжнародному фестивалі перформансів Центру мистецтв Ex Teresa Arte Actual у Мехіко (2002), у Будинку мистецтв в Кретеї, в рамках Осіннього фестивалю в Парижі (2001), у галереї Quai Voltaire Депозитного фонду (1999) та у Центрі сучасного мистецтва Creux de l'enfer в Тьєрі.

Мисткиня брала участь у мистецьких майстернях, зокрема у Фундації американського мистецтва в містечку Ла Напуль, у Французьких культурних центрах – у Стамбулі, Дамаску та регіону Кансай. Сьогодні її цікавить проблема зв'язків між людьми, тема походження та історії, зокрема образи вигнання та переселення.

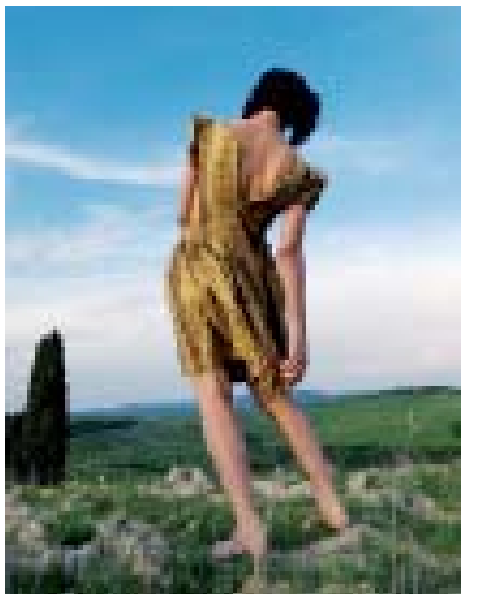

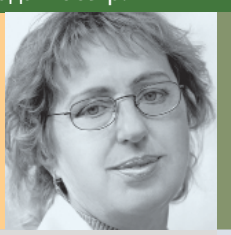

редактор рубрики
Наталія ЗІНЧЕНКО

музика

JOEY DEMAIO ПООБІЦЯВ КИЯНАМ НАЙПОТУЖНІШИЙ HEAVY METAL

Фронтмен гурту Manowar Joey DeMaio прилетів до Києва чи не за рік до рок-фестивалю Global East Rock Festival, який має відбутися 3–4 вересня 2010-го, аби познайомитися з киянами. На публіці він з'явився в усьому чорному – чорних шкіряних штанях і сорочці з короткими рукавами, які не закривали татуювання на руках. Завдяки довгому чорному волоссю музикант багатьом журналістам нагадав індіанця.

– Може, щось і є в крові, – незаперечував він. – Та взагалі колись я мешкав у змішаному районі Нью-Йорка, де жило багато італійців, поляків, українців і росіян. Так що з дитинства спілкувався з європейцями.

За його словами, музикант дуже любить гастролювати – через можливість побачити нові країни, познайомитися з їхньою культурою і... дівчатами. У Києві вже був, але не виступав. Щоправда, лише один день, а точніше – ніч. Найбільше під час минулорічного нічного вояжу Києвом його вразили українські дівчата і... горілка.

Нині *Joey DeMaio* готує до випуску черговий альбом. До нього ввійдуть нові пісні та класика heavy metal із попередніх платівок гурту.

– Маємо намір вразити українських фанів, – посміхнувся *Joey DeMaio,* – бо у нас просто немає вибору. Шоу відбуватиметься з усією необхідною апаратурою. Майже все, що заробляємо, ми вкладаємо в неї. Для нас головне – піднятися на сцену і зіграти класний *heavy*. Взагалі на відкритому повітрі виступати набагато важче, аніж у приміщенні. По-перше, не знаєш, яка буде погода, а по-друге, складніше забезпечити якісний звук, світло. Ми виступали на бразильському фестивалі open-air, де зібралися п'ять тисяч глядачів, а також на багатьох фестивальних майданчиках Європи. Квитки на наші виступи розкупили у 44 країнах світу! Кияни, готуйтеся! На концерт приїдуть наші фани з усього світу. Вам доведеться зустрічати не тільки *Manowar,* але й їх також. Тож має бути багато пива, горілки і київських тортів.

– Manowar – хедлайнер Global East Rock Festival, – долучився до розмови організатор Дмитро Хлевинський. – Наступного року у Києві ми спробуємо зробити найбільший рок-фест у Східній Європі. Багато вітчизняних шанувальників heavy metal не мають можливості їздити за кордон, – отже, ми намагатимемося наблизити цю культуру до українських фанів. У фестивалі вже підтвердили участь музиканти Литви, Польщі. Тривають перемови зі шведами, німцями, норвежцями, греками та американцями. І хоча вартість квитків поки що невідома, ми намагатимемося зробити їх якомога дешевшими, аби більше фанів побували на концертах.

Наталія ЗІНЧЕНКО

Олег Марцинківський зриває маску

Наталія ЗІНЧЕНКО

Заслужений артист України, співак Олег Марцинківський не дійшов думки знехтувати захисним засобом проти грипу у присутніх місцях

«Без маски» – таку назву має документальна стрічка, яку Національна телекомпанія присвятила 40-річній творчій діяльності митця.

Стрічку можна буде подивитися вже наступного тижня на Першому національному телеканалі. А світський раут із нагоди презентації фільму «Без маски» планувався в Тернополі, в обласній філармонії, де співак і композитор починав свій творчий шлях. Утім через епідемію грипу захід довелося перенести аж на 13 грудня.

Співак знімає маску в стрічці і в прямому, і в переносному сенсі. Адже перед камерою він уперше заспівав разом із солісткою Національної опери України Сусанною Чахоян дует із мюзиклу Вебера «Привид опери». Ще коли навчався в дев'ятому класі полтавської школи, майбутній відомий естрадний співак у творі на тему: «Ким хочеш бути», написав: «оперним співаком». Однокласники розсміялися, бо вирішили, що Олег, який змалку славився неабияким почуттям гумору, пожартував. От ся й маєте!

До ювілею Олег також підготував CD-диск «Шедеври світової класики. Співає Олег Марцинківський» – разом із солістками Національної опери України Сусанною Чахоян та Анжеліною Швачкою. До диску входять класичні твори в сучасній обробці Олега Марцинківського. Більшість музичних творів уперше прозвучать українською мовою у перекладі самого співака. Музичний проект був би неможливим без підтримки Міжнародної освітньо-культурної асоціації (голова правління – Любов Горват). Пані Людмила розповіла, що організація забезпечила виїзди знімальної групи в Полтаву та Тернопіль, де народився і працював Олег. У Тернополі він створив гурт «Медобори», який виконував народну музику в сучасній естрадній обробці.

На жаль, таку музику сучасні українські FM-радіостанції вважають неформатом. Олега «крутили» тільки на радіо «Промінь» та «Культура». Але ж в його творчому доробку – світова та українська класика, більше 150 народних пісень, кобзарські думи, балади, сучасні пісні та понад 300 власних творів! До «золотого фонду» української естради ввійшли пісні «Я люблю тільки Вас», «Зірка «Україна», «А лелеки летять на Вкраїну» (на вірші Галябарди), «Зоре моя» та «Пісня кобзаря» (на вірші Харитонова), «У храмі кохання», «Провина» (на вірші Луківа), «Невольник сивої печалі» (на вірші Ткача).

У грудні Міжнародна освітньо-культурна асоціація має намір підтримати концертний тур Олега Марцинківського містами України. Розпочатися він має зі столиці. Кияни і гості міста почують музичні шедеври світової класики на ювілейному концерті Олега Марцинківського вже 7 грудня 2009 року о 19.30 у Великій концертній залі Національної музичної академії імені Петра Чайковського. У концерті візьмуть участь і примадонни Національної опери України, заслужені артистки України Анжеліна Швачка та Ірина Семененко. Під час заходу відбудеться і урочиста офіційна презентація документального фільму «Без маски».

Молдовські Lăutarii каліфорнійського грипу не бояться

Національний оркестр народної музики Молдови Lăutarii 22 листопада виступить у Національному палаці мистецтв «Україна»

У його репертуарі – не тільки перлини молдовської народної музики в аранжуванні членів колективу, а й оригінальні твори відомих композиторів Молдови, серед яких – Тудор Кирияк, Костянтин Руснак, Георгій Мустя.

Назва колективу Lăutarii походить від слова «алеута» — старовинний лютневидний інструмент. Лаутари – це традиційні молдовські співаки й інструменталісти. Lăutarii засновано 1970 року в складі Молдовської державної філармонії з ініціативи відомого виконавця, народного артиста СРСР Миколи Сулака. Першим диригентом колективу був композитор і скрипаль Мирча Оцел, потім – трубач Георгій Усач.

Понад 35 років оркестр очолює народний артист Республіки Молдова, кавалер ордена Республіки, художній керівник і головний диригент Миколай Ботгрос. Виступали на найпрестижніших сценах світу, гастролювали у багатьох країнах – Греції, Франції, Туреччині, Італії, Німеччині, Голландії, США, Австрії, Монголії, Румунії тощо. У 2000 році оркестру народної музики Lăutarii указом президента Республіки Молдова було присвоєно почесне звання «національний».

У студії Молдовського радіотелебачення зроблено записи багатьох популярних співаків – виконавців молдовської народної музики, яким віртуозно акомпанував оркестр Lăutarii. Твори різноманітних жанрів у його виконанні лунають з десятків компакт-дисків, музика оркестру прикрашає кінофільми і театральні вистави.

Музикознавці відзначають високу віртуозність колективу, відшліфовану технічність та різноманітність і багатство репертуару. Кожен сольний концерт Lăutarii – це яскравий спектакль. Адже в ньому не тільки звучать молдовські народні мелодії, а й демонструються запальні національні танці.

Наталія ЗІНЧЕНКО

редактор рубрики
Ольга ГОЛИНСЬКА

музика

ПРИНАГІДНО

Олександр Васильович Костін (справжнє прізвище – Костина) народився 22 вересня 1939 року в Самарканді (Узбекистан). У 1962 році закінчив оркестрове відділення Київського державного музичного училища імені Рейнгольда Глієра, де навчався в класі баяна Івана Журомського. Факультативні заняття композицією в стінах училища з Валерієм Подвалою визначили подальший життєвий шлях молодого музиканта. 1971 року він закінчив композиторський факультет Київської державної консерваторії (тепер Національна музична академія України) імені Петра Чайковського (клас професора Андрія Штогаренка).

З 1971 по 1973 рік був головою правління Музфонду України й одночасно художнім керівником відділу пропаганди Спілки композиторів України. Впродовж 1973–1978 років завідував музичною частиною Київського російського драматичного театру імені Лесі Українки. У 1978–1981 роках очолював вокальну редакцію Республіканського державного спеціалізованого видавництва «Музична Україна». Протягом 1986–1992 років був художнім керівником Будинку органної та камерної музики України.

1997 року став першим завідувачем нововідкритої кафедри оперної режисури НМАУ (1999 року отримав звання професора). З 2002 року працює на кафедрі композиції.

Заслужений діяч мистецтв України (1990). Народний артист України (1996). За балет «Русалонька» за казкою Ганса Крістіана Андерсена й оперу «Золоторогий олень» за поемою Дмитра Павличка удостоєний Національної премії України імені Тараса Шевченка 1992 року. Лауреат особливо пишається тим, що премію йому вручав Олесь Гончар.

Основна галузь творчості Олександра Костіна – музичний театр. Ним написані сім опер, п'ять балетів, музика до численних театральних вистав і кінофільмів. Театральність як важлива риса мистецького обдарування композитора притаманна і його творам інших жанрів: від масштабних містерій, ораторій і кантат до камерних вокальних та інструментальних циклів. Яскрава образність вирізняє дев'ять концертів з оркестром для різних інструментів, ансамблеві, хорові, сольні композиції. Окрему сторінку творчості Олександра Васильовича становить музика для дітей.

За видатний внесок у розвиток сучасної музичної культури Олександра Костіна нагороджено орденом честі і достоїнства «Русь Державная» (1999), Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України (2004), срібною медаллю Академії мистецтв України (2009).

Музика як сенс життя

Ганна ЛУНІНА

Нещодавно в Колонному залі імені Миколи Лисенка Національної філармонії України й у Великому залі Національної музичної академії України імені Петра Чайковського відбулися авторські концерти відомого українського композитора, народного артиста України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Олександра Костіна. Наш кореспондент зустрілася з митцем

– Олександре Васильовичу, розпочнемо зі згадки про те, що свого часу ви працювали завідувачем музичної частини в Київському російському драматичному театрі імені Лесі Українки. Цей досвід знадобився у подальшій творчості?

– Робота в драматичному театрі тривала п'ять років і спочатку мені дуже подобалася. Я побачив театральний процес ізсередини, всі його етапи від першого читання п'єси до підсумкового результату – прем'єри. У драмі є власні закони сцени, природа дії, мотивація у спілкуванні акторів. Я музично оформив десь із 25 вистав і накопичив значний інтелектуально-технологічний багаж знань.

– А чому ж пішли?

– Мені стало нецікаво. У драматичному театрі композитор підневільний режисерові, а я вже зміцнів настільки, що хотілося самовираження.

– У чому принципова відмінність драматичного театру від музично-драматичного?

– Істотна різниця в тому, що, на відміну від музично-драматичного, в драматичному театрі музика – фоновий матеріал, вона не домінує, а контрастує із сюжетно-образною драматургією п'єси. Її значення у виставі невелике й доволі функціональне. Хоча іноді трапляється, що музиці надають вагоме місце, але це рідкість і залежить від смаку режисера-постановника.

– Вам важливо, аби ваша музика мала відгук у слухачів?

– Зачепить їхні душі – буду радий! Ні – почекаю, допоки зрозуміють.

– Не бути вторинним, не потрапити під чийсь вплив, напевно, неймовірно важко у вашій професії?

– Люди творчих професій повинні побоюватися такої пастки, як епігонство. Потрапити в неї дуже просто. Композитор мусить мати хорошу інтуїцію, бути грамотною, обізнаною людиною, адже музики на сьогодні написано неймовірно багато. Мені запам'ятався вислів Родіона Щедріна під час нашого із ним обговорення модерновго мистецтва. Він сказав, що вся електронна музика – це басейн, а акустична, одухотворена – океан, якому притаманна могутня енергетика. У даному разі басейн – символ епігонства. Особисто я волію купатися в океані.

– Зоряна хвороба ніколи вас не вражала?

– Це не про мене. Насправді, я дуже скромний, буває, займаюся самоїдством. Зовнішня бравада – то захисна броня, почасти маска.

– У вашій творчості широко представлена, так би мовити, інтернаціональна тематика – Вінченцо Галілей, Пушкін, Йосиф Флавій та інші герої. Це ваш свідомий мистецький орієнтир?

– У творах я віртуально подорожую світом. Вселюдська проблематика розширює творчий діапазон і надає додаткові можливості для самовираження.

– Яка ваша творча філософія?

– Слід бути правдивим, щирим – і це обов'язково відчують слухачі.

– А обдурити в музиці можна?

– Звичайно ні! Фальш помітна одразу. Музика криводушна, надумана, штучна дуже часто базується на загальних формах руху або блоках. Блоками можна користуватися в прикладній музиці. На жаль, сучасна естетика передбачає блоковий принцип побудови твору, коли з наявного арсеналу шаблонів, як у шахах, складається якась комбінація. У нас зараз назагал блокова культура...

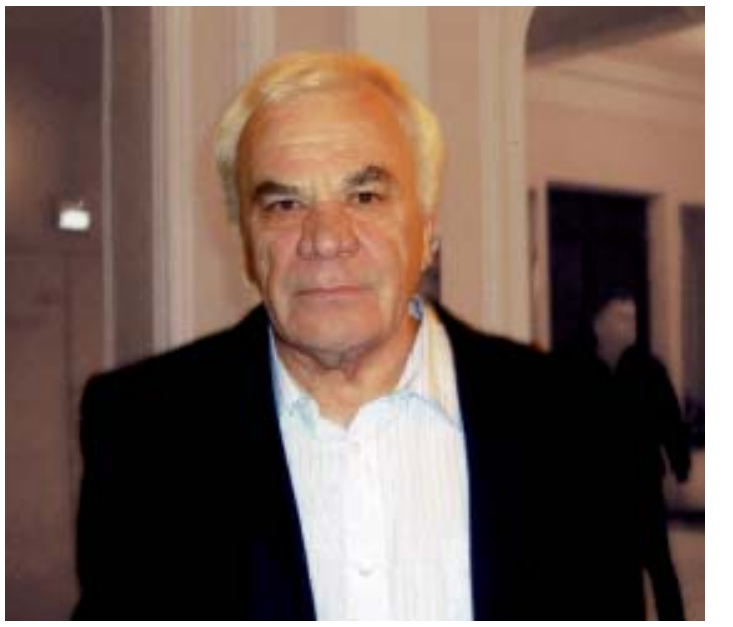

– Особистість композитора й музика – це ідентичні поняття чи ні?

– Не завжди. Скажімо, Чайковський був дуже примхливим у побуті – такий собі маленький чоловічок, гаркавий, із забаганками в особистому житті. А його музика – шедеври. Буває, хоча й не часто, що натура митця і його творче обличчя збігаються. Мені, наприклад, видається, що Рахманінов у музиці абсолютно ідентичний своєму щиросердному душевному світові. Людина – взагалі дуже складна істота.

– Чи можна виявити емоційно-психологічну близькість між вами і головними героями ваших творів?

– Моя творчість прямо пов'язана з особистим життям, тому що я людина більш емоційна, ніж раціональна. Усі мої персонажі – втілення мене самого, моїх станів і настроїв. Гадаю, що те саме можуть сказати багато творчих людей.

– За вдачею ви лірик, трагік, оптиміст, песиміст або все це разом?

– Маю деяку схильність до трагізму, але не дозволяю собі слабкості. У побутовому спілкуванні з людьми в певному сенсі надягаю маску, – я не допускаю до себе, до своїх проблем інших. Ненавиджу співчування, жалощі: співчувають – отже, жаліють, а цього мені не потрібно.

– Багато композиторів уважають, що їхня місія – робити людей кращими. А з яким посиланням ви звертаєтеся до світу?

– Я далекий від думки, що мої твори когось ушляхетнюють чи очищують, – це занадто претензійно. Композитор не може мати повного, стовідоткового знання про мистецьку якість і цінність своєї музики, все вирішують слухачі. Моя мета – лише поділитися з аудиторією власними почуттями.

– Якщо вас не виконуватимуть, все одно будете писати?

– Виконання музики для композитора – стимул до подальшої творчості. Коли похвалять або ж покритикують, – це підстьобує, організовує. Лукавлять ті, хто кажуть, що пишуть тільки для себе. Якщо звучить музика й слухачі сприймають і приймають твори, буквально тремтиш від радощів, хочеться писати ще, відчуваючи позитивну енергетику ззовні...

– Наостанок – вибачайте за «вічне» запитання. Що для вас музика?

– Музика – це моє життя, тип мислення, спосіб сприйняття краси, болю, трагедії. Вона для мене – невичерпне живильне середовище.

Фото із сімейного архіву

Розгорнутий текст інтерв'ю читайте в одному з наступних чисел журналу «Музика»

редактор рубрики
Наталка БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ

постаті

НАГОЛОС – НА ЛІТЕРАТУРІ

Вже два роки успішно працює інтернет-портал «ЛітАкцент» (www.litakcent.com). Створений він Національним університетом «Києво-Могилянська академія» та видавництвом «Темпора».

Цей літературно-інформаційний ресурс одразу викликав зацікавлення всіх тих, хто прагне стежити за книжковими новинками, рефлексувати над тенденціями й течіями сучасного літпроцесу. Головний редактор інтернет-видання – професор НаУКМА Володимир Панченко (він же очолив журі рейтингу «ЛітАнценту»).

Літературний портал легко знайшов свою нішу. Його рубрики – «Візаві», «Рефлексії з приводу», «Дискусійне поле», «Як це було», «Літературні мандрівки», «Шлях до слави», «Полиця бібліофіла», «Репортажі», «Простір» тощо.

Відстежити й книжкові новинки, узагальнити певні явища (фаховість оцінок і суджень, позакорпоративні засади покладені в «ЛітАкценті» за принцип), намагання осмислити українську літературу в сучасному світовому просторі, відобразити зіткнення думок і поглядів – усе це до снаги виданню. Проект доводить, що літературна критика в Україні таки існує. Засновники порталу свідомі того, що є певні труднощі у наповненні сайту. Однак структура видання задумана як така, що має значні потенції стосовно розвитку, оновлення. До речі, у друкованому вигляді з'явилися вже два випуски «ЛітАкценту» по півсотні сторінок!

Окрім того, паралельно засновано «ЛітАкцент Року» – книжковий рейтинг. Це щоквартальне оцінювання нових художніх творів сучасних українських авторів та досліджень із гуманітаристики. Минулого року переможцем став поет Петро Мідянка, самобутній автор із Закарпаття, за збірку «Ярмінок». У номінації «Гуманітаристика» найкращою визнано монографію Марка Павлишина (Австралія) «Ольга Кобилянська: прочитання». А ще ж досить пікантна відзнака – «Золота булька». Так оцінюється книжка, яка дістала розголос, проте, на думку експертів «ЛітАкценту», є насправді... «булькою». «Добло і зло» Ірени Карпи і стало такою «Золотою булькою»...

Хто дістане свої лаври (й грошову винагороду) цьогоріч – знатимемо на початку 2010-го.

Людмила ТАРАН

На знімку: поет Петро Мідянка та критик Євген Баран

Роман і романи Бориса Пастернака

Неля ЩЕРБАШИНА

У столичному «Музеї однієї вулиці» на Андріївському узвозі відкрилася виставка «Роман Бориса Пастернака», присвячена найзагадковішому твору майстра – роману «Доктор Живаго», а також київському періоду його життя та творчості

Саме в Києві у життя Бориса Пастернака увійшла Зінаїда Нейгауз, стосунки з якою вважаються однією із найдраматичніших і найсуперечливіших історій кохання XX століття.

Зінаїда була дружиною відомого київського музиканта Генріха Нейгауза, давнього друга поета. Взаємна пристрасть, що постала між ними, призвела влітку 1930 року до розпаду двох сімей. Це стало справжньою трагедією і для чоловіка Зінаїди Миколаївни, і для першої дружини Бориса Леонідовича, Євгенії Лур'є, з якою він прожив у шлюбі сім років і виховував сина.

Зінаїда Миколаївна стала для Пастернака другим «я». На його виступах завжди сиділа в першому ряду. Нейгауз (у дівоцтві Єремеєва) була незвичайною особистістю. Вона навчалася у Густава Нейгауза, дядька майбутнього чоловіка, і подавала великі надії як піаністка.

Але у 15 років зійшлася зі своїм 40-річним кузеном, одруженим батьком двох дітей. Через багато років той стане прототипом Комаровського в «Докторі Живаго», а багато деталей життя і характеру Зінаїди стануть основою для образу героїні роману Лари. Тож у ранній юності друга дружина Пастернака багато пережила, а відтак відчувала себе, попри молодість, набагато старшою і досвідченішою за свого поетичного друга. В їхньому спільному житті буде багато гіркоти, злигоднів. У 1937 році Борис Пастернак став «неблагонадійним», коли відмовився підписувати листи на підтримку розстрілів Бухаріна і Тухачевського. Коли похмурі особи у чорних шкірянках увірвалися на дачу в Передєлкіно під Москвою, Зінаїда Миколаївна, котра носила під серцем їхнього сина Льоню, впала перед чоловіком на коліна, благаючи підписати все, що вимагають люди з органів: «Дитина може загинути...». Пастернак відповів: «Нехай гине! Дитина, яка народиться від негідника, непотрібна!».

Коли наприкінці 1940-х у Пастернака почався бурхливий роман із Ольгою Івінською, Зінаїда Миколаївна випадково побачила на письмовому столі чоловіка листа від цієї жінки. Жити в любовному трикутнику вона не хотіла, і між подружжям відбулася важка сімейна сцена.

Пастернак продовжував таємно зустрічатися з Ольгою, але лишити сім'ю так і не наважився. Ольга Івінська дорого заплатила за свою любов: тюрмами, трудовими таборами, втратою ненародженої дитини. Її страждання життя, як і життя Зінаїди Нейгауз, теж спричинилося до появи образу Лари в романі «Доктор Живаго», закінченого 1955 року.

Євгенія Лур'є з сином Євгеном

Зінаїда Нейгауз

Ольга Івінська

БОРИС ПАСТЕРНАК СТИХИ О ЛЮБВИ

Любимая,— жуть! Когда любит поэт,
Влюбляется бог неприкаянный.
И хаос опять выползает на свет,
Как во времена ископаемых.

Глаза ему тонны туманов слезят.
Он застлан. Он кажется мамонтом.
Он вышел из моды. Он знает — нельзя:
Прошли времена и — безграмотно.

Он видит, как свадьбы справляют вокруг.
Как спаивают, просыпаются.
Как общелягушечью эту икру
Зовут, обрядив ее,— паюсной.

Как жизнь, как жемчужную шутку Ватто,
Умеют обнять табакеркою.
И мстят ему, может быть, только за то,
Что там, где кривят и коверкают,

Где лжет и кадит, ухмыляясь, комфорт
И трутнями трутся и ползают,

Он вашу сестру, как вакханку с амфор,
Подымет с земли и использует.

И таянье Андов вольет в поцелуй,
И утро в степи, под владычеством
Пылящихся звезд, когда ночь по селу
Белеющим блеяньем тычется.

И всем, чем дышалось оврагам века,
Всей тьмой ботанической ризницы
Пахнёт по тифозной тоске тюфяка,
И хаосом зарослей брызнется.

постаті

Максим Рильський і Остап Вишня. Початок 1950-х років

***

По полях ми з Вишнею бродили
Восени, шукаючи зайців,
І бур'ян пожовклий, посивілий
Під ногами срібно хрупостів.

Скільки доброти було в обличчі,
Скільки мудрості в очах було,
Як дивився приятелю в вічі
Любий наш Михайлович Павло!

Ну, а вмів же бути і суворим,
І безжальним бути Вишня міг,
Як назустріч чорним поговорам
Підіймав свій праведний батіг!

Без гучних прожив він декламацій, –
А в душі поезія цвіла!
Друг людини, друг природи й праці,
Грізний ворог нечисті і зла.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

«У Михайла Кіндратовича Губенка...»

13 листопада виповнилося 120 років від дня народження українського письменника-сатирика Остапа Вишні (Павла Губенка). Подаємо спогади (1978 р.) дружини письменника актриси Варвари Губенко-Маслюченко, які зберігаються у Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України

Варвара ГУБЕНКО-МАСЛЮЧЕНКО

У Михайла Кіндратовича Губенка, прикащика полтавської поміщиці фон Рот, на хуторі Чечві за три версти від м. Груні народився первісток. Молоде подружжя назвали його Васильком.

Родюча полтавська земля була щедрою до цієї родини, бо майже щороку на світ з'являлося одно, а часом і двійко немовляток. Отож за Васильком незабаром побачив світ Павлуша.

Чи спадало на думку батькам, що з сімнадцятьох дітей Василю і Павлові судилось стати відомими радянськими українськими письменниками, а молодшому, що прибрав собі псевдонім Остап Вишня, «класиком».

Настав час навчання. Закінчили брати сільську 3-х річну школу і повіз батько Василя, а пізніше і Павла до Зіньківської міської двокласної школи. Дуже хотілось батькам дати дітям освіту.

Достаток у батька невеликий, а сім'я з кожним роком збільшувалась і ось тут пригадав бувший солдат Михайло Кіндратович наказа Київського, Подільського і Волинського генерала губернатора про: «прием в военные учебные заведения, о наборе крестьянских мальчиков в фельдшерскую школу при Киевском военном госпитале (1860 г.)».

І коли закінчив в Зінькові Василько школу одвезли його в Київ, а пізніше 1903 року мати привезла в ту ж таки школу і Павлушу.

Рано змушені були батьки випустити з рідного гнізда малих синів, адже по 13 років минуло їм коли вони пішли на самостійне життя.

Десь взимку 1924–25 року поїхали ми з Остапом Вишнею в Полтаву. Тут я вперше познайомилась з Василем Михайловичем, про якого не раз чула від чоловіка. Він вже переїхав з родиною в Полтаву і працював в редакції газети.

Брати зовсім не схожі між собою, а ні зовнішністю, а ні характером.

У родині Губенків діти поділялися на чорнявих в батька і русявих, а ще вони називали себе рудими, в матір. Так от брати й були: Василь в батька, Павлуша в матір.

Темноокий, чорнявий Василь, стрункий, по військовому підтягнутий, насмішкуватий та гострий на слово був повною протилежністю м'якому, лагідному, а часом ліричному Павлові Михайловичу.

Мушу сказати, що вся родина Губенків, а знала я восьмеро сестер і чотирьох братів,

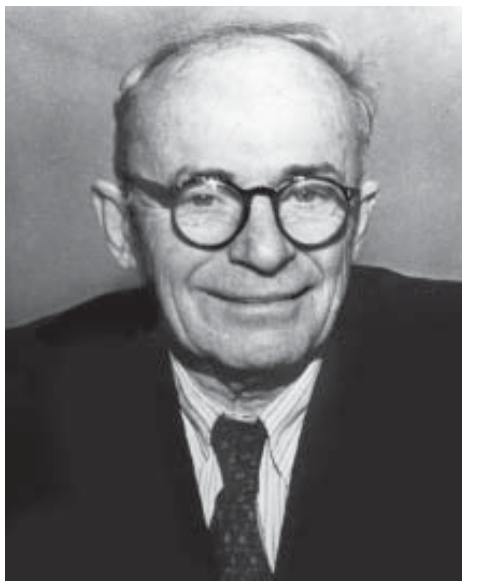

були дотепні, насмішкуваті (о, поглузувати з когось, то їх хлібом не годуй), веселі й як справжні полтавці – співочі. Мали всі не аби які голоси, особливо Василь та Олена, яка свого часу вчилась співати в Києві і виступала в концертах на Далекому Сході де постійно жила.

Часом коли заходила мова про їхню вдачу то вони в один голос стверджували, що той хист у них від матері про яку згадували з великою пошаною і любов'ю.

Не пригадую якого саме року переїхав Василь Михайлович до Харкова, але вже в 1926 році рясно по журналах та газетах почали з'являтись його твори. Тепер брати працювали разом на літературній ниві, щодня бачились в редакціях, театрах, а були обоє великими театралолюбами і обоє в різні роки, в різних театрах працювали зав. літературною частиною.

На той час в журналі «Червоний Перець» зібрався весь цвіт письменників-гумористів, художників на чолі з Анатолієм Галактионичем Петрицьким. Творча атмосфера, веселий гумор притягав до цього журнала письменників, композиторів, артистів, партійних робітників. То хіба вже тут до гостювання по родичах. Добре, що хоч ночувати до дому потрапляли після вечірніх посиденьок в літературному будинку імені В. Блакитного.

...з усіх гумористів того періода чи не набільше пародій писав саме Василь Чечвянський. Не дурно ж його пародії вийшли окремою книжкою.

Дісталось від нього і рідному брату, що правда досить доброзичливо, а проте ущипливо. В пародії «Диб-диб на село!» висміяв Остапа Вишню.

Хочеться згадати ще про одну гумореску Чечвянського «Собака-друг людини» в якій він «пройшовся» по захопленню Остапа Вишні собаками. Взагалі цю гумореску можна назвати родинною, бо в ній виведено без зміни імен ціла галерея родичів.

Веселе оповідання! Ми колись від душі сміялись з усіх тих пригод, що частково траплялись в нашому житті і які так весело описав Василь Михайловиче.

Згодом настали важкі часи для Остапа Вишні і Василь Михайлович тяжко переживав це горе. Більше з братом йому не довелось бачитись.

Несправедливо звинувачений він був репресований в 1936 році і загинув.

...коли перечитуєш твори Василя Чечвянського стає зрозуміло, що хоч і співали брати кожен своїм голосом, а в деяких гумореских вчувається інтонація отого губенківського гумору, притаманного тільки їм, що йде від єдиного коріня – родинного дерева, яке зросло на Полтавщині в містечку Груні.

Підготував Дмитро НЕСТЕРЧУК
Публікується зі скороченнями
Збережено правопис автора

Родина Губенків (Остап Вишня: другий ряд в центрі). Початок 1900-х років

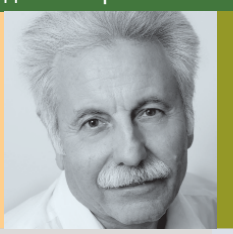

редактор рубрики
Іван МАЛЮТА

державна мова

РАДІТИ І... ОСТЕРІГАТИСЯ

Роздуми на День української писемності і мови

Це свято, яке привертає увагу здебільшого уболівальників за українську мову зі статусом державної. Коли вкотре дивуються, як же вижила вона, незважаючи на постійні утиски та заборони в «обіймах московського брата».

Нумо пригадаймо дещо із хроніки переслідувань українського слова, як це починалося. Бо хто забуває минуле – наражається на можливість повторення зла.

Московини не церемонились і розпочали такий наступ невдовзі після фатальної помилки Богдана Хмельницького.

1677 р. Наказ московського патріарха Іоакима повидирати з українських книжок аркуші, «не сходные с книгами московскими».

1693 р. Заборона московського патріарха Андріана привозити українські книги до Москви.

Тоді ж. Лист московського патріарха до Києво-Печерської лаври про заборону друкувати будь-які книги українською мовою.

1709 р. Указ Петра I про заборону друкувати книги по-українськи.

1718 р. Московини спалили архіви та книгозбірню Києво-Печерського монастиря.

1720 р. Указ Петра I про заборону друкувати в Малоросії будь-які книги, крім церковних.

1753 р. Указ про заборону викладати українською мовою в Києво-Могилянській академії.

1759 р. Синод видав розпорядження про вилучення зі шкіл українських букварів.

1769 р. Синод заборонив Києво-Печерській лаврі друкувати букварі українською мовою і наказав відбирати їх у людей.

1789 р. У Петербурзі з ініціативи Катерини II видано «Порівняльний словник усіх мов», у якому українська мова зазначена як російська, спотворена польською.

1804 р. За царським указом заборонялося навчання українською мовою.

1847 р. Із книгарень забрано і спалено все, що друковане по-українськи.

1863 р. Циркуляр міністра внутрішніх справ П. Валуєва про заборону видавати підручники і літературу для народного читання та книги релігійного змісту українською мовою, якої «не было, нет и быть на может».

1888 р. Указ Олександра III «Про заборону спілкуватися в офіційних установах українською мовою та проводити хрещення українськими іменами».

Досить? Тоді узагальнимо. Всього вийшло понад 200 царських і московсько-більшовицьких указів та більше 300 циркулярів на заборону українського слова. Протягом другої половини XVIII ст. та першої половини XIX видавнича справа в Україні була паралізована.

Висновок? Московія намагалася понизити рівень освіти та науки в Україні, згасити національний дух нашої культури, побуту та суспільних відносин.

«Треба знищити все, що відрізняє українців від московинів: українську культуру, українські національні традиції та звичаї, а насамперед і найголовніше – українську мову», – наставляла своїх підлеглих Катерина II (годилося б задля прозріння хохлів викарбувати ці слова на новоявленому пам'ятникові їй в Одесі).

З набуттям Україною незалежності проімперські сили («п'ята колона») лукаво нарікають на утиски «руского язика». Насправді їхні домагання так чи інакше зводяться до нівелювання мови титульного етносу. А це може призвести до втрати етнічної ідентифікації, відтак нашої державності. Нащадки московсько-більшовицьких окупантів шалено прагнуть загнати українців до резервації.

Не даймося! Поки ще не пізно.

Іван МАЛЮТА

За простим здогадом

ІЗ ЦИКЛУ «НЕВИЗНАНІ СЛОВА»

Іван МАЛЮТА

Цей масив соснових лісів уздовж Крехаєва, що в Козелецькому районі на Чернігівщині, починається чи не від Броварів

Під час Другої світової війни партизани, не переймаючись наслідками для долі села, влаштували у лісі влітку 1943 року засідку на фашистів. Каратели не забарилися з помстою. За своїми правилами війни вони спалили Крехаїв, а його мешканців вивезли до Німеччини на каторжні роботи.

Петро Шурига (1915 р. н.) не втрапив на фронт за збігом обставин. На початку війни його, як і багатьох односельців, відправили на оборонні споруди біля Києва. Внаслідок швидкого просування німецьких військ опинився на окупованій території. Отак і погнали до ешелону остарбайтерів.

Частину крехаївських бранців відправили на військові заводи, інших, в тому числі родину Шуриг, на сільгоспроботи. Останні почувалися дещо краще – надто виснажливою була праця на підприємствах.

Коли Шуриг перевели до іншого бауера, умови існування сім'ї взагалі стали відносно нормальними. А на прощання хазяїн навіть викликав фотографа для своїх робітників. Але Петро Шурига не хотів засвітитися як невільник. І бауер задля такої оказії, усміхаючись, дав свого капелюха і навіть пов'язав краватку: «О, Европа, ґут, ґут». Дарма, що у молодшої донечки того європейця, коли придивитися, не туфельки, а дерев'яні колодочки, прив'язані до ніжок мотузками.

Німці педантичні в усьому. Отож і збереглися дані про Шуриг як остарбайтерів: примусово вивезені 22.07.1943, були на сільськогосподарських роботах 6 місяців, потім на аеродромі поблизу Мюнхена. Звільнені 7.05.1945. Вибули 1.08.1945 (після фільтрації енкаведистами).

Першу зиму в рідному селі перебули у землянці, а потім вже сяк-так звели хатинку.

Петро Михайлович – справжній умілець. Самотужки виготовляв усе, що потрібно в домашньому побуті, а також шапки і кожухи, «биті» валянки. І не лише для сім'ї, а й на замовлення. Навіть одяг для дружини і дітей кроїв сам і шив на швейній машинці «Зінгер», що її привіз із Німеччини.

А характер у нього з «перчиком». Тож працював ковалем у кузні. Щоб у кожній справі – сам собі начальник. Молотом клепав, підручного підганяв. Та й за словом він, як кажуть, не лізе до кишені.

– Як почуваєтеся, діду Петре, на ці холоди? – якось провідала його онука Катерина, коли зазимило.

– Приходь завтра, то й дізнаєшся. Бо спожив мало не півгарбуза печеного. Але вже холодного. І тепер очікую на гарбузову революцію.

Іншим разом допитувалась, чому це він не хоче перебратися до хати доньки Параски – її матері. Бодай на зиму.

– Та ж тут усе розкрадуть, – пробурчав старий.

– То перевезіть.

– Еге, тоді це добро там і приживеться і назад не захоче вертатися.

Отак і хазяйнує у своїй хатині, за його словами, разом зі своїм песиком. І кухарить не гірше покійної баби Ксені.

– Ось що значить мати гонор хазяїна, – закінчила оповідати про свого крехаївського предка моя київська сусідка, з якою почав спілкуватися в черзі на ярмарку.

А моя увага закрутилася навколо незвичайного прізвища цього довгожителя. Закінченням «га» зазвичай позначають щось велике. І напрошується простий здогад: так назвали колись на весіллі здоровання шурина – брата нареченої. Згодом прізвисько стало прізвищем.

Остарбайтери. Біля матері – Парася (1937), поруч – Катруся (1939), між ними – братик Грицько (1941). Німеччина. 1943

Гартюк не без химерії?

– О, то пані Катерина полюбляє пшоняну кашу? – на галицько-польський манір звернув увагу співрозмовниці на її закупки.

– А ви смакували гартюк? – з усміхом ухилилася од відповіді.

– Ще одне заморське диво? Не чув про таке.

– Та наше воно, українське. Хто не полінується приготувати – довго згадуватиме таку смакоту...

Коли відійшли набік, пані Катерина поділилася і «смачним» спогадом з дитячих літ.

Її тітка Уляна жила навпроти. Іноді під вечір влітку виставляла біля хати тринижок, лаштувала на ньому казанок, як ото на рибну юшку. Варила картоплю, засипала пшоном. Юшку зціджувала, але не виливала. Підсмажену цибулю ділила навпіл: на страву і для юшки. Ясна річ, додавала зелені – кропу і петрушки. В казанок виливала сире яйце і товкла.

– Пахло так, що до тітчиної вечері приєднувалась і я. Споживали гартюк, запиваючи юшкою. За один присіст. Хоч пісний, але смакували – аж за вухами лящало.

– А звідки пішла така назва? Коли від слова «гартувати» – чи не Шурига-коваль придумав її? – вдався я до іронічного здогаду.

– Та я вже якось влітку питала його про це, коли щось подібне варив на подвір'ї. А він за звичкою вдається до видумів-придумів: «Ич, чого захотіла! Може це секрет крехаївських ковалів?» Побуркотів, а тоді вже ніби й згодився: «Нагадаєш, коли дійду до ста років. І якщо зготуєш гартюк так, як баба Ксеня». Гай-гай, та ж йому догодити могла лише вона.

– У будь-якому разі не обійшлося без юшки, еге ж? Навіть за рецептом діда Шуриги.

– Як не «склепали» цих два слова, але назвали не без химерії таких, як він, – засміялася пані Катерина.

Отже, у придеснянському краї збереглася назва давньої української страви. Не зазначена у словниках. Чи не забудеться?

Іван МАЛЮТА

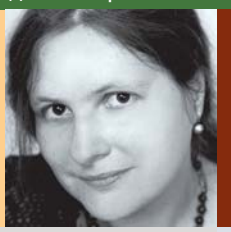

редактор рубрики
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

кінематограф

СИНДРОМ РЕЖИСЕРА

Кірі Муратовій – 75! Навіть не віриться. Вік ніби не має влади над невисокою на зріст стриманою жінкою, режисерському талантові якої останні сорок років заздрять колеги-чоловіки з різних країн.

Відсвяткувати «круглу» дату у Києві планували 5 листопада – українською прем'єрою «Мелодії для шарманки». Завадив грип, чи боротьба з ним, «завдяки» якій у країні виявилися тимчасово скасовані всі масові заходи. Наразі прем'єру перенесено на 19 листопада: ось тоді сумну «різдвяну казку» про відчуженість людей у сучасному світі та жорстокість загрубілих сердець побачать глядачі кінотеатрів. На показ фільму має прибути й знімальна група, зокрема Олег Табаков та Рената Литвинова. Що ж, подивимося. А поки – із задоволенням приєднуємося до вітань неперевершеному кінорежисерові й мудрій жінці!

«Ваші фільми завжди вирізняються колоритними образами, витонченим психологізмом та глибоким проникненням у таємниці людської душі. Ваше ім'я широко відоме як на Батьківщині, так і в світі. Нехай Ваша самовіддана праця і надалі слугує культурному й духовному збагаченню нашого народу. Зичу Вам творчих сил та наснаги, міцного здоров'я й нових здобутків в ім'я України», – зазначив у офіційному привітанні з нагоди ювілею Кіри Муратової президент України Віктор Ющенко.

Початком міжнародного визнання режисера став «Астенічний синдром» – у 1990 році саме ця стрічка отримала «Срібного ведмедя» Берлінале. Але до того про «опальну» Муратову гомонів увесь СРСР. Свій перший фільм, «Біля крутого яру», Кіра Георгіївна зняла ще 1961 року. 1967-го з'явилися «Короткі зустрічі», в яких вона відкрила Ніну Русланову. (Ця стрічка стала й однією з перших для Володимира Висоцького.) Сімдесяті – перша половина вісімдесятих були для режисера роками гонінь та утисків з боку влади: її кіно виявилося «непотрібним» радянській державі. Зліт популярності Муратової припав на перебудову, коли до широкого прокату надійшли «Зміна долі» (1987) і «Астенічний синдром» (1989). А у картинах 2000-х років «Настроювач» (2004) та «Два в одному» (2006) Муратова «відкрила» глядачеві актрису й сценариста Ренату Литвинову... Сьогодні Кіра Георгіївна – лауреат чи не всіх найпрестижніших державних нагород України (включно із Шевченківською премією) та переможниця найбільших кінофестивалів – у Локарно, Берліні, Москві, Сочі. Про неї пишуть наукові монографії (зокрема, цього року у Москві побачило світ дослідження Михайла Ямпольського «Муратова: досвід кіноантології»). Але головне – українська легенда продовжує знімати кіно! Зараз, незважаючи на «економічну кризу» й інші негаразди, кажуть, вже мріє, якою буде нова стрічка. Кіро Георгіївно, Бог вам у поміч! Хай усі ваші мрії сповняться – адже ми, глядачі, теж на те чекаємо!

На «Молодість» замість Берлінале

Тетяна ОРЛОВА

39-й за рахунком МКФ «Молодість» відшумів! У пам'яті залишилися, мабуть, як ніколи представницький збір почесних гостей, чи не найсильніша за останні роки конкурсна програма. А відчуття свята супроводжує головний міжнародний кінофестиваль України традиційно

Цьогоріч «святові, яке тиждень із нами» не завадило не тільки звичне безгрошів'я (дякувати Богові, обіцяні кошти, й навіть більше, своєчасно надало Міністерство культури і туризму України), грип, який до дрижаків налякав перехожих по вулицях всієї країни. Цьогорічний фестиваль без перепон пройшов з 24 жовтня по 1 листопада у Києві. І кінозали, як завжди, були заповнені ущерть. Близько 250 фільмів з трьох конкурсних та більш ніж двадцяти позаконкурсних програм «Молодості» було показано у фестивальному центрі «Кінотеатр Київ», Будинку кіно та різних кінокомплексах столиці. У конкурсі студентських фільмів взяли участь 17 стрічок, у короткометражному – 24, а у повнометражному – 13 картин.

Як ніколи сильною нині виявилася власне українська програма. Немає сумнівів: цілий рік поспіль вітчизняні сінефіли обговорюватимуть перемогу у паралельному конкурсі «Панорама українського кіно 2008-2009» стрічки «Мама померла в суботу на кухні...» молодого, але вже досить знаного у професійному середовищі режисера Максима Васяновича. Хочеться вірити, що вже у найближчі роки «наше» кіно переможе й у основному конкурсі. Зараз же Гран-прі – статуетка скіфського оленя та 10 тис. доларів на додачу, – знов поїхав з України. Головну нагороду МКФ журі під керуванням Тоні Гатліфа присудило стрічці «Дівчинка» режисерів Тіцца Кові та Райнера Фріммеля (Італія, Австрія). Знято його про життя сучасних «гнаних і голодних» у сонячній Італії.

Циркова акторка Патті, яка мешкає із чоловіком Вальтером на околицях Рима, знаходить дворічну покинуту батьками Асію. Разом із сусідським хлопцем Тайро вона намагається знайти матір дівчинки – а глядач, тим часом, спостерігає справжнісіньку історію з життя новітніх «Знедолених», над якою розридався б і сам Віктор Гюго. Приз за найкращий повнометражний ігровий фільм та 2,5 тисяч доларів отримала ще одна гостросоціальна стрічка – «Той берег» Георгія Овашвілі (Грузія, Казахстан). Головні герої картини, юнак та його мати, тікають від етнічних чисток в грузинській Абхазії, а батько залишається на рідній землі. У Тбілісі хлопець вирішує повернутися до Абхазії та знайти там тата... Під час перегляду глядацький зал на 100 хвилин ніби потрапляє на Кавказ, що палає війною.

Приз за кращий студентський фільм та 2,5 тисяч доларів експерти розподілили між фільмами «Кася» Елізабет Льядо (Бельгія) та «Сигнал» Адріана Флюкігера (Швейцарія). А от кінокритики з кіноклубами (журі міжнародної федерації кінопреси FIPRESCI та міжнародної федерації кіноклубів FICC) зійшлися на думці, що кращою, але нічим істотним не нагородженою на «Молодості» роботою став «Вовчик» росіянина Василя Сигарьова. Героїнями цієї знов-таки жорсткої соціальної притчі стали безіменні мандрівниця-мати й покинута нею дочка, яка за будь-яку ціну намагається повернути рідну людину.

Реклама від Ван Дамма

...Тимчасом, як кіномани обговорювали кіна та сперечалися, в якій мірі київська «Молодість-2009» наблизилася до відомого своїм «соціальним» спрямуванням Берлінале, вітчизняні обиватели тішилися, спостерігаючи парад «зіркових» гостей. Найбільше розмов цьогоріч спричинив, звісно, приїзд до України не стільки «дівчини Джеймса Бонда» Ольги Куриленко чи легендарного актора Сергія Юрського, скільки – Жан-Клода Ван Дамма. А як ще й стало відомо, що американська суперзірка планує знімати в Одесі свій наступний фільм... Отут вже про непересічне значення «Молодості» для нашого суспільства нарешті заговорили всі без винятку громадяни країни. Авжеж: краще через 40 років від дня народження кінофестивалю, ніж зовсім ніколи!..

редактор рубрики
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

музеї

ДУМКИ ВГОЛОС

Зеновій МАЗУРИК, голова Асоціації музеїв та галерей західного регіону

– Музейне середовище наполягало на тому, аби у новому законодавстві норми були приведені до відповідності з європейським законодавством. Натомість створено видимість того, що були якісь обговорення, громадські слухання. Думки музейників таки не враховані... До позитивів документа зарахував би облік музейних предметів та створення системи єдиного державного кадастру музейних цінностей.

Ігор КОЖАН, директор Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького

– Позитивом є вже той факт, що такий закон з'явився. Може, нарешті держава повернеться до музеїв обличчям. Закон – уже гарантія, адже він – обов'язковий для виконання: як з боку держави, так і з боку музеїв. Побачимо, як він працюватиме. Одним із найбільших «плюсів» нового музейного закону є пункт, який стосується фінансування охорони музеїв. Тепер це буде гарантована стаття видатків із державного та місцевих бюджетів. Раніше ми були змушені шукати ці кошти на різних рівнях. А музеї через неналежну охорону опинялися на грані закриття... Тому на тлі критичної ситуації, яка склалася із охороною музеїв по всій Україні, це – позитивне зрушення. На жаль, до опублікування закону ознайомитися з ним у повному обсязі неможливо. Мені, наприклад, цікаво, чи взяли законотворці до уваги ті пропозиції, які під час консультацій вносили ми, музейники. Наприклад, чи є у законі пункт про наукові пенсії для працівників музеїв тощо?

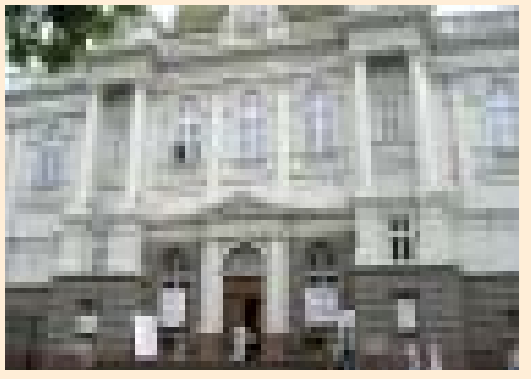

Віра ВИНОГРАДОВА, директор Музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків

– Щойно Верховна Рада України ухвалила Закон «Про музеї та музейну справу». Насамперед хочу зауважити, що 80 відсотків лишилося всього того, що було. На мій погляд, є й ряд недоречностей, які потребують доопрацювання.

Є кілька й позитивних моментів, які нам справді полегшать роботу. Насамперед, те, що створюється консультаційно-дорадчий орган – музейна рада. Це дуже важливо. Тому що варто і доречно дослухатися до думки фахівців. Чудова стаття щодо охорони музеїв.

Музейні скарби охоронятимуть краще?

Кабінет Міністрів розробив нові механізми реалізації державної політики у галузі музейної справи. А Верховна Рада прийняла відповідний закон – «Про внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу». Він передбачає розподіл музеїв за окремими профілями: природничі, історичні, літературні, художні, мистецькі, науково-технічні... Визначено й основні напрями діяльності: науково-дослідна, культурно-освітня, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна... Забезпечення охорони музеїв, за новим законом, відтепер буде однією зі статей видатків загального фонду державного та місцевих бюджетів. «Музейний предмет – це культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення», – зазначено в офіційному документі. Як сприйняли новий закон у середовищі музейників? Сьогодні нашими першими співрозмовниками є Іван Явтушенко, заступник генерального директора Національного музею історії України, та Олександр Поліщук, директор історико-археологічного музею трипільської культури «Прадавня Аратта-Україна»

Іван ЯВТУШЕНКО:

– Працюю в музеї 45 років. Отож усі музейні новоутворення і нововведення, різні інструктивні матеріали, як правило, проходили і через мої руки. Мені довелося готувати попередній закон, вносити до нього зміни й доповнення.

Але, насамперед, що не влаштовує при творенні законів. Ми не враховуємо думку практиків, які згодом мають усе це виконувати.

Ось беремо одну позицію. В законі у 16-й статті написано: «Створити державний реєстр Національного культурного надбання». Виписано це і в постанові уряду, і в наказі міністра культури.

Початок усього цього – 1992 рік. Але жодного кроку у цьому напрямку не зроблено. Тобто, закон є, позиція в законі є – прекрасна позиція – ніяких заперечень. Так, реєстр треба зробити. У нас понад 500 музеїв, 12 мільйонів експонатів, а ми до пуття не знаємо, чим володіємо. Крім державних, у нас величезна мережа приватних музеїв, що мають не меншу кількість унікальних експонатів.

Єдиний державний кадастр музейних цінностей можна було б зробити трьох рівнів. Але ж бажано, аби це було прописано у законі: державний реєстр експонатів світового значення, національного значення та регіонального значення. Із 1984 року не має інструкції про облік музейних цінностей. Сам по собі закон чудовий, але механізмів його виконання бракує. Отож, у акті звітності музейних цінностей з 1992 року стоять нулі.

Чудово, що нарешті на музейні скарби звернули увагу і тепер вони охоронятимуться краще.

ЗАПОЧАТКОВУЮЧИ ОБГОВОРЕННЯ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО МУЗЕЇ ТА МУЗЕЙНУ СПРАВУ», НАДАЄМО СЛОВО ПРЕДСТАВНИКАМ ДЕРЖАВНОГО І ПРИВАТНОГО МУЗЕЇВ ІВАНОВІ ЯВТУШЕНКУ Й ОЛЕКСАНДРОВІ ПОЛІЩУКУ.

ВОДНОЧАС «КІЖ» АКЦЕНТУЄ: СПЕЦІАЛЬНА ТЕМА НАСТУПНОГО ЧИСЛА – МУЗЕЙНИЦТВО, ЙОГО СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ. ЗАПРОШУЄМО ДО РОЗМОВИ ПРАЦІВНИКІВ МУЗЕЇВ, КОЛЕКЦІОНЕРІВ ТА ВСІХ, КОМУ НЕ БАЙДУЖІ СПРАВИ МУЗЕЙНІ

Олександр ПОЛІЩУК:

– Ми й досі не визначили ні законодавчими, ні іншими шляхами права і можливості приватних колекціонерів. Це питання постійно залишається за кадром. У нас тисячі колекціонерів. В обігу десятки тисяч унікальних музейних цінностей.

Для приватних колекціонерів, які мають пам'ятки, що їх умовно можна назвати археологічними за законом про охорону археологічної спадщини, позитивним є те, що вони не є археологічними або рухомими пам'ятками археології, позаяк не прив'язані до нерухомих археологічних об'єктів. Так, на сьогодні понад 300 офіційно зареєстрованих приватних колекціонерів умовних археологічних пам'яток. Більшість прив'язані до нерухомих пам'яток, тому можуть вважатися на той час археологічними пам'ятками за чинним законом. Це колекції Ханенків та багатьох відомих людей. Причому, речі, які знаходились у землі на території, яка належала цьому власнику, належали саме власнику.

Вони не належали державі. Їй могли належати ті речі, що знаходились на державних землях. Бо землі, які належали общині, тоді не мали приватного характеру. Коли Хвойка, провівши розкопки у 12 селах 1899 року, на XI археологічному з'їзді у Києві зафіксував трипільську археологічну культуру, він написав: «После этого все участники конференции разобрали экспонаты на сувениры». Ось це була власність Хвойки. Більше того, колекцію Хвойки купили Терещенки й Ханенки за свої гроші. На основі цього була створена колекція історичного національного музею. Там і знаходяться шедеври, особисто розкопані Хвойкою.

Отож, з точки зору Інституту археології все, що умовно було в землі, є археологічною

пам'яткою в їхньому розумінні. Але вони створили закон, де чітко сказано, що рухомою археологічною пам'яткою є та, яка прив'язана офіційно до нерухомого археологічного об'єкта. Наприклад, до конкретного городища, трипільського поселення, кургану.

Якщо ця річ знаходиться у приватних колекціонерів, переходить з рук до рук, тоді вона може називатися тільки пам'яткою. Але ніяк не археологічного походження. Можливо тому в цьому плані законодавство абсолютно твердо стоїть на боці приватних колекціонерів. Те, що в нас є неорганізований ринок, – не новина. Знищити його не можна. Чому? При знищенні ринку автоматично всі речі попливуть за кордон. Тому головний постулат тої самої колекції Платонова-Тарути був такий: ми рятуємо ці пам'ятки від вивезення за межі України.

Нинішні зміни до закону абсолютно принципово не міняють цю ситуацію. Інша річ, аби зробили державний реєстр, тоді б поставили питання про створення реєстру приватних колекцій. Тоді унікальні речі були б під контролем і доступні для дослідження науковцями.

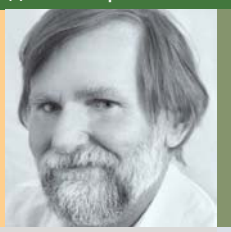

редактор рубрики
Орест КОГУТ

щоденник редакції

Видання на крейдяному папері, яке приємно просто тримати у руках. Але ще приємніше – гортати, водночас відчуваючи аромат свіжої друкарської фарби (його ні з чим не сплутаєш!) На майже сотні сторінок – кольорові, фантастичної краси світлини акторів і актрис, інших непересічних особистостей. А головне, безліч цікавих розповідей та корисної інформації. . . «Немає сумнівів, це – «Рідерз дайджест»! – вислухавши цей стислий опис щомісячника, напевне, вигукнуть наші читачі старшого віку, які добре пам'ятають часи, коли російськомовні випуски американського журналу слугували одним з небагатьох «віконець у світ», віддзеркалювали життя омріяної «цивілізації». «Глянсовий, але «розумний», якщо в ньому насправді – не поп-зірки, -- з деяким подивом констатує нинішня молодь. -- Але ж таких не буває!»

Помилку зроблять й ті, й інші. Ні, панове, в Україні восени 2009-го з'явився не «Рідерз дайджест». І виходить він не російською, а рідною, українською мовою! Саме на небачений до того культурницький, розумний «глянс» західного взірця опісля ребрендингу перетворилося звичне усім видання «Театрально-концертний Київ». Якщо ви бодай двічі за життя були у столичному театрі, напевне, пам'ятаєте попередню версію журналу. Та краще облиште згадки. Нові часи – нові вимоги: вирушаймо у подорож культурницькими просторами Києва разом із оновленим, солідним виданням – справжнім театрально-концертним сіті-гайдом! Завдяки якому кожен, до того ж залюбки, відчує себе шанованою, забезпеченою й освіченою людиною – справжнім представником міддл-класу. Яке, змінившись, усе ж зберегло й найкращі власні традиції подавати інформацію інтелігентно, фахово – у спосіб, цікавий для всіх верств читачів. І відтепер стало принадним ще й для молоді, яка дедалі частіше цікавиться культурними набутками.

Що саме, окрім традиційної афіші, корисного в осінньому номері «ТКК»? Розкривати усі карти, звісно, не будемо. Але про те, що інтерв'ю з художнім керівником Театру імені Івана Франка Богданом Ступкою видалося дуже примітним, натякнемо. А поряд – ще жива розмова з директором легендарного музею «Ла Скала» паном Ренато Гаравальєю. На сусідніх сторінках – великий Астор П'яццола та Вадим Писаренко, розповіді про Олександру Екстер як театральну художницю та про плани на новий сезон київської Оперети... Ви й досі вважаєте, що неможливо всю найцікавішу й найкориснішу інформацію зібрати в одному виданні? Придбайте листопадовий номер «Театрально-концертного Києва» – та переконайтесь самі, чи мають підстави такі сумніви. А далі, як то кажуть, – буде. . . До речі: 2010-го з друку вийде 12 номерів журналу замість звичних десяти. Рекомендуємо оформити передплату!

Сіті-гайд нового покоління

У відділенні будь-якого банку України заповніть квитанцію (за поданим зразком) та сплатіть її. Після цього зателефонуйте у відділ передплати видавництва (044 201 65 23) для підтвердження платежу.

Вартість оформлення редакційної передплати:

на 3 місяці – 21,50 грн.
на 6 місяців – 51,00 грн.
на рік – 85,00 грн.

Також триває передплата на журнал «Театрально-концертний Київ» в усіх відділеннях поштового зв'язку.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС ЖУРНАЛУ – 37112

ЗРАЗОК ЗАЯВКИ НА ПЕРЕКАЗ ГОТІВКИ

Отримувач платежу *ДП «Газетно-журнальне видавництво»* | 37128003000584 (Поточний рахунок) | 16482679 (Код ЄДРПОУ)

Банк отримувача *УДК м. Києва* | 820019 (МФО банку)

Платник (прізвище, ім'я, по батькові) *Петренко Іван Петрович*

тел. *8 (044) 555 55 55*

Поштовий індекс 0 1 0 0 1 **Адреса платника** *м. Київ, вул. Хрещатик, 16*

Загальна сума *вісімдесят п'ять гривень* (словами)

Призначення платежу	Сума, грн.
Передплата на журнал «Театрально-концертний Київ» на рік	*85,00*

Підпис платника _____ **Підпис банку** _____

КВИТАНЦІЯ

Отримувач платежу *ДП «Газетно-журнальне видавництво»* | 37128003000584 (Поточний рахунок) | 16482679 (Код ЄДРПОУ)

Банк отримувача *УДК м. Києва* | 820019 (МФО банку)

Платник (прізвище, ім'я, по батькові) *Петренко Іван Петрович*

тел. *8 (044) 555 55 55*

Поштовий індекс 0 1 0 0 1 **Адреса платника** *м. Київ, вул. Хрещатик, 16*

Загальна сума *вісімдесят п'ять гривень* (словами)

Призначення платежу	Сума, грн.
Передплата на журнал «Театрально-концертний Київ» на рік	*85,00*

Підпис платника _____ **Підпис банку** _____

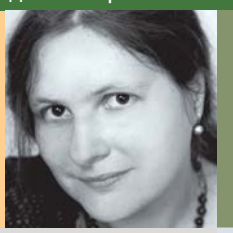

редактор рубрики
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

далі буде

PREMIER PALACE HOTEL
Nomen est omen

ДЕ НАС МОЖНА ЗНАЙТИ:

- Студенти, старшокласники мають змогу безкоштовно отримати примірник газети у кінотеатрах **«Одеса-Кіно»** (бульвар Перова, 36) та **«Київ»** (вул. Велика Васильківська, 19).
  І це ще не все.
- При купівлі будь-якої україномовної книжки у книгарнях Києва – **«Книжковий Супермаркет»:** просп. Московський, 6 (М «Петрівка» поряд з «Мегамаркетом»); вул. Будівельників, 4 (Ленінградська площа); вул. Луначарського, 10 (М «Лівобережна» поряд з ТЦ «Комод»); вул. Межигірська, 3/7 (М «Контрактова площа»); пр. Повітрофлотський, 33/2; вул. Фрунзе, 166; вул. Тимошенка, 13а (М «Мінська»); вул. Нижній Вал, 37/20 (М «Контрактова площа»).
  І це ще не все.
- Нас читають відвідувачі мережі найкультурніших ресторанів Києва – **«Піца Челентано», «Картопляна хата»** та **«Япі»**, арт-кафе **«Антресоль»**, апетит-кафе **«Чайкоф»**
- У готелях **«Premier Palace»**, **«Opera»**
- У літаках **авіаційної компанії WINDROSE**
- У **«Туристичному інформаційному центрі»** (Хрещатик, 2)
- **Наші постійні партнери:**
  Посольство Японії в Україні
  Французький культурний центр
  Британська Рада в Україні
  Німецький культурний центр «Ґете-Інститут в Україні»
  Польський інститут у Києві
  Чеський центр

Opera Hotel
KYIV/UKRAINE
The Leading Hotels of the World

WINDROSE AIRLINES

HYATT REGENCY KYIV

ПРОЕКТ ПІДТРИМУЄТЬСЯ
готелем «Хаят Ріджексі Київ»

Рене Маґрітт: звершення неможливого

Вкотре переповідати читачеві хто такий Рене Маґрітт (Rene Magritte) – у XXI столітті навряд чи варто. Адже картини бельгійця вже десятки років прикрашають шкільні підручники

Щоправда, не наші. До колишнього СРСР «заборонений» Маґрітт потрапив лише 1991-го. Репродукцією на обкладинці першого видання Генрі Міллера. Той покетбук прикрашало обурливо безсоромне «Зґвалтування», що, кажуть, збентежило навіть Поля Елюара, – квінтесенція фрейдистського тлумачення жінки: замість очей – груди, замість носа – пупок, замість рота...

Проте, однією з особливостей живопису Маґрітта знавці вважають не епатажність (на відміну від інших сюрреалістів та дадаїстів, з якими свого часу він товаришував та плідно співпрацював, самому художнику не була властива девіантна поведінка), а «літературність» в гарному сенсі цього слова. Так, на нього вплинули теоретичні праці видатного англійського поета і філософа С. Кольріджа, який вважав, що лише узагальнений образ стає образом-символом, що пізнання завжди інтуїтивне і вимагає інтенсивної роботи духу.

Народився Рене 21 листопада 1898. Із 1916 по 1918 навчався в Королівській Академії мистецтв у Брюсселі (Academie Royale des Beaux-Arts). Ранні його роботи були виконані в стилі кубізму і футуризму під впливом Фернана Леже.

Знайомство з метафізичним живописом Джорджа де Кіріко і поезією дадаїстів стало поворотним пунктом для творчості Маґрітта. У 1925 художник входить до групи дадаїстів, співпрацює в журналах «Aesophage» і «Marie». У 1925-1926 він пише «Оазис» і «Загубленого жокея» – свої перші сюрреалістичні картини. У 1927-1930 Магрітт живе у Франції, де зближується з Максом Ернстом, Далі, Андре Бретоном, Луї Бунюелем і особливо з Полем Елюаром... Саме у Парижі остаточно сформувалася система концептуального живопису Маґрітта. У картинах художника постійно присутнє відчуття напруженості і таємничості («Компаньйони страху», 1942; «Пояснення», 1954; «Букет сліз», 1948). Маґрітт майстерно створює контраст між прекрасно виписаними поєднаннями ірреальних предметів і природним оточенням, використовуючи з цією метою символи дзеркал, очей, вікон («Фальшиве дзеркало», 1935; «Ключ до простору», 1936; «Прекрасний світ», 1962). Захоплення Маґрітта філософією і літературою знайшло відзеркалення в багатьох його картинах, в т.ч. «Гігантеса» (по Бодлеру), 1929-1930; «Область Арнхейм» (по Едгарові По), 1938.

У 1940-х Маґрітт спробував змінити свій стиль живопису. Але так звані періоди pleinsoleil в 1945-1947 і Epoque vache в 1947-1948 роках не виявилися наскільки-небудь ефективними, і художник повернувся до своєї манери.

У 1950-х роках Маґрітт виконав два цикли фресок: «Простір чарівності» для казино Knokke-le-Zut (1953) і «Нетямуща фея» (1957) для Palais des Beaux-Arts в Шарлеруа. Помер Рене 15 серпня 1967 року в Брюсселі від раку у віці 69 років.

До речі, сюрреалістом сам Маґрітт себе не вважав. Натомість охоче відгукувався на звернення «магічний реаліст». «Мистецтво, як я його розумію, не підвладне психоаналізу: це завжди таємниця», – пояснював він у своєму листі від 12 березня 1937 року. Як і інші бельгійські послідовники європейського романтизму у XX сторіччі, художник понад усе поціновував мистецтво великого Босха. «Мої картини, – стверджував художник, – не сни, які присипляють, а сни, що пробуджують». Недаремно як епіграф до одного зі своїх автопортретів він взяв вірші з «Пісень Мальдорора» Лотреамона: «Авжеж, інколи я бачу сни, проте ані на мить не втрачаю усвідомлення своєї особи».

ВИ МОЖЕТЕ КУПИТИ НАШУ ГАЗЕТУ У КІОСКАХ АГЕНТСТВА СОЮЗДРУК СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ. Всеукраїнський тижневик. Виходить із 7 жовтня 1923 року

СВІДОЦТВО про державну реєстрацію КВ №1026 від 26.10.1994
ЗАСНОВНИКИ: Міністерство культури і туризму України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети
ВИДАВЕЦЬ: ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України»
Спільний випуск газети «Культура і життя», журналів «Діалоги», «Пам'ятки України» й «Українська культура»
КЕРІВНИКИ ПРОЕКТУ: Анатолій Сєриков, Віктор Кирпа
РЕДАКЦІЇ:
Випусково-моніторингова – головний редактор Володимир Онищенко
Художнього оформлення – головний редактор Наталія Коваль
Газети «Культура і життя» – головний редактор Володимир Бурбан
Журналу «Діалоги» – головний редактор Анатолій Ситник
Журналу «Пам'ятки України» – заст. головного редактора Іван Малюта
Журналу «Українська культура» – в.о. головного редактора Орест Когут
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
ТЕЛЕФОН: 201-66-55 (багатоканальний), ФАКС: 201-66-54
E-mail: cultzhyttya@ukr.net
ДРУК: ТОВ «Мега-Поліграф» 02090, м. Київ, вул. Алма-Атинська, 2/1
За достовірність інформації відповідальність несуть автори і рекламодавці.
Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією тижневика.
Редакція зберігає за собою право редагувати, скорочувати надіслані матеріали та змінювати їхні назви.
При використанні матеріалів посилання обов'язкове.
Наклад 10 000
ЦІНА ДОГОВІРНА **ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 60969**